

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ
ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

АВГУСТ

1. Присуствовао вечерњем бого-служењу и пресекао славски ко-лач, осветио славско кољиво и честитао славу КСС Св. Евгени-ју при храму Св. пророка Илије у Сокоцу
2. Служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије на дан хра-мовне славе, пресекао славски колач и осветио кољиво учинио литију кроз град, пресекао слав-ски колач у СО Соколац - пресекао славски колач и осветио кољиво и честитао Крсну славу Св. пророка Илију, слу-жбеницима и радницима Теле-ком Српске
4. Служио Св. литургију са више Архиепископа СПЦ и присуствовао устоличењу Епископа г. Јоани-кија у трон епископа будимљан-ско-никшићког у Беранама - Цр-на Гора
5. Осветио звона за новосаграђени храм Св. Георгија на Р. Романији
8. У Сарајеву, примио у посјету бившег и садашњег војног ата-шеа Грчке у БиХ Стилианоса Кастрандаса и Константина Дриваса;

9. Служио Св. Литургију у цркви Св. Николе на Чардаку, село Го-стовић код Завидовића
10. Осветио новосаграђени храм Св. Пантелејмона на Вучијој Луци, служио Св. литургију са еписко-пом милешевским Г. Филаретом
11. Осветио новосаграђени храм Св. Великомученика Георгија на Равној Романији и служио Св. Архиепископску литургију са епи-скопима милешевским Г. Филаретом и будимљанско ник-шићким Г. Јоаникијем
19. Служио Св. литургију у храму Св. Преображења у Сарајеву на дан храмовне славе, пресекао славски колач и освјештао слав-ско кољиво и грожђе.
23. У Сарајеву примио у посјету Ам-басадора Велике Британије г. Ијана Клифа
25. Служио Св. литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Травнику поводом 150. година овога храма
27. Служио Празнично вечерње у Манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну
28. Служио Св. Архиепископску литур-гију у храму Успења Пресвете Богородице у Чајничу, пресе-као славски колач и осветио славско кољиво - за храмовну славу и славу СО Чајниче, освјештао икону Пре-свете Богородице и улазну капи-ју у порту те учинио литију кроз град
- 29-31. Предједавао поправним испи-тима ученика и матураната у Бо-гословији Св. Петра Дабробо-санског у Србињу
31. Бесједио на бденију у манастиру Св. Николе у Прибојској Бањи, поводом стогодишњице обнове овог св. манастира

СЕПТЕМБАР

1. Служио Св. Архиепископску литур-гију у манастиру Св. Николе у Прибојској Бањи уз саслужење више епископа и свештеника

8. Присуствовао Св. Литургији у храму Св. пророка Илије на Со-коцу

13. У Саборној цркви у Сарајеву до-чекао ковчег са тијелом блаже-нопочившег Митрополита Вла-дислава, у чијој су пратњи били Његова Светост Патријарх срп-ски г. Павле, Епископ ша-бачко-ваљевски г. Лаврентије и Епископ бихаћко-петровачки г. Хризостом
14. Служена је заупокојена Св. Ли-тургија у Саборној цркви у Сара-јеву и Парастос блаженочив-шем Митрополиту Владиславу - началствовао је Његова Светост Патријарх српски г. Павле уз са-служење Епископа: шабачко-ва-љевског г. Лаврентија, звор-ничко-тузланског г. Василија, бихаћко-петровачког г. Хризо-стома и милешевског г. Филаре-та; 14 свештеника и 4 ђакона и уз присуство свег свештенства Ми-трополије дабробосанске, уче-ника Богословије и Академије из Србиња, представника Римо-католичке цркве, органа власти БиХ и Републике Српске и мно-гобројних вјерника

15. Служио Св. Литургију у Храму Св. свештеномуч. Петра Дабробосанског у Војковићима уз саслужење Епископа милешевског г. Филарета, свештеника и ђакона, и уз присуство многобројног народа
17. Примιο у посјету Његово лордство г. Педија Ешдауна, Високог представника међународне заједнице у БиХ и његовог замјеника Амбасадора Александра Зотова
19. Примιο у посјету г-ђу Анђелу Оливер, шефа канцеларије WCRP-а у Сарајеву
20. Служио Вечерње богослужење у храму Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду
21. Служио Св. Литургију у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву
22. У селу Крњеуши код Босанског Петровца, епархија бихаћко-петровачка, извршио освећење новог храма уз саслужење надлежног Епископа г. Хризостома и Епископа милешевског г. Филарета
- 23-24. Учествовао у ванредном засједану Светог архијерејског сабора одржаног у Патријаршији у Београду
27. На Крстовдан освештао обновљени храм Св. Апостола Петра и Павла у Прачи и служио Св. литургију
- у 17,00 - у Сарајеву примио у посјету Амбасадора Руске Федерације г. Александра Гришченка
28. Служио Св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Зеници
- у 12,00 - освештао нову православну капелу у комплексу Казнено-поправног завода у Зеници
29. Освештао темеље новог храма у Бугојну, а затим служио Св. Литургију
30. Учествовао у раду 29. редовне сједнице Међурелигијског вијећа у Сарајеву

ОКТОБАР

2. У Сарајеву примио у посјету г. Марка Оханиана, шефа бањалучке канцеларије ЮСС-а (Ме-

- ђународна православна добротворна организација)
5. У резиденцији Реиса улеме у Сарајеву, заједно са осталим члановима Међурелигијског вијећа, састао се с предсједницима бискупских конференција Европе
6. У капели Духовне Академије у Србињу, служио Св. Литургију и Призив Св. Духа на почетку школске године

7. Поводом празника Св. великомученице Текле, служио Св. Литургију у Старој цркви у Сарајеву, освештао воду и преломио славски колач за Коло српских сестара „Св. Текла“ из Сарајева
- у 14,00 - у Сарајеву примио у посјету групу од око тридесет новинара из цијелог свијета који су чланови удружења „Католички новинар“ из Женеве (UCIP-University)
- у 15,30 - у Сарајеву примио у посјету др Каролину Хорнштајн, Директора сарајевске канцеларије Фондације Конрад Аденауер
10. У Хотелу Босна у Сарајеву, заједно са осталим члановима Међурелигијског вијећа извршио промоцију, потписивање и предају Предсједништву БиХ предлога Закона о вјерским заједницама и црквама у БиХ

- у 14,00 - у Сарајеву примио у посјету осниваче Међународне мреже обитељи - породица мира
13. Присутвовао Св. Литургији у храму Св. пророка Илије на Сокоцу и проповиједао
14. У храму Св. Николе у Рељеву служио Св. Литургију
- у 14,00 - у Сарајеву примио у посјету проф. др Вернера Шифојера (Факултет за науку о култури, Европски Универзитет Виадрина, Франкфурт на Одри) и др Каролину Хорнштајн, Директора сарајевске канцеларије Фондације Конрад Аденауер
- 18-23. Примιο у посјету делегацију Руске православне цркве у којој су били: Његово високопреосвештенство Архиепископ ростовски и новочеркаски г. Пантелејмон (Долганов); Протојереј Всеволод Чаплин, замјеник предсједника Одјела спољних црквених послова Московске патријаршије; г. Роман Силантјев, извршни секретар Међурелигијског савјета Русије
26. У селу Озерковићима код Сокоца, осветио темеље за храм Св. Тројице
- у 16,00 - у храму Св. Георгија на Равној Романији, осветио икону-мозаик Св. великомученика Георгија
27. На дан преподобне Параскеве - Св. Петке, служио Св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Жепчу, рукоположио у чин ђакона г. Далибора Стакића, пресејао славски колач и благословио многобројне присутне вјернике
28. Честитао национални празник команданту и војсци у кампу Грчког батаљона СФОР-а у Високом
- у 12,00 - у Сарајеву присуствовао конститутивној сједници новог сазива Предсједништва БиХ, и полагању заклетве нових чланова Предсједништва
31. На дан Св. Петра Цетињског, а поводом славе Богословије на Цетињу, служио Св. Литургију у цетињском манастиру и присуствовао прослави десетогодишњице обнављања ове Богословије

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\square$ ивога Присутства $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\square$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

ГЊЕВ

Кад је оправдан и користан за душу

Кад се гњевимо на себе због својих грехова и на ђавола, као узрочника сваког зла. То и значе речи светог апостола: „Гњевите се и не грешите“ (то јест против ближњих и Бога - Еф. 4,26; Пс. 4,4)... (Исихије, презвитер јерусалимски).

Гњев више од свих других страсти узнемирава и узбуђује душу, али постоје случајеви кад је он користан за њу. То бива кад се без узбуђења гњевимо на неваљале, или бестидне, да се спасу, или бар застиде. Зато што у таквом случају ми помажемо циљевима Божије правде и доброте.

Затим кад се гњевимо на страсти себи (блудну и друге). На теразијама Божије правде више ће вредети онај који се гњеви на своје страсти него онај који им без противљења робује (Диадок).

Гњев је извор многих зала, опаснији од звери

Од гњева проистичу многа зла: необуздан језик, неукротива уста, неуздране руке, увреде, прекори, зла реч, ударци, убиства... (Василије Велики).

Обуздајмо овог коња, да не би збацио јахача; обрежимо крила гњеву, и зло се неће уздићи високо. Гњев је болест сурова и опасна због тога што може да погуби душу. Зато му са свих страна треба заграђивати улазак.

Људи успевају да укроте лава и тигре победе природу звери, а неће да се потруде да победе свој гњев... Укротивајући звер, човек се показује као господар над туђом вољом, а није господар своје воље... (Златоуст).

Гњев спречава Духу Светоме да уђе у нас

Ако се Дух Свети назива, и јесте, мир душе, а гњев јесте и назива се узнемирење срца, онда ништа толико не омета долазак Духа Светога у нас, као срдитост (Јован Лествичник).

Дух Свети не обитава тамо где је гњев (Златоуст).

Како се страст гњева лечи

Ко је разуман, свестан својих грехова, мисли о смрти и суду Божијем, тај ће се чувати гњева, као ватре (Златоуст).

Гњев се одбија трпљењем и љубављу (Нил Синајски).

Ко љуби Бога, тај никога не раздражује нити се гњеви на другога... (Максим Исповедник).

Запитали авву Зосима: „Како обуздати гњев?“ Авва је одговорио: „Не говорите, док се продужује гњевно расположење“.

Авва Зосим признавао је за истину све што су други клеветали на њега и сматрао да они то чине по Божијем упутству, да би се он смирио. Он је клеветнике сматрао за лекаре душе своје, волео их и за њих се Богу молио.

На питање: Како је могуће не гњевити се? - Свети Василије Велики одговорио је: „Ако свагда будеш свестан да си пред очима свевидећег и свудаприсутног Господа. Јер какав ће се поданик пред очима владара

осмелити на нешто њему непријатно?“

На питање: Чиме искоренити страсти гњева у себи? - Исти свети-тељ одговорио је: Пламеном жељом да се испуњава воља Божија и кротошћу... и додао:

Ако се, по заповести Господњој, научиш да будеш мањи од свих, можеш ли онда да негодујеш, кад ти неко нанесе незаслужену увреду? Кад те увреди неразумно дете, ти се смејеш. И кад те вређа безумни, поремећеног ума, ти га више жалиш него што га мрзиш. То је отуда што, обично, жалост у нама не изазивају речи него презирање онога који нас увреди. Зато ако у мисли својој уништиш представу о ономе који те вређа, онда изговорене речи биће што и празан шум звука.

Укорила ли те неко? А ти га благосиљај. Удари ли те? Отрпи. Презире ли те и не сматра ни за шта? А ти се сети да си од земље постао и да ћеш се опет у земљу вратити...

Сети се шта су људи учинили Господу, и Он је све претрпео... Ти још ниси тако клеветан, вређан, мучен, осуђен ни распет. Много ти недостаје да би био сличан своме Господу, додао је свети Василије Велики.

О ОНОМ ШТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ У ЖИВОТУ

*Иишїиїїе најїре царстїва
Божјега и правде његове, и ово
ће вам се све додати*
(Мт. 6,33).

Људи су стално обузети старањем о материјалним потребама у животу. Врши се стално утркивање око стицања земаљских блага. Једни падају и страдају у тој борби, други успевају да створе удобнији живот, да се сјајније одевају и ките, и да се обилније хране. Али нико није потпуно задовољан. Стога се и даље труде и старају око стварања нових имања и нових добара. Али ти напори и старања везани су често за непријатности, узајамна вређања, па чак и за престу-

вером и лукавством, њихова ће их савест неизоставно шибати заједно са друштвом. Крај таквих људи, ако се не покају, биће морална смрт овде на земљи и вечна осуда на небу. Такве су последице непоштеног рада и брига око задовољења животних потреба. Но ако се прво иште царство Божје и правда његова, тј. ако је душа људска обузета мишљу о Богу и правди; ако је срце очишћено од рђавих склоности и учвршћено у вери и врлинама; ако су осећања проникнута љубављу и благородношћу; ако су им жеље и тежње упућене најпре ка оном што је најважније: истини, правди и миру, онда и земаљске бри-

правде, дух братољубља и поштења. Тада, и само тада, патње и страдања, искушења и несреће, убиства и крвопролиће, ако сасвим не исчезну, а оно ће безусловно постати сасвим ретка. Чим мисао о Богу и његовој правди руководи земаљске бригае и напоре, рђавим делима неће бити места у животу. Дакле, нека свако провери шта стоји у његовом срцу на првом месту: мисао о Богу и његовој правди, или мисао о храни и оделу. Да провери да ли се он у својим свакодневним бригама и напорима руководи истином и правичношћу. Нека свако провери каква је његова прва мисао изјутра кад се из сна пробуди. Ко изјутра каже: „Слава Теби, Господе, који нам шаљеш светлост, благослови ме и данас твојом правдом“, тај је на путу ка царству Божјем. Али ако се неко буди са мишљу о нечему земаљском, о неком делу које је везано са преваром и неправдом, и у коме се толико предао страсти, да му оно не да да се сети Бога и да задрхти пред његовом правдом, онда је он на путу који води у патње и несреће. Чак и у цркву ако смо дошли, чим нам мисао овде није забављена Богом и спасењем, већ пазаром, трговачким пословима, земаљским плановима и пројектима, ми нисмо на правом путу, јер мислимо најпре на оно што је привремено и од мале вредности. Послушајмо савет Господа Спаситеља и не будимо одвећ и пагубно наклоњени пролазном и сујетном. Стичимо оно што је потребно за живот и старајмо се за храну и одело, али чинимо то у име правде и правичности. Увек знајмо да нам се сваки дар и све оно добро што смо добили, шаље одозго, од Бога светлости (Јак. 1,17). И стога, иштите најпре што је најважније - царства Божјега и правде његове, и ово ће нам се све додати. Амин.

пе. Отуда су патње и несреће у свету. Људска грамжљивост, неправичност и непоштење у раду и старању око задовољења животних потреба, ствара мржњу и раздоре, убиства и крвопролића, искушења и несреће. Истина је да су многи на тај начин стекли богатство и живе пријатно, али како друштво гледа на њих? Могу ли бити мирни и срећни, кад осећају и знају да их друштвено мњење осуђује? Никако. То су, истина, добро одевени и сити људи, али јадни и несрећни. Чим су њихова богатства стечена непоштеним радом, већ пре-

ге и старања неће ометати духовно - морално усавршавање. Ако људи теже да буду савршени, као што је савршен Отац њихов небески (Мт. 5,48), да живе руковођени његовим духом и његовом правдом, све што им у животу треба, лако ће им се додати. Одбацили грамжљивост и лукавство, узајамно пљачкање и крађу, непоштење и поквареност, то значи препородити срца у духу љубави и правде, чистоте и светости. Онда ће се и до земаљских блага лако долазити. Јер ће томе помоћи дух већ нађеног царства Божјег и његове

СПОМЕН СВЕТОГ СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА АЛЕКСАНДРА епископа Команског

У граду Коману (налазио се у Понту, крај реке Ириса), близу Неокесарије коју тада украшаваше свети епископ Григорије Чудотворац (спомен његов празнује се 17 новембра), живљаше у добровољном сиромаштву један човек по имену Александар. Његов богоугодни живот беше сакривен од људи, И познат само Богу јединоме. Јер Александар бејаше изврстан филозоф, и могао је стећи велика богатства и углед међу људима, али он изабра себи добровољно сиромаштво Бога ради. Презирући свет, он ништа не рачунаше своја знања и прављаше се веома прост, неук и невјежа. На тај начин он испуњаваше на себи апостолу реч: Ако ко међу вама мисли да је мудар на овоме свету, нека буде луд да би био мудар (1 Кор. 3,18). Приводећи себе у крајње смирење и желећи да себе издржава трудом руку својих, блажени Александар се одаде последњем занату - постаде ђумурџија: прављаше ђумур и продаваше, и тако зарађиваше себи насушни хлеб. Сав гарав и поцепан, свети Александар служаше деци за забаву и задиркивање: правећи ђумур и доносећи га на пијаци, он беше гарав у лицу као црнац, а и одело му беше црно од ђумура. У целом граду он беше познат као Александар ђумурџија.

Међутим Господ, који на висинама живи и на смирене погледа и уздиже их, благоволи да још у овом животу прослави смиреног слугу Свог Александра и да Цркву Своју њиме помогне и украси: Он га уздиже на свечесни степен архијерејства. И то на следећи начин. Епископ комански умре, и житељи овога града послаше изасланике у Неокесарију к светом Григорију Чудотворцу са молбом, да дође у њихов град ради постављења епископа. Свети Григорије оде к њима. Када на сабору стадоше бирати човека који би био достојан епископског чина, настадоше несугласице: једни су хтели лице високог порекла, други - богато, трећи - красноречиво, четврти - лепо на иглед и зрело, и све изабранике они привођаху к светом Григорију Чудотворцу, као људе достојне похвале и епископства. Свети

пак Григорије Чудотворац не хиташе са избором и посвећењем епископа, него очекиваше да сам Господ покаже достојнога. И обраћајући се сабору он га подсети како Бог изабра Давида да царује у Израилу: јер кад Јесеј приведе најстаријег сина свог Елијава к светом Самуилу пророку, и пророк упита Господа, да ли је овај одређен за помазаника Његовог, Господ рече Самуилу: „Не гледај на лице његово ни на висину раста његова“ (1 Цар. 16,6-7). Тако и ми, говораше свети Григорије, треба да изаберемо пастира овоме граду, не гледајући на лице него

иштући онога кога је Бог припремио за то: јер човек гледа на лице, а Бог гледа на срце, и достојност зависи не од спољашњег изгледа него од унутрашње невидљиве настројености срца која је позната једино Богу.

Ове речи светог Григорија беху непријатне неким, и они с подсмехом рекоше: Ако се при избору епископа не гледа на спољашност и достојанство, онда нека Александар ђумурџија буде изабран и постављен за епископа! - При

овим речима наста општи смех; а свети Григорије помисли у себи: „Тај човек коме се сви смеју, споменут је овде не без дејства промисла Божјег“. И стаде распитивати: „Ко је тај Александар кога споменусте? - хоћу да га видим“. - У то време свети Александар стајаше пред зградом у којој се одржавао сабор и држаше мазге оних што заседаваху у сабору; неки изиђоше и доведоше Александра у сабор. А када он стаде усред сабора, сви упереше очи у њега, и стадоше се смејати, јер беше сав гарав од ђумура, са оделом поцрнелим од ђумура. У време тог свеопштег смеха он стајаше пред епископом Григоријем с поштовањем, удубљен у себе и не обраћајући ни најмању пажњу на оне који му се смејаху. А свети Григорије Чудотворац, имајући дар прозорљивости, познаде Духом благодат Божију обитавајућу у блаженом Александру, који га чињаше достојним архијерејског престола. Уставши са свога места, он узе насамо тог гаравог човека и стаде га питати, заклињући га именом Божјим, да му каже истину о себи, ко је. А Александар, ма да је желео да сакрије себе, ипак није могао рећи неистину пред тако уваженим светитељем, усто се и клетве бојао, и исприча све о животу свом: како најпре беше филозоф, затим Бога ради смири себе и узе на се добровољно сиромаштво. Из разговора с њим свети Григорије се увери да он одлично зна не само световне науке него и Свето Писмо. Стога светитељ нареди својима да светог Александра одведу у његов стан, да га тамо окупају, обуку у пристojно одело, па поново доведу у сабор. Сам пак свети Григорије, севши на своје место у сабору држаше за то време богонадахнуту беседу.

После мало времена у сабор би уведен свети Александар, окупан, у светлој одећи, диван лицем, и једва га познаше они који су га раније знали, и чуђаху се. А свети Григорије стаде разговарати с њим, постављајући му питања из Светога Писма. Свети Александар одговараше тако паметно, да сви присутни увидеше да је он заиста врло учен и паметан; при

О ЛЕКОВИТОЈ МОЋИ ВЕРЕ

*Не бој се, само веруј, и оживеће
(Лк. 8,50)*

Много је болести и слабости којима су људи у овом животу изложени. Многи болесници страдају и муче се дуго година; утроше много средстава на лекаре и лекове, али често без користи. Неоспорно је да има много узрока томе. Ипак, међу тим узроцима један је најглавнији. Он је у томе што се не употребљава на време и спасоносни лек вере. Многи боле-

ници полажу сву наду у лекарску вештину, а заборављају да постоји један лекар над лекарима, од кога зависи не само здравље, него и живот. А они који се на време с вером обраће томе лекару, лако поврате и своје здравље и свој живот. Црква хоће да нас опомене да проверимо до кога је степена јака наша вера. Хоће да видимо да ли је и ми употребљавамо као спасоносни лек у многим нашим духовним и телесним болестима. По несрећи, то проверавање неће нам донети утехе. Јер је вера у нашем друштву веома ослабила. И помоћ Божје силе не тражи се са озбиљним хришћанским уверењем. Болесних је много; исто тако и оних који пре вре-

мена умиру. И сада је доста оних који потроше цело своје имање на медицинску помоћ. Али се мало њих с вером обраћа Божанском лекару, који нам може бесплатно олакшати болке. И данас се многи потсмевају леку што нам га даје моћ вере. Али они сами губе тиме. Њену моћ нису у стању да умање. Она и данас остаје једино оруђе којим може да се уграби лековита помоћ од Бога. Благо онима који то оруђе носе у своме срцу. За њих су и болести лако сношљиве...

Из јеванђелске приче добри хришћани могу извући ову поуку. У случају болести они треба, не избегавајући помоћ медицинске науке, да траже пре свега спасоносну помоћ Божју. Њему треба да се обраћају у својим молитвама са јаком вером; његове моћне силе да се дотичу са живом вером у његову помоћ. Најблагодотворнији лек болесници треба да траже пре свега у покајању и светом причешћу, које ће излечити дух; а после овога и медицински лекар нека препише лекове и хигијену тела. Премудри Сирах даје следећи савет болеснику говорећи: - Кад оболити, моли се Богу; Он је свемоћан да те излечи; али, најпре отступи од прегрешења својих; исправи и умиј руке своје од неправди; очисти срце своје од свакога греха... Нека ти и лекар помогне, јер га је Господ створио... Он ти је од велике користи... (Сир. 38,9-12).

Дакле, вера је једно моћно оруђе за добијање помоћи Небеског Лекара. Нашим сталним духовним и телесним болестима неопходни су и медицински и божански лекови. Али ће они бити лековити и спасоносни утолико уколико је велика снага наше вере. Стога се молимо да се у нама увећа снага вере, која ће нам увек измолити благу и спасоносну помоћ Небеског лекара. Амин.

томе се они нарочито чуђаху томе, што је човек тако велике мудрости скривао своју мудрост живећи међу њима као последњи невјежа. И они осуђиваху себе у савести својој што су тако мудрог човека, који је Бога ради смирио себе, исмевали, сматрајући га за луду. Тада сви на сабору са радошћу и једногласно изабраше светог Александра за епископа, на испуњење речи Господњих које кажу у Светом Писму: „Човек гледа на лице, а Господ гледа на срце“ (1 Цар. 16,7).

Свети Григорије, уздижући блаженог Александра по степенима свештенослужитељским, посвети га најпре за јереја, па затим за епископа. По посвећењу за епископа, свети Чудотворац му нареди да изговори народу поуку. И када свети говораше поуку, из његових уста течаше благодат Светога Духа као река, приводећи у умилење срца свих. И сав се град радоваше и слављаше Бога што имају таквог учитља и пастира.

После тога свети Григорије отпутова у Неокесарију, а свети Александар пасијаше у Коману стадо Христово, служећи вернима за пример својом речју и животом. При овом светитељу догоди се да се један млади философ из Атике нађе у Коману, и чувши архијерејеву поуку народу, он се подсмеваше простоти његове беседе, лишене ораторских украса. Међутим свети Александар се у својим поукама народу бринуо не о лепоти речи него о користи душа, и због простоте слушаца његове беседе биваху просте, али веома душекорисне. Но једном овај млади атички философ имаде овакво виђење: пред њим се појави јато веома лепих белих голубова, који чудесно блисташу, као што каже псалмопевац: Крила голубија посребрена а перје се златни (Пс. 67,14); и при томе би глас: „Ово су речи Александра епископа, којима си се ти подсмевао“. - Пренувши се од виђења, млади философ се застиде свога поступка, и отишавши к архијереју моли га за опроштај.

Ускоро потом цар Диоклецијан (царовао од 284. до 305. год.) подиже гоњење на хришћане, и свети Александар, епископ Комански би ухваћен од безбожних многобожаца; и примораван на идолопоклонство он се не одрече Христа. Због тога га и мучише, па у огањ бацише, где свети епископ мученички сконча за Христа Бога нашег.

О ЖИВОЈ ВЕРИ

Сваки који пије од ове воде ојечиће се ожеднети... а који пије од воде коју ћу му ја дати, неће ожеднети до века

(Јн. 4,13-14)

Некада је Христос Спаситељ на данашњи дан разговарао са женом Самарјанком. Због тога се и ова недеља зове Недеља Самарјанке. У томе разговору Он је објаснио преимућство духовне или живе воде над вештастеном. Сетимо се те беседе и учинимо поучна размишљања о томе питању. - У оно време дође Исус у град самаријски који се зове Сихар, близу села које даде Јаков Јосифу, сину својем. А онде беше извор Јаковљев, и Исус уморан од пута сеђаше поред извора; а беше око шестог сахата. - Дође жена Самарјанка да захвати воде. Рече јој Исус: Дај ми да пијем. Јер ученици његови беху отишли у град да купе јела. Рече му жена Самарјанка: Како ти, Јеврејин будући, можеш искати од мене Самарјанке да пијеш? Јер се Јевреји не мешају са Самарјанима. - Одговори Исус и рече јој: Да ти знаш дар Божји и који је тај који ти говори: Дај ми да пијем, - ти би искала у њега и дао би ти воду живу. - Рече му жена: Господе, ни захватити немаш чим, а студенац је дубок; одакле ћеш дакле узети воду живу? Еда ли си ти већи од оца нашега Јакова, који нам даде овај студенац, и он из њега пијаше и синови његови и стока његова? - Одговори Исус и рече јој: Сваки који пије од ове воде опет ће ожеднети, а који пије од воде коју ћу му ја дати, неће ожеднети до века; него вода што ћу му ја дати биће у њему извор воде која тече у живот вечни (Јн. 4,5-14). Исус Христос очевидно говори о оној живој води која може да утоли не телесну, већ духовну жеђ. Извор те воде је у његовом божанском учењу. Али Самарјанка то није могла да разуме. Она је мислила да се тиче обичне, вештаствене, изворске воде, и због тога се чуди како јој Христос може дати воде када нема чиме да захвати из кладенца, који је толико дубок. Осим тога, Он је сам тражио од ње да пије! Разуме се да је за изворском водом, која за извесно време утољава телесну жеђ, и Спаситељ имао потребе. Али је

Он у исто време био извор небеске, живе, духовне воде. Ту је воду Он донео да је да људима. Ко је пије, у срцу му се ствара извор бескрајно срећног живота. То је икупна благодат која се добија вером у Јеванђеље... Као што тело осећа потребу и жеђ за вештастеном водом, тако исто и човеков дух осећа жеђ за живом, небеском водом. Вештастена вода утољава телесну жеђ привремено. Сваки који пије од ове воде опет ће ожеднети. Дакле, та жеђ за оним што је земаљско не гаси се кроз цео живот. Ако загледамо у лични, породични и друштвени живот, можемо да видимо како се она (жеђ) показује у разним облицима. Људи жуде за имањем, за новцем, за влашћу, почастима

ма и за земаљским добрима... Сваки жељели да постигне такво стање у коме ће се осећати задовољним и срећним. Но чим то постигне, утољена жеђ не траје дуго. Одмах иза тога јавља се нова жудња за новим стањем и задовољством. Кад се и то постигне, јавља се друга жеља, за њом трећа, четврта... Уопште, колико се пута људи напију те воде, толико пута више ожедне. Жеђ остаје на своме месту... Где је узрок овоме? У томе што људи несвесно мешају физичку жеђ са душевном жеђи. При том се мучи да утоли и једну и другу жеђ само вештастеном водом, материјалним добрима. Но то је немогуће. Оно што је вечно и бесмртно, какав је дух човеков, не може се задовољити вештастеним, привременим и распаљивим. Многи људи не обраћају пажњу на дух који осећа жеђ за живом водом. Због тога је њихова материјална жеђ тако

страшна и неутољива. Зато су тако нервозни, грамжљиви зловни, завидљиви, неправични према ближњим, па чак и преступници. Вештастена вода, материјална блага, као да само дражи њихов апетит, а не засиђује га. Али кад би дух био напојен живом водом, не би тако било, материјална жеђ би се умањила. Ко може дати човеку оно највише благо које му умирује дух? Ко може да га напоји оном живом водом која заувек гаси жеђ и постаје у њему извор воде која тече у живот вечни? То може да учини само Христос својим божанским учењем, јер само Он има речи о вечном животу. Због тога је најсрећнији само онај човек који је примио то учење о вери и правди, о љубави и братству; који га је усвојио срцем и који је свој живот подесио према њему. Ко се напио од те живе воде, никад га више неће мучити жеђ за земаљским добрима, никада неће бити растрзан злом и завишћу. Његов бесмртни дух ће бити потпуно спокојан и задовољан. Јер ће се из учења Христа уверити у истину да је све у овом свету суђета и да је жива јеванђелска вода јединствена потреба за будући живот... Ко је окусио од те живе воде, тај више не налази насладе у богатству и почастима, јер зна да нису трајни. Али он осећа нарочито блаженство кад живи по закону вечне правде. Сиромаштво му не може да одузме ту срећу, јер је он носи у својој души. Мирно и без роптања он подноси незгоде у животу. Своје дужности врши савесно. Ради без зависти, без жудње за богатством, без свађе са својим ближњима. Увек је спокојан, услужан и добродушан. Успешни потхвати и породична срећа повећавају његово задовољство. Али је радостан и за време туге и несреће (2 Кор. 8,2), јер га је Бог укрепио у сваком трпљењу и идугом подношењу (Кол. 1,11). Уопште, близина Христа је благотворна за дух човеков. У свету има много блага и наслада, али оне никоме не могу да створе сталан душевни мир. И услед велике раскопи и неизмерних богатстава, и усред разноврних забава и задовољстава, чују се уздаси жедне душе. Близина Бога је њено природно и трајно задовољство. Све друго је вештачко и пролазно. Она је срећна кад живи по заповестима Божјим, кад пије са извора живе воде. Блага овога света нити могу да засите душу нити да умире дух. Сваки који пије од ове вештаствене воде

О ЉУБАВИ ПРЕМА БЛИЖЊИМА

опет ће ожеднети. Но који пије од воде коју је Христос донео, неће ожеднети до века, јер ће она бити у њему извор воде која тече у живот вечни. Тамо је дакле у разговору са Самарјанком Спаситељ открио узрок неутољиве жеђи која влада људима у свету. Они пију првенствено вештаствену воду, старају се само за материјална блага. Али је наша душа нематеријална. Она је створена дахом Божјим. Она не може наћи задовољство у ономе што је материјално. Њена је жеља да буде близу Створитеља. Он је извор њених радости. У њему она може да налази одмора и да утољава своју жеђ. Према томе, неопходно је озбиљно старање око захватања живе воде из дубоког извора Христовог учења, да би се та жеђ утољавала. Јер уколико је ситуација бесмртна душа, утолико ће благотворнија за тело бити и привремена земаљска блага, пошто ће се до њих долазити путем истине и законитости... Дакле, познајмо и ми дар Божји и пожелимо да примимо живу небеску воду. Ево, она нам се нуди у св. Јеванђељу. Напијмо се са тога извора вере и љубави, правде и братства. Храм Божји је благодатни извор кроз који тече жива вода Христовог учења. Долазимо овамо редовно и стално и усрдно захватајмо са тога извора. Крај извора је Самарјанка срела Спаситеља и сазнала за спасоносну живу воду. На благодатном извору у храму Божјем сваки који верује може да нађе ту воду и да окуси од ње. Ту на том извору, може да се за увек утоли жеђ човековог бесмртног духа. Јер ће се реч Христова богато уселити у свакој премудрости (Кол. 3,16) у све који једнодушно, једним устима славе Бога и Оца, Господа нашега Исуса Христа (Рим. 15,6). Као што јелен воли хладне изворе, тако и ми заволимо извор речи Божје, који непрестано тече за време општег богослужења. У будућем се животу нико неће наслађивати оним што за земаљског живота није волео. А тамо ће бити стално, опште и величанствено богослужење, пријатно присуствовање на живоносном извору, непрекидно наслађивање божанском живом водом. Према речима тајновидца ап. Јована Богослова, тамо се сви свети анђели и праведници непрестано клањају Богу говорећи: Благослов и слава и премудрост, и хвала и част, и сила и јачина Богу нашем кроз све векове (Откр. 7,11-12). Амин.

Сви људи у свету потичу из једне породице; сви они имају једнога Оца небеског; према томе, они су браћа. Истина је да се они данас разликују по вери и народности, чак се и мрзе и гледају попреко. Али пошто су сви створени по слици и прилици свога небеског Оца - Бога, они су блиски међу собом. Христос, Син Божји, дошао је да спасе све од греха и смрти, и да захваљујући моћи љубави и братства, сви постану достојни чланови

опште породице у царству Божјем. Стога Христови следбеници треба први да покажу братску љубав не само према својим рађацима и суседима, већ уопште и према онима које је снашла несрећа и зао удес. Наше милосрђе треба да задовољава како тело тако и душу. Нахрани-ти гладна и напојити жедна, који услед немоћи не могу да се прехране; оденути нага, који услед сиромаштва и несреће не може да набави себи одело; обићи и утешити болесна сиромаша и помоћи га потребним лековима; указати гостопримство намернику; посетити и утешити затвореника у тамници; помоћи да се при-

стојно погребне умрли сиромаша - све ово значи: да милосрђе задовољи тело паћеника. Онима којима на тај начин изражавају своје милосрђе према ближњима, Господ каже: - Огладнех, и дасте ми да једем; ожедних, и напојисте ме; болестан бежах, и обиђосте ме; гост бежах и прими-сте ме... Кад учинисте ово једноме од ове моје најмање браће - ближњима својим који пате - мени учинисте... Дакле, уђите у царство живота... поделите радост милостивог Самарјанина... А милосрђе према души треба да се изражава овако: 1. Преступника треба одвратити од греха. Дobar хришћанин не сме хладнокрвно да гледа своје ближње који су пали у канце порока. Милосрђе налаже дужност да им саветима, молбама и поукама помогнемо да се ослободе те несреће. Који обрати грешника с кривога пута његова - каже апостол - спасава душу његову од смрти (Јак. 5,20). 2. Духовно се милосрђе изражава и у молитви. Ми треба да се молимо Богу за болесне наше ближње и оне који страдају. Молите се Богу један за другога, да оздрављате! Учи исти апостол. 3. Милосрђе према души је - када тешки несрећника кога је жалост убила. Жалост може маловерног да доведе до очајања, а очајање доводи до смрти. Спасоносни мелем се ставља на душу паћеника, ако му се приликом тешења даје савет да с вером све своје бриге стави пред Господа, који се брине за све нас (1 Петр. 5,7). 4. Духовно милосрђе се показује онда када се не светимо за учињено нам зло, и када праштамо нанете нам увреде. Христос Господ нас учи: Праштајте ако што имате на кога: да и Отац ваш који је на небесима опрости вама погрешке ваше (Мк. 11,25). Тада ћемо се с правом обраћати Богу да му казујемо у својој молитви: Оче наш... опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо ближњима својим... Дакле, милосрђе је главни услов за добијање вечног живота. Оно је велика врлина. Оно је израз хришћанске благодородности и духовног савршенства. Срећни су милостиви, јер ће бити помиловани. Зато чинимо и ми као добри и милостиви Самарјанин и будимо милостиви као што је милостив према свима Отац наш небески.

ПЕТАР КОЧИЋ (1877 - 1916)

Петар Кочић родио се у Стричићима, у оном делу Босанске Крајине који се зове Змијање, 29. јуна 1877. године. Његов отац био је свештеник, а када му је умрла жена он се закалуђерио и живео у манастиру Гомјеници, као монах Герасим, где је и умро. Одликовао се поштењем и срчаномшћу и био осуђиван од стране аустријских власти као борац за народна права. Кочићева мајка Мара, коју он није ни запамтио, била је из породице која се одликовала борбеношћу и бунтовношћу. Те особине наследио је Кочић преко своје мајке и оне су постале касније одлика његовога карактера.

Кочић је до десете године провео у здружној кући у Стричићима, чувајући овце и купећи утиске народног живота посматрањем људи на Змијању. Са десетом годином дошао је у манастир Гомјеницу да учи читање и писање. Пошто је ту добио извесно знање, отишао је у Бања Луку где је завршио основну школу. Три разреда гимназије завршио је у Сарајеву (уписао се 1891), а из четвртог разреда био је истеран. Већ тада се осећа бунтовна природа Кочићева. У то време избио је општар сукоб између националних мањина. У томе сукобу Кочић је узимао видног учешћа и заступао идеју Српства.

Он је на јавном месту скандирао стихове своје познате песме:

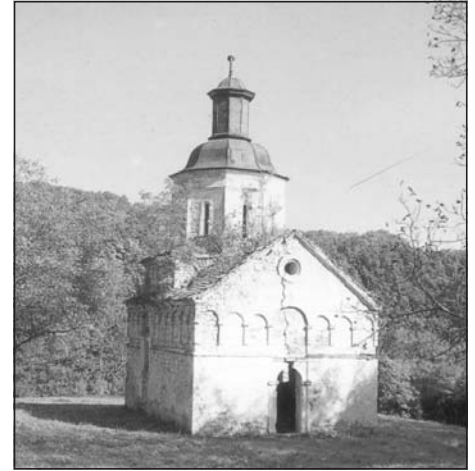
*Горе над нама српско је небо,
На њему српски седи Боџ.
Око њеџ Срби анђели лебде:
Дворећи Србина Госиода своџ!*

Осим тога он је и на друге начине јавно заступао оно што му је, по његовим речима, било најсветије у животу: „Ослобођење моје домовине и уједињење раскомаданог Српства“. Такав став младога ђака није био добро примљен ни код државних, ни код школских власти. Због тога је Кочић 4. маја 1895. године протеран из Сарајева у Бања Луку. Истога дана Кочић пређе у Београд, где настави школовање. То су његови најсрећнији дани. Живот у слободној Србији, која је била идеал његових најмлађих дана. Школу је добро учио. Свршивши четврти разред продужи вишу гимназију. Као ђак почео је да пева песме: - „те су ме професори овамошњи јако заволели“, - пише он оцу. Али је тешко пролазио материјално. Отац га је једва помагао. И поред свега он је свршио са успехом гимназију и матуру 1899. године. Идуће године иде у Беч да студира филозофију. То су најтежи дани у његовом животу. Без материјалних средстава, мучио се, гладовао, проводио дане у хладној соби. Али то су и дани његовог најплоднијег рада на књижевности. Студирање му је ту било споредно. Тада је написао своје најлепше ствари. Међу њима и „Јазавац пред судом“.

Из Беча је Кочић дошао у Београд. У Босни није могао да добије службу, јер је већ био обележен као непријатељ државног поретка. Зато је добио место професора гимназије у Скопљу (1905). У Скопљу, где је предавао српски језик, остаје свега девет месеци. Био је врло омиљен у школи и ван ње. Намеравао је да напише низ приповедака из живота скопљанских људи, али није доспео. Због једног његовог чланка у „Политици“ буде премештен у Битољ, због чега да оставку и врати се у Босну.

Пошто је провео неко време без посла, Кочић добије место секретара у друштву „Просвете“. На тој дужности саве-

сно је радио, али је имао доста слободног времена за рад на књижевности, а нарочито за рад на националном пољу. Обзиром да је то време нарочитих врења у Сарајеву, када је Земаљска влада настојала да направи расцеп између Срба и Хрвата, и обзиром да је Кочић у првим редовима борбе за народна права, наређено је да за четрдесет осам сати напусти Сарајево

(23. новембра 1906). Његов одлазак из Сарајева представљао је читаву манифестацију српске идеје. Испраћен је говориома, песмама од већине српског народа из Сарајева. Кочић долази опет у Бања Луку. И ту је наставио свој рад. Ту покреће свој лист „Отаџбину“, чији је први број изашао на Видовдан 1907. године. Лист постаје носилац борбе за правду и истину. Тада је Кочић издао и један проглас народу да не приређује дочек аустријском генералу и да не истиче заставе у част његову. Због тога прогласа био је осуђен на два месеца затвора. Његово држање на суду било је задивљујуће: „Ја сам озлоглашен само зато што ову биједну и кукавну земљу искрено и топло љубим“. Или: „Ја схватам тако слободу да су сви грађани у земљи слободни и заштићени, да се не могу политички прогањати“... „Слобода, то је моја најмилија изрека. Ја ћу тај узвик: „Живела слобода, и самосталност отаџбине наше“, свуда и на сваком мјесту и на вешалима поновити“. Због свега тога забрањује се излажење „Отаџбине“, а суђења долазе једно

О БОЛЕСТИМА И ЛЕЧЕЊУ

Жено, ойрошћена си од болести своје (Јук. 13,12)

за другим. Временске казне се повећавају. Године 1908. осуђен је на петнаест месеци. То је време провео у затвору за политичке кривце у Доњој Тузли. До тада је све казне стојички подносио. Тада у Тузли (то су његови најцрњи дани), са њим су страховито поступали. Ни с ким није смео да се види, да проговори, чак ни пошту није добијао. Ту су корени његовог каснијег душевног растројства. Када су га пустили из затвора и питали га да ли се радује, он је одговорио: „Немам чему да се радујем када је моја земља у ропству“ (Тада је већ била извршена анексија Босне и Херцеговине).

И поред тешко проведеног времена у затвору Кочић није клонуо. Наставио је свој рад. Припрема терен за нови лист и прикупља сараднике: Шантића, Скерлића, Св. Ђоровића и др. У 1910. години излази „Развитак“, увек са истим циљем: да помогне народу. Али је тај циљ, добро познат и аустријским властима, био и узрок његовог престанка после шестог броја.

С пролећа 1910. године долази Кочић у Сарајево и добија место у Великом просвјетном савјету. Ту се, као посланик у Босанском сабору, заложиио за кметско питање, као и за питање шумских глоба, а нарочито за аграрно питање. Ту је 1911. године поново покренуо своју „Отаџбину“. Један од важних задатака листа, између осталог, био је продужетак рада на решењу аграрног питања. Излажење „Отаџбине“ продужило се до 1913. године. У том времену она је одиграла видну улогу у борби за уставност народа у Босни и Херцеговини.

Година 1913. судбоносна је за Кочића. Тежак живот, трзавице, борбе, тамновање, скрхали су његов снажни организам. Крајем те године долази у Београд да тражи лека. Али било је касно. Болест је већ била неизлечива. Стављен у душевну болницу, Кочић је ту дочекао почетак рата и окупацију Србије. Умро је, духовно сасвим уништен, 27. августа 1916. године. „Умро је у ропству он, песник слободе, и трагедија његове смрти спојила се са трагедијом његовога народа“.

Болести могу да препоруде човека и одведу добру. Пре свега, оне нас принуђавају да обратимо поглед к Богу, кога често заборављамо кад смо потпуно здрави. Ко је увек здрав и снажан, тај лако заборавља свемоћну десницу, која му даје све чиме се његово срце наслађује. Врло ретко он мисли о судбини која га очекује последњег дана; лакомислено се одаје разврату и неразумно жртвује своје моралне и духовне силе идолима користољубља, гордости и покварености. Али у таквом самозабораву болести нас освешћују. Оне ослабљују снагу, убијају жељу за развратним уживањима: отрежњавају разум; изгоне царолију греха и окрећу поглед небу. Изнемогли, ми долазимо до убеђења да наша срећа није у на-

шим рукама; да постоји невидљива свемоћна сила, која може за час да претвори у ништа не само наша предузећа, већ и нас саме; да постоји свемоћна љубав која о нама мисли и онда кад заборавимо на њу. И то убеђење нас препорађа да будемо бољи, и приближава нас Богу.

Кад смо потпуно здрави, не завирујемо у себе. Јер су нам и мисао и ум одвећ заузети спољашњим животом. Животне бригае, дугови, разоноде, празни разговори, сплетке и оговарања, одузимају нам

све време. Све то притускује савест, слаби моралну свест, те не можемо да загледамо у своје унутрашње, душевно стање. Оно нам остаје непознато. Али чим дође болест, натера нас да изоставимо све што је спољашње, да се удубимо у себе и да разговарамо са својом савешћу. У таквом случају њен глас јача и принуђава нас да опазимо све моралне мрље које је узнемиравају и које нам наносе срамоту и изазивају одвратност других. А то изазива покајање и исповедае грехова, духовну обнову и измирење са небеским правосуђем

Кад је човек увек здрав и снажан, постаје горд и самопоуздан. Све своје успехе приписује своме здрављу, снази и вештини. За своје неуспехе пак криви друге али не и себе. Болест тела обара идол самопоуздања и открива сву нашу немоћ и слабост. Притиснути болестима, ми сазнајемо своје ништавило; сазнајемо да сви наши успеси, моћи, па и сам живот - нису у нашој власти. Да постоји вечна сила, која нам даје и дисање и живот; да та сила Божја подржава или уништава наше слабе моћи. Стичемо убеђење да постоји небеска премудрост која управља нашом судбином; да та Божја премудрост подиже смирене и верне, а обара горде и надмене; благосиља наше успехе или их осујећује. Ово сазнање јача нашу веру, препорађа нас да будемо бољи и приближава нас Богу.

И тако, тим размисљањима нам постаје јасно да су болести корисне за душу. Разуме се, нико не жели да страда од болести. Али да би се оне избегле, треба сви да живимо по закону Божјем, да се чувамо стихија, а највише стихија греха, чувајући и тело и душу да буду чисти и честити. Али ипак, не успевају сви да се сачувају од болести. У таквом случају треба да их подносимо са вером и трпљењем болесне јеванђелске жене, и нека нам оне послуже за духовну и моралну обнову. Онај који познаје људска срца свакога тренутка може да види нашу трпељиву преданост вољи Божјој и милостиво да нас ослободи болести и страдања. Нека наш поглед увек буде управљен Њему. Божанска благодат није престала да чини чуда и да се показује у људским болестима. Вером својом привуцимо је к себи, и она ће нас ослободити наших болести, да би смо славили Бога кроз све дане нашега живота. Амин.

ПО ЉУБАВИ НАШЕГА СТАРЦА

Уто време (био сам студент Технолошког института у Петербургу) спадале су ме различите болести. Почетком 1913. године дошао сам у Голутвински манастир, к своме Старцу, оцу Варсонофију, који је ту проводио своје последње тужно изгнанство... У Голутвино сам дошао са болесним грлом. Баћушка ме је погледао и вели:

- Треба да се жениш и проћи ће све твоје болести!

Посматрао сам га са чуђењем - ја опште нисам мислио да се женим.

- Имаш ли невесту, упита Старац за тим.

- Не, баћушка!

- Но, па ето, запросио бих за тебе једну чудесну девојку. Она у манастир долази. Ти си је, мора бити, видео. Тако смерно у тамној марами ходи... Потребно је да она живи у свету и да васпитава благочастиве људе. Да ли ти се допада? Та видео си се са њом у Москви!...

- Да, баћушка, она ми се у Москви допала, а овде је нисам препознао!

- Подвигом поста се изнурила. Ево, ја сам овако одлучио: сутра ујутро, на раној служби, молићу се за вас пред Часном Трпезом, па - шта ми Господ открије! ако Му буде моја жеља угодна, позваћу је на хор, поразговараћу са њом о теби и њој, а дотле ништа нећу говорити...

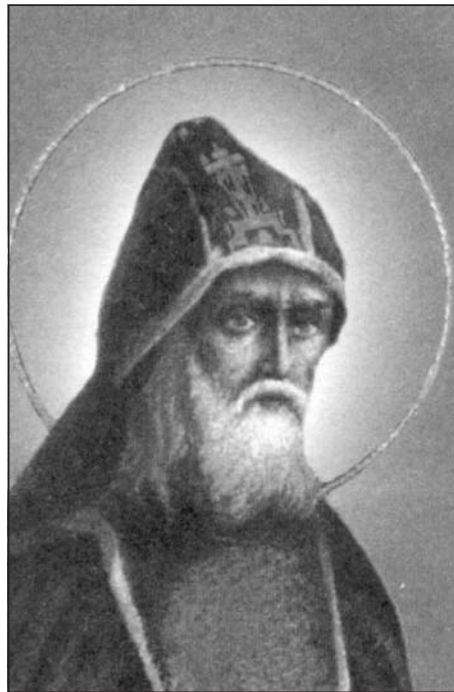
Таква баћушкина одлука ме је запрепастила, и ја сам узнемирен ушао у гостопримницу, намеран да следећег дана сиђем на рану службу. Замолио сам монаха задуженог за госте да ме пробуди на време. Када су почели да звоне, он је закуцао. Скочио сам из постеље и на брзину почео да се облачим. И шта? мени се учинило да сам се обукао одмах, и пошао у цркву... Прилазим црквеним вратима, кад она - затворена. Упитам првог монаха кога сретох зашто је црква затворена. Зато, каже он, што је служба прошла. А колико је сати сада? Једанаест часова! Како? Та, ја сам се овога часа обукао за службу! Малтене сам са ума сишао, изгубио осећај за време и сместа отрчао к баћушки. К њему сам могао да улазим у свако доба. Келејник ме је пустио унутра и рекао да сада баћушка мало одмара, али да ће ускоро изићи. Сео сам у соби за примање, пун немира, не знам откуд. После двадесетак минута изишао је баћушка. Помолио се, благословио ме и посадио поред себе. Ја сам ужаснуто стао да

му причам како сам изгубио осећај за време. Јесам ли заспао или изгубио свест, никако да схватим не могу. А баћушка ће на то:

- Тако мора да буде, у таквим стварима не сме се бити љубопитив...

И узме да ми говори о Серафиму Саровскоме. Ја, немиран, хоћу да знам исход, да ли је разговарао са девојком, а он испитивачки погледа у мене, па настави да говори о Серафиму Саровскоме:

- Дошао к преподобном Серафиму један млад човек и моли благослов од Преподобнога за брак са девојком, која је остала на селу... А преподобни Серафим вели: „Твоја невеста је овде у манастиру, сретнеш је на улазу у гостопримницу“. Овај беше зачуђен и рече да ће у манастиру нема. „Твоја невеста је постала не-

вестом Христовом, а ти ћеш се оженити другом“, рече Преподобни. Касније, дошавши у гостопримницу, он се стварно сретне са једном девојком, која га продорно погледа. Ушавши у собу, он нађе на столу писмо, којимсу му јављали да је његова невеста нервно оболела и - умрла. Младић отрча к преподобном Серафиму и са сузама му исприча свој јад... И тако баћушка склопи нови брак... Ево како се воља Божија испуњава. Сада ћу ти рећи у вези са тобом: као што сам ти говорио мо-

лио сам се пред Часном Трпезом и после службе позвао А.С. на хор. Описао сам јој тебе, рекао да за тебе сам јамчим и да желим се вас двоје боље упознате. Она за удају није хтела ни да чује, па сам је дуго убеђивао и упозоравао да ће у манастиру - пропасти! Тада се она смирила и рекла ми: „Нека буде ваша воља! ви боље знате“. Виђење сам казао у време за примање, у три сата, као што сад и теби налажем да дођеш у три сата.

Вратио сам се у гостопримницу и на улазу - сударио се са А.С.! Она је одједном сва поцрвенела, наклонила главу и прошла поред мене. Тада се сетих речи баћушкиних: „А на улазу у гостопримницу сретнеш своју невесту“. И ето, тако се и збило! „А зашто је она пошла у гостопримницу“, мислим се ја (јер је живела у насеобини у близини манастира). Показало се да је управо и њен брат са својом невестом дошао у манастир да од баћушке тражи благослов.

У три сата пошао сам у баћушкину собу за примање. Народа се сабрало тамо и много. Сео сам поиздаље, у угао. Дошла је и моја будућа невеста са братом, они су сели далеко од мене. На средини је стајала жена са младићем, својим сином, од седамнаест година. Најзад се баћушка појавио на вратима. Пре свега, као што је имао обичај, пришао је икони, помолио се и затим почео све да обилази и благосиља. Благословио је и мене, по реду, и отишао даље. Уто се жена, која је стајала наред собе, баца на под пред баћушку и са речима:

- Баћушка, помолите се! Измучила сам се са својим сином, на његово лечење све сам потрошила, а свеједнако остаје глухонем, тако је са њим од дванаесте године!...

Баћушка је благослови, погледа на њу и рече: чинио је он један велики грех, мора да се покаје и да пости, па ће поново моћи да чује и говори. Мати се чак огорчи на сина - та како је тај примерни дечакић могао да сагрешу у дванаестој години!? Баћушка се тада обратио младићу:

- Сећаш ли се шта си учинио?

Овај заврте главом у недоумици.

- Та, баћушка, он не чује!, на то ће мајка.

- Да, тебе не чује, а мене чује.

Тада се баћушка нагну и пришапну младићу нешто на ухо а овај, разрогачи очи - сетио се. Кроз недељу дана младић је оздравио.

После разговора са женом, баћушка приђе најпре мени и поведе ме, а онда и мојој невести, њу узе другом руком, и поведе нас обоје у исповедаоницу. Она се страшно устезала али баћушка ју је храбрио. Брат њен својим очима није веровао (Он је знао да се она неповратно одлучила за манастир). Баћушка нас ту постави пред налоњ, сједини наше руке, епитрахилем покри своје и стаде да се моли. Потом се окрете к нама:

- Ето вам моје жеље - упознајте се поближе, а ако једно другом одговарате нека Бог благослови ваш брак!

Затим, обративши се мојој невести, каза:

- А теби заповедам, свакога дана у пет сати да долазиш код Василија Васиљевића и да му спремаш чај. И откривајте душу једно другом.

Затим је нас отпустио, а дозвоа њеног брата, који је касније истога дана отпутовао за Москву.

Дан у који су учињене ове заруке био је за мене изузетан. Био је то дан смрти моје мајке - 1. фебруар. Тачно годину дана раније, био сам у Оптини и рекао баћушки, да је тога дана годишњица смрти моје мајке. Он је тада стао пред икону и почео да се моли. Затим је, вративши се к мени, рекао:

- Види како она клима главом и благодарити за то што је њен син није заборавио, него је се сетио и помолио се за њу. Видиш ли њену радост?

Баћушка је све гледао према икони и као да је разговарао...

Тако, ето, прошла је година од тога случаја и опет ми се тога дана нешто значајно догађа. Без сумње, у томе је било и благослова мајчиног.

Неколико дана Ана Сергејевна је долазила к мени у пет часова. Разговарајући, ми смо душевно срастали. Разговор се продужио до десет часова увече и ја сам је пратио кући. Сваког дана причали смо баћушки о својим разговорима, а он ће мени:

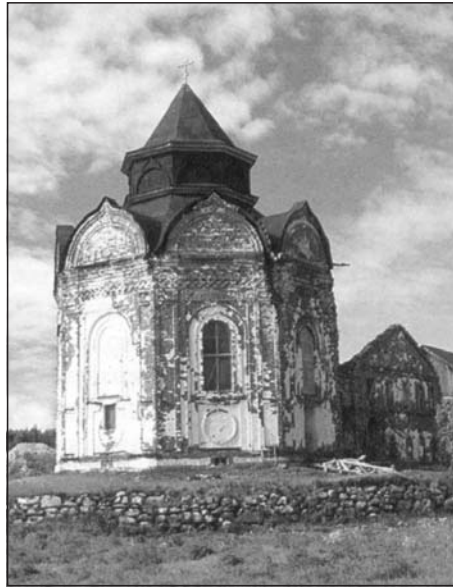
- Како се моја душа радује што се тако збива! Али, ипак, та треба да се упознаш и са њеним родитељима. Тамо ће ускоро бити свадба брата Ане Сергејевне, нека те ови позову!

Потом је баћушка заповедао да је одведем у Москву и, после свадбе братовљево, да заједно са њом одем к преподобном Сергију у Тројице-Сергијеву лавру. Баћушка је веома поштовао преподобног Сергија...

Испунио сам башушкину жељу, одведем невесту у Москву и, по добијању по-

зива, отишао на свадбу. После тога сваке сам недеље почео да путујем из Петербурга у Москву. Наше вереништво је било објављено. Невеста и ја били смо и у Тројице-Сергијевој лаври. Тамо смо током молебана тако живо осећали присуство преподобног Сергија, да су мене подлазили жмарци. Исто то осећање имала је и моја невеста. Осећали смо неко нарочито јединство. Башушка нас није случајно упутио овомо. Моје расположење било је радосно.

Изненада, добијам телеграм из Петербурга да је баћушка врло озбиљно обо-

лео. Сместа сам оставио послове и отишао у Голутвино - баћушки је било веома лоше. Лежао је на постели. Када сам ушао, устао је и посадио ме поред себе, загрливши ме. Са великим интересовањем почео је да се распитује о припремама за свадбу.

- А јесте ли били код преподобног Сергија?

- Да, баћушка, били смо, рекох и осетих трепет.

- Но, сада је, значи, све благословено, и ево кроз три дана, на Благовести нека се обави ваша веридба у цркви, а током Светле седмице (прва недеља након Ускрса) и свадба, у Петербургу. А после свадбе, прво посета мени! Ту се Старац замислио, очигледно осећајући брзо приближавање смрти. И поче да говори о благодати стараштва (старчества)...

- Старце називају прозорљивцима, указујући тиме да они могу видети будућност. Да, велика се благодат даје ста-

раштву - то је дар расуђивања. То је највећи дар који се даје Богом људима. Они осим физичких, имају и очи духовне, пред којима се открива људска душа. Пре него што човек помисли, пре него што му се роди мисао, он је види духовним очима, чак види и узрок јављања те мисли. Од прозорљивих није сакривено ништа. Ти живиш у Петербургу и мислиш да те ја не видим. Кад то зажелиш, ја видим све што ти чиниш и мислиш...

Када будеш имао децу, учи их музици. Али, наравно, оној правој, ангелској, а не песмама и играма. Музика потпомаже развој унутарњег живота. Душа се њоме истанчава. Она почиње да поима и духовну музику. Ето, код нас у цркви... чита се шестопсалме, а људи често у то време излазе из цркве. Не схватају и не осећају да је шестопсалме духовна симфонија, живот душе која захвата сву душу и пружа највише наслађење. То људи не схватају... Срце је њихово камено. Музика нам помаже да осетимо сву красоту шестопсалме.

Ту се баћушка опет замислио.

- Ето, како ми је драго што сам те збринуо. Нека би вам Господ помогао и нека би вас укрепио! Моја болест ми много смета...

Видио сам да је баћушка веома испрпен, пожелео сам му здравља и замолио за благослов да одем.

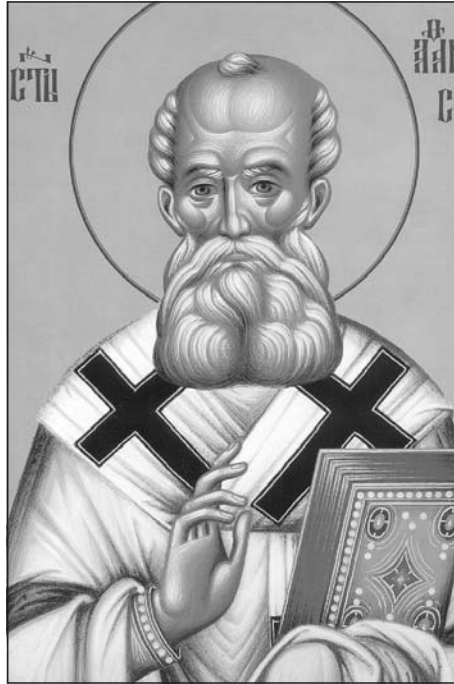
Нисам знао да је он тако близу смрти. Тек што сам после веридбе у цркви успео да се вратим у Петербург, кад сам пошао натраг на сахрану баћушкину све наше свадбено весеље се разрушило. Баћушка је у храму на одру лежао седам дана. Био је заповедио да га не сахрањују док не почне да се осећа задах распадања. Опело му је држао епископ Атанасије - плакао је што је земља остала без тако мудрог наставника. Заједно са епископом плакао је и читав храм. По опелу баћушку су повезли да га сахране у Оптину Пустињу. Пратио сам баћушку само до Москве. Требало је да имам испит и упутио сам се у Петербург. О светлој недељи, по завештању баћушкином, била је наша свадба. Због жалости за Баћушком није било никаквих игара и тога истога дана, увече, са женом сам се упутио у Оптину, на гроб баћушкин, - да му учиним прву свадбену посету...

(настїавак на 44. сїїрани)

НЕ ПСУЈ!

Замислите један извор, из кога би до подне извијала бистра вода, а од подне би текао гној. Таква су уста у човека, који час моли Бога а час псује. А нема народа међу хиљаде народа на земљи који тако страшно псује као српски народ. Заиста, ничега се српски народ не мора толико стидети колико свог језика. - Један француски официр, који је био са српском војском на солунском фронту, говори у Паризу о српском народу рекао је, да Срби имају безпримеран обичај псовања светиње. „Псовка је као проказа на овоме народу, као од губе сав се народ огубао псовком. Надати је се, да ће се народ српски који може све, моћи некад очистити и од ове моралне губе“. Кад плусак кише пада на тебе и вола твога, ти псујеш а во твој ћути. Не кисне ли и во као и ти? Зашто онда само ти псујеш а во трпи и ћути? Или има вајде од псовке или нема. Ако има, научи и свог вола да псује, ако ли нема, зашто се ти не научиш од свог вола да ћутиш и трпиш? У Светом писму пише: „Срце праведниково премишља шта ће рећи, а уста безбозничка ригају зло“. (Мудрости Соломонове 15,28). Чуће Бог све што се рекне, зато треба премишљати, шта ће се рећи. А безбожник рига зло јер му је срце пуно зла. Псовком он излива из себе оно што се накупило у њему. Ако је једна чаша пуна отрова, из ње се не може изливати млеко но отров. Тако је и са срцем човековим: из срца тече на уста оно што има у срцу, ако је добро - добро, ако је зло - зло. Што више човек псује његово срце не празни се од зла но све се више пуни злом. Зато се вели још у Светом писму: „Ко чува уста своја, чува своју душу, ко разваљује усне, пропада“ (Мудрости Соломонове 13,3). Кад чуваш ногу своју да не стане у блато, зашто не чуваш уста своја да не ригају блатом? И кад чуваш руку своју од огња, зашто просипаш на уста огањ, који пече твоје суседе? Ружећи другога човек испољава сам своју душу. А свака реч

што човек изговори на уста капље му на његово сопствено срце те или га блажи, ако је блага реч, или га трује ако је отровна реч. Заиста лепши је пред Богом и људима човек нем него човек који псује. Као што је лепше видети пешчану пустињу без прорашћа и зеленила, него њиву са коровом и жабокречином. Заудара језик псовача као што њива са коровом и жабокречином заудара. У таблицама Мојсијевим била је урезана на трећем

месту заповест: „Не узимај узалуд имена Господа Бога свога“. Најузвишенија, најстрашнија и најпоноснија реч, коју је људски језик (од иловаче) научио да изговара јесте реч Бог, тј. она реч, која означава Онога, који је створио свет, дао свету живот и законе и који има неограничену власт над светом, већу него ковач над секиром, скованом његовим рукама. Ко је, дакле, толико умно неразвијен или душевно толико заслепљен да се усуђује узимати узалуд име Божије? Па још хулити на то име! Ах, колико је лепше бити нем него хулити на име Божије! Не знате

ли, да се без казне не сме хулити име кнеза једне земље? А шта су сви кнежеви земалски према Богу него ли једна шака сува лишћа? Заиста и хула на Бога не остаје некажњена. Богохулни народ се кажњава ужасном болешћу, неродицом, тучом, богаљастим народом, помрачењем ума и отврднућем срца. Псовачи не само да трпе зло него временом постају слуге зла, извезбани војници Сатане. Гле, како је мало псовача Сатане, а како је много псовача Бога! Какво добро очекујете од Бога, ви што грдите Бога? Никакво, сем проклетства себе и свога рода и свога рода и целог свог живота. Неки добри људи веле: псовком се човек понижава до животиње. Није истина: животиња није толико ниско да хули на Бога, но напротив, својим потпуним поштовањем Божјег закона усађеног у њу животиња прославља Бога. Псовач је нижи од животиње него земља од неба. Најжалосније је у српском народу то што и школовани људи псују. Ти школовани људи написали су по канцеларијама и механама забрањено је пушити, но нису написали нигде - забрањено је псовати. Каква жалост! Као да је цигарета више смрдљива од псовке! Као да псовка не трује душу људску и не ствара трулеж у души јаче него ли цигарета што трује плућа и ствара трулеж у плућима! Заиста, браћо, школован је онај човек, који је успео да очисти свој језик од гадних речи и своје срце од смрадних жеља и свој ум од безбожничких мисли. Ко није ово успео томе школовање помаже само да једном наученом вештином зарађује себи хлеб као што школован (на свој начин) медвед заради својом наученом вештином играња. А ово су страшне речи Господа Исуса у вези псовке и псовача: „Породи аспидини! Како можете добро говорити, кад сте зли? Јер уста говоре од сувишка срца. Дobar човек из добре ризнице износи добро, а зао човек из зле ризнице износи зло. А ја вам кажем да ће за сваку празну

реч, коју рекну људи, дати одговор у дан страшнога суда. Јер ћеш се својим речима оправдати, и својим ћеш се речима осудити“ (Мат. 12,34-37). Чујте и разумите ове речи сви ви, којима уста не луче ништа друго до плувачку и псовку. За сваку своју реч одговараћете пред Најстрашнијим Судом, где вам неће помоћи никакви адвокати и никакви лажни сведоци. Јер Он чује струјање крви у жилама вашим, камо ли да не чује ваше богохулне речи. Но богохулство није само када директно хулиш на име Божје. Богохулство је кад хулиш на нечију мајку, или оца или сестру, богохулство је и хула на вола, и коња и магарца. Јер ко хули на секиру ковачеву, хули на ковача који је секиру сковао. А благо вама, који држите језик под гвозденим катанцем. Вели се у Светом писму: „Језик је праведников сребро оковано“ (Мудрости Соломонове 10,20). Заиста ваше речи оправдаће вас пред Богом, јер ваше су речи чисте и светле као сребро оковано. Заиста, стеница не осећа своју смрад, но они који имају нос осећају смрад стенице. Тако и псовач не осећа смрад свога језика, но они који стоје око њега, окрећу свој нос од њега. Благо вама, богобојажљиви, ако умете употребљавати свој језик на оно што је језик човеку и дат наиме на утеху људима а на славу Бога. Неће анђели небески окренути своју главу од вас као што ви окрећете своју главу од стенице. Него ће пригнути уво своје и сладиће се речима језика вашег. Савладајте језик свој и савладали сте најдивљијег звера. Завладајте језиком својим, и завладали сте најјачом тврђавом. Нека вам Свемоћни Господ буде у томе у помоћи. Пресвети и Пречисти Боже, помози свима вољнима да језик свој очисте и освете да га у истини очисте и освете. Да би језик и српског народа и свију народа на земљи био сличан огњеним језицима Твојих анђела и апостола и светитеља - инструмент наше утехе а Твоје вечите славе, моћи и мудрости. Да би језик свих људи био не на штету и пропаст но на спасење и радост духовну.

„КАДА ПОСЛЕДЊИ ПУТ ЗАТВОРИМ ОЧИ ПОВЕРЉИВО, КАО ШТО САМ ИХ У ДЕТИНСТВУ ОТВАРАЛА...“

(успомене А.И. Цветајеве, рођене сесипре јесникиње Марине Цветајеве)

Анастасија Ивановна Цветајева је проживела дуг живот. А цео њен живот био је као странствовање, често и у дословном смислу: у непрестаним далеким и недалекоим путовањима до саме смрти. То је био чудесан живот прослављен Богом. Колико он само садржи обичних дарова - сусрета, дружења; колико стардања, смрти и растанака. У првим минути-

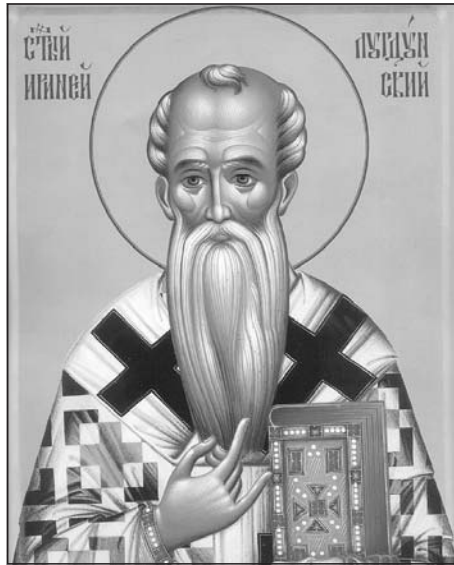

ма после смрти лице умрлог човека чува израз тек одлетеле душе. Илице Анастасије Ивановне после доласка до краја свих искушења - спољних и унутрашњих - одржавало је некакву дубоку умудреност вечношћу, величину и поверљивост према Богу. Свако ко се сретао са Анастасијом Ивановном вероватно ће рећи о њој пре свега да је она била чудесно лако и светло биће. Она је поседовала префињено осећање хумора: никада не клонути духом било је њено природно својство. Ипак у тој лакоћи и веселости било је нечег већег, него што се то могло запазити споља. Достојевски је рекао: „Ко је весело тај верује у Бога“. Такво виђење живота

било је својствено и Анастасији Ивановној. Шта год да се догоди, ма како да је горко и црно, свеједно је, јер постоји друга главна дубина, Бог, и све ће на крају крајева бити добро. Тако је она доживљавала и људе: рђаво у њима као да је случајно, она не може потпуно прекрити човека и обманути, зато што је човек и поред свега у суштини добар. Између осталог, у овоме је њена разлика од сестре Марине и од свих оних који су познавали мистику, али нису знали за Искупитеља, те су били препуни очајања. Она је увек током последњих година потписивала своја писма однекуд из Кјазме, или Коктебеља, или Перделкина: „Целивам вашу руку. Ваша 97-годишња, кћи Анастасија. Разуме се ту нема моје заслуге. Руку свештеника благосиљајући Христовим благословом, она је целивала као руку Бога према коме је била испуњена бесконачним поверењем. Она је добро знала да живот човека зависи пре свега од милости Божије, и била је тога свесна свагда! Од младости је боловала од срца и туберкулозе, ипак Господ јој је подарио скоро 100 година живота. Када јој је иследник (она је ухапшена зато што је била „богомолка“) претио: „Уништићемо те, послаћемо те на место одакле нема повратка“, одговарала је: То није ваша заслуга. Бог ме је предао вама за моје грехе, и ви ме можете послати само тамо куда ме шаље Бог. Не можете ми учинити ништа, изузев онога што би ми учинио Бог. Добила је 18 година сибирских логора, где су сви били осуђени на умирање усред маларичних мочвара - које су затвореници морали сами исушивати. А догодило се да су наступила 3 спарна лета, и мочваре су биле исушене сунцем. Тако је живот прогнаника био заштићен Господом. Када се ближио крај рока од 18 година било јој је досуђено „вечно“

прогонство. И многи од логораша који су живели надом на слободу нису издржали. Сломљени дугим тамновањем умирали су од очајања. Анастасија Ивановна се са чудесним спокојством суочила са новом пресудом. Разуме се, било је и код ње сломова, но Господ ју је увек учио тајни надања на Бога. Када је у логору сазнала за смрт Марине (1941. године) у њој се нешто изненада сломило: те је плакала, плакала данима и ноћима. А у сну јој се јави сестра показујући на свој гроб: „Зашто ме заливаш сузама? Просто ме топиш својим плачем“. Њој је било дано да сазна страшну, адску зависност људи једних од других, када су у огромној бараци били набијени логораша као сардине у кутији. Ако би неко хтео да се измученим телом окрене са бока на бок, то је исто морала да учини и цела барака. Но, њој је било дано да упозна и другу, добру зависност у љубави, где сва радост живота исходи од општења са Богом и другим људима. Код Анастасије се стицало увек много народа. Она је свагда била заокупљана тиме да додвори некоме лекове или пошаље што му је нужно: новац, ствари или било шта друго. Често би ме позивала са молбом да се помолим за неког болесника или тек преминулог. На коверти је увек записивала напомену, као наслов, тамо где се пише адреса: молим Вашим молитвама за раба тог и тог. Њена веселост и некаква детињастост, поверљивост биле су повезане са другом њеном особином која се открива у последњи час, кад Црква поје: „Цареви и сиромаси равни су у достојанству“ када се даје нови живот човеку. Друге људе је прихватала не разликујући ко су цареви или нишчи. А сама је умела да живи по царски: била је штедро обдарена животом, нарочито у младости. Но знала је и за најгору лагерску нишчету. Али после повратка из прогонства била је органично равнодушна према свему што се тицало одеће, хране или личног благостања. Није случајно што је њен живот запечаћен особеним поштовањем блажене Ефросиније, пријатељице Катарине Велике, која је проживела преко 100 година. Живот ове

скоро канонизоване светитељке по духу својем врло је сличан животу Анастасије Ивановне (познавши Христа, Ефросинија оставља двор и прима монашки постриг, а потом по благослову митрополита Филарета московског узима на себе подвиг јуродства и достиже висине истинске светости и чудотворења. Живела је код оградe Серпуховског Светосцењског аленског манастира у тескобној колибици са кокошкама, вранама и псима. Ишла је и зими боса, а хранила се само хлебом и чајем. Пребивала је у сталној молитви прекиданој кратким сном на голим даскама. Икона блажене старице - чудотворке која стоји над њеним кивотом непрекидно данас точи миро - из часописа „Руски

дом“ 5/2000 г.). Материјал за њену канонизацију био је штампан као књига, која је доспела до Анастасије Ивановне, баш у време њеног пребивања у „вечном“ прогонству. Она је преписала ову књигу и ускоро осетила чудесно заступништво блажене Ефросиније, која јој је више пута помогла. И само што је била ослобођена од прогонства, прво што је наумила по доласку у Москву је да потражи место погребења блажене и капелу на месту где је рукама подвижнице био ископан извор (источник) (недавно је ту проишло чудо исцељења дечака слепог од рођења - после молебна за здравље и читања акати-

ста блаженој Ефросинији - „Руски дом“ 5/2000). У току многих година ми смо путовали заједно до моштију преподобне Ефросиније. Прво возом до Туле, затим аутобусом препуним народом, и још пешке много километара до села Кољупаново (г. Алексино). Анастасија Ивановна се сваки пут свечано припремала за ово поклоништво, целе ноћи сабирајући ствари за сваки прилику. Пријатељи су се осмехивали, но са поштовањем су ћутали, схватајући да јој је искуство прогонства и лагера ушло у крв и научило да буде спремна на све. Блажена Ефросинија као да јој је била стална сапутница свих тих деценија. Пре 20-так година, за време једног од наших путовања, Анастасија Ивановна је започела врло озбиљно разговор о томе да се спрема да напусти Москву и све познанике и насели се близу блажене Ефросиније да би остатак својих дана провела у молитви и покајању. Између осталог, од своје 28. године Анастасија је носила особени подвиг: постриг није примала, но дала је завет целомудрија, неједења mesa и нестицања. У суштини то су све подвизи које је дужна носити свака монахиња. Љубав према литератури, московска дружења показали су се на крају јачим но она је са достојанством и поверљивошћу примала све што јој је долазило од Бога. Никаква сујета и никаква искушења нису могла помутити њену поверљивост према Богу и спречити је да сведочи Христа. Из огромног броја поштовалаца Марине и њених сопствених књига она је многе привела крштењу или првој исповести. Стварно, сва тајна живота и смрти хришћанина објашњене су речима Господа на крсту: „У руке Твоје предајем дух мој“. И као што је она сама у младости пророчки записала о својем завршном дану: „Када последњи пут затворим очи, поверљиво, као што сам их детињству отварала...“.

*Протојереј Александар
Шаргунов
Превео: Небојша Ћосовић*

О СВЕТЛИМ ДЕЛИМА И ДУХОВНИМ ПЕСМАМА

Исцјунавајше се Духом гворећи међу собом у исалмима и појању и псмама духовним

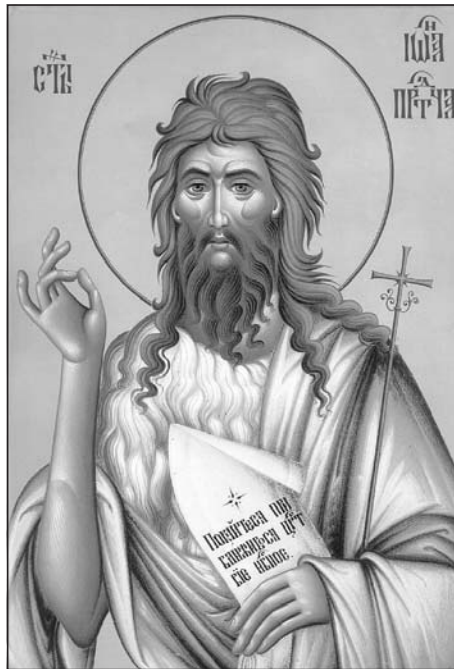
(Еф. 5,18-19)

Истинску радост доживи људско срце кад успе да победи искушење какве мрачне и злое силе. Највише блаженство осећа душа када човек успе да учини више добрих дела светлости и правде. Али још узвишеније задовољство преживљује човечји дух кад је срце стално проникнуто добрим мислима и расположено за духовне песме и славословља. Јер божанствене песме заиста одвајају бесмртну душу од онога што је земаљско и греховно и издижу је у светле небеске сфере. А и сама људска природа налази одмора и црпе бодрост у песми. Песмом се умирују чак и деца у пеленама кад плачу. Песмом се путник бодри за време путовања. Песмом олакшавамо тешке пољске радове. Често се каже: „Ко пева, зло не мисли“. То је тачно само у извесној мери, јер зависи од речи у песми. Има песама које чувају срце од зла, а има песама које га развраћају. Истина је да сада људи много певају, али већина песама су песме злих дана. У тим песмама има много отрова за душу. Небо нам је дало много псалама и песама које буде узвишена осећања у срцима и душама. Али људи предани чулним насладама створили су и такве песме које развраћају.

Истина да сада људи много певају, али већина песама су песме злих дана. У тим песмама има много отрова за душу. Небо нам је дало много псалама и песама које буде узвишена осећања у срцима и душама. Али људи предани чулним насладама створили су и такве песме које развраћају. Истина има и световних песама које уздижу мисли к небу, али се више певају оне које воде моралној покварености.

Гворећи о певању псалама, свети Јован Златоусти каже ово: као што се онде где има блата скупљају свиње, а где има цвећа и мириса обитавају пчеле, тако се исто и онде где се певају бестидне песме скупљају зли дуси, а где се чују духовне песме, тамо силази благодат Духа Божјега. Стога тај велики светитељ саветује да

певамо сами, а и деца да учимо да певају више духовне песме. И да се певају увек, а највише пре и после јела, пре и после спавања, а и за време рада. Песме којима се слави име Божје не пуштају да нам се приближе демонске силе. Чак и ако не разумемо речи духовне песме, ипак имамо великих користи. Јер чим се језик навикне да изговара свете речи, одвикнуће се од неприличних. Он ће тада вршити

свештену службу: чуваће душу у непопачности, савест у чистоти; чиниће ум ведрим, срце смиренным, мисли добрим и постојаним... За духовно певање не тражи се велика припрема ни велико знање. За њега није потребно ни нарочито место ни нарочито време. На сваком месту и у свако доба може се певати у мислима. Кад си на пазару, на путу, кад седиш с пријатељима, чак и кад лежиш у постељи, можеш да певаш ћутећи и да кличеш безгласно. Јер ћеш певати не људима, већ Богу, који слуша срца и прониче у тајне дубине душа. Важно је да срце нашом песмом слави Бога, правду, благодот и добро. Јер чим је наше срце заузето таквим узвишеним и благодатним мисли-

ма, лако ћемо се сачувати од безродних дела таме и остаћемо заувек верна деца видела. И тако, наше духовно добро изискује да се удубимо у речи великог апостола и да се управљамо по његовим саветима „Дани су зли“. Демонске силе безверја и покварености разапињу око нас мрежу саблазни и искушења. Треба да их се мудро чувамо. Оне стварају страшну и отровну атмосферу и чине живот тешким. Добрим хришћанима и родољубивим људима намеће се света дужност да се наоружају против тих демонских мрачних сила, које наводе на лакоумна, срамна дела и преступе. Процењујемо сви мудро и разумно своје поступке, крећемо се у светлости Закона Божјег и чинимо дела љубави и правде. У томе духу чистоте и побожности васпитавајмо и своју децу и породице. Испунимо себе сви благим духом Христовим, да би смо донели плодове благодоти и милосрђа. Поучавајмо се у ономе што је по вољи Божјој, називавајмо се у свако доба и на сваком месту псалмима и појањем и песмама духовним, гласно или тајно, певајући и припевајући у срцима својим Господу, коме нека је част и поклоњење сада и кроз све векове.

Једном приликом свети Епифаније пошаље човека ка авви Илариону да га замоли речима:

- Хајде да видимо један другог пре него што напустимо сопствено тело.

А када овај дође, обрадују се они један другоме. И док су обе довали, изнесе се на трпезу птичије месо. Узевши га, епископ даде авви Илариону. А старац му вели:

- Опрости ми, од како сам примио схиму, нисам јео ништа заклано.

Епископ му одговори:

- А ја од како сам примио схиму, нисам никога оставио да заспи имајући нешто против мене, нити сам ја заспао имајући нешто против некога.

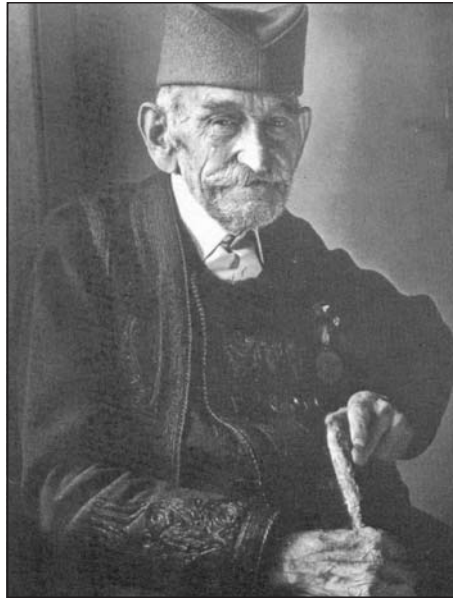
А старац му рече:

- Опрости ми, јер је твоја врлина већа од моје.

СРЦЕ НА ВРХУ ПЛАНИНЕ

Знају га, памте, поштују и воле сви стари ратници. Уочи самртног часа, оставио је аманет да се његово срце извади и сахрани на врху Кајмакчалана, међу његовим ратним друговима који су, у последњем јуришу, заувјек ту остали. Њих је неизмерно волио... Ратници су ми испунили жељу, на каменој урни, на планинском вису уклесали су ове речи: „Овде у овој урни, на врху Кајмакчалана, златно срце спава, пријатеља Срба из најтежих дана, Швајцарца Рајса, ком нека је слава“. Доктор Арчибалд Рајс, професор Лозанског универзитета, криминолог светског гласа, дошао је у Србију 1914. године и први открио светској јавности многобројне злочине и зверства Аустро-Мађара у Мачви и другим местима. Рајс је толико заволео српски народ и толико је саосећао са његовим патњама, да се више није никад повратио у рођену Швајцарску. Ступио је у добровољце, прешао је Албанију, у Француској је организовао прихватилиште за избеглице, учествовао је у многим бојевима и победама са Моравском дивизијом, у новембру 1918. године, умарширао у ослобођени Београд. За своје услуге др Рајс је одликован највишим одликовањима, има чин почасног капетана прве класе, а Удружење резервних официра и ратника поклонило му је почасну сабљу са златним балчаком. Своју скромну вилу, подигнуту у стилу мачванских сеоских домова, са погледом на Мачву, где је видио највећа зверства окупатора, назвао је „Добро поље“ - због страховите битке која се одиграла на Добром Пољу. Сву своју имовину др Рајс је потрошио на школовање српских избеглица - записао је у свом ратном дневнику Сава Микић, један од пилота на Солунском фронту и нераздвојни пријатељ и друг др Рајса - напустио је положај професора универзитета и дошао да служи српском народу. „Био сам, заједно са ратним друговима Радосављевићем и Старчевићем, поред Рајса на самртном часу. Срце смо му оставили у капели на Кајмакчалану“. О др Рајсу оставили су поруку деца мачванског села Прњавора. „Ми, деца прњаворска, која растемо у подножју Цера, знамо да је 1914. године непријатељ напао наш на-

род са много јачом војском и оружјем, а знамо да је непријатељ напао још страшнијим оружјем штампом и пропагандом да је Србија легло буна и немира и да угрожава мир у свету, да је српски народ дивљи и некултуран, па су се правдали пред светом да нас нису напали да нас поробе, већ да нас науче култури. А кад су дошли у нашу земљу, чинили су таква злодела којих би се стидио најпримитивнији народ: убијали су старце, жене и још

нерођену децу, плачкали напуштене домове, палили куће и болнице, убијали рањенике и болеснике... Али знамо и то да је велики пријатељ нашег народа и наш почасни грађанин - Прњаворац др Арчибалд Рајс победио нашег непријатеља - речју и пером. Он је целом свету објавио истину о нама нашој љубави према истини, правди и слободи...“ Сећам се др Рајса из оног судбоносног часа, 14. септембра 1918. године када је дејствовала наша артиљерија. Био је на Милетиној коси - наставља Сава Микић - речено му је, у ствари, да буде на истуреној осматрачници Моравске дивизије. Тага дана, у осам часова, артиљеријска ватра из 580 оруђа, па и оних 12 најтежих батерија са Флоке, огласила је почетак велике и победоносне борбе и коначног уништења сила осовине. Срце му је играло од радости. Знао је да ће се један народ вратити на

огњиште, да ће агресор скупо платити цену напада и поробљавања... Љубав према племенитом Швајцарцу није пресахла, негују је поколења која не заборављају његову љубав и његове заслуге. Др Рајс је први обавестио свет о злочинима које су починили аустроугарске трупе и њихови официри. О првим открићима свирепих злочина по Србији, у свим пограничним областима где су проваљивали аустроугарски војници, др Рајс је слао дописе светским листовима. Слао је фотографије које су више но ма који текст говориле о суровим злочинима, над нејаким децом, женама и старцима. Али, др Рајс је био први извештач о победама српске војске на Цери и Јадру. Др Рајс је 1928. године објавио књигу: „Шта сам видео и преживео у великим данима“. Из те књиге да издвојимо неколико фрагмената. ...Војници Фрање Јосифа покупили су све жене и девојке у Шапцу: око 2.000. Један део њих био је затворен у хотелу „ЕВРОПА“ пет дана. Женама није давано ништа друго сем мало хлеба и воде. Прва ноћ је прошла без инцидената. Друге ноћи, каплари и наредници водили су жене у једну засебну собу и питали их: „Где су вам мужеви? Где су положаји? Где су трупе?“. Када су жене одговориле да не знају, тукли су их кундацима. Наредне ноћи војници су улазили у салу где је било женскиње и одводили су девојке. Један од њих узимао их је за ноге, а други за главу. Ако су викале, запушавали су им уста марамом... Жене су из хотела одведене у цркву где је већ било пуно света. Наређено им је да вичу: „Живела Мађарска!“. Официри су силовали девојке иза олтара... У Липолисту су се сељаци сакрили у кућу Маринковића, мало већу од осталих. Швабе су пуцале на њих кроз прозоре као на зечеве: пет убијених и пет рањених! Други су ушли код Марте Стојковић, чији је муж на фронту. Опљачкали су целу кућу и убили из пушке њеног 12-годишњег сина Веселина, па његов леш приковали на врата, где је остао два дана. Мајка је рањена у кук и ногу бајонетом... На улазу у село Петковицу, чека нас кмет Пантелија Марић. У његовој општини побијено је 56 особа, 3 су рањене, а 26 одвео је непријатељ. Жртве су старци и сасвим млади дечади. Општина и школа су изгореле. ...Љубомир Траиловић, момак од 17 година био је рањен бајонетом у леђа. Некако је побегао, пуца-

ли су на њега. Његов млађи брат Михајло затекао се на улици. Војници су га испробадали бајонетима. Његов леш је имао петнаест рана... ..Стигли смо у Прњавор. Ово велико и богато село је бројало 2400 житеља. Биланс онога што су учинили Аустроугари у овом селу, више је него страшан. Судите по овоме: 109 особа је одведено у Лешницу и убијено, 199 становника је искасапљено или спаљено, 37 је одведено у Босну и нико није дао гласа о себи, 179 породица је остало без имања и кућа, које су изгореле... ..У школи је

било 17 затворених старих особа и оне су живе спаљене. Влада Паисавић има кућу поред цркве и примио је једног тешко рањеног српског коњаника. Кад су дошле Швабе, Праисавић је побегао, мислећи да ће они поштедети његовог рањеника. Кад се вратио, нашао га је везаног и карбонизованог у кревету, испод кога су дивљаци наложили ватру, а која се није упалила. У кући Мирка Жикића било је осам рањеника. Од њих су звери спалили четворицу, а остале побили. Старци, жене и деца њих око сто, били су изведени пред кућу Милана Милутиновића, побијени најпре на разне начине и онда бачени у кућу у пламену... ..Лешница! И ту су се збили грозни призори за које поштен човек једва може да верује да су истинити. 109 становника из Прњавора било је стрељано, 11 у Лешници побијено, а 5 у Јадранској Лешници обешено. Куће попаљене, а пре паљења олџачкане. Поред станице једна велика заједничка рака од 20 метара дужине, 3 метра ширине и 2 метра дубине. Пуна мртвих Срба мученика.

Јован Милетић, старац од 60 година, који је присуствовао са 40 других становника, прича нам о томе: „Кад су Швабе довеле 109 Прњаворских становника, њихови војници су већ били ископали гроб. Повезали су их заједно ужадима и окружили их бодљикавом жицом. Онда су војници стали на железнички насип, на неких 15 метара од жртава и опалили један плотун. Цела група се скотрљала у раку, а други војници су је затрпали земљом, не тражећи да провере да ли су сви мртви или их има само рањених. Извесно је да

многи нису били смртно погођени, неки можда ни мало, али њих су други повукли са собом у гроб. Они су живи сахрањени! За време овог стрељања, доведена је једна група заробљеника, међу којима је било много жена, и кад су они други били стрељани, целати су приморали овај јадни свет да виче: „Живио Цар Фрањо Јосиф!“ Аустроугарски „културтрегери“ оставили су у овом селу само гробове, попаљене куће и силоване жене и девојке...

Нека је слава и вечита хвала великом Српском пријатељу Швајцарцу др Арчибалду Рајсу за објективно обавештавање светског јавног мњења о геноциду над Србима у Првом светском рату. Колико би се мање пролило крви и суза у недавном грађанском рату у Босни и Херцеговини, да су велике светске агенције: CNN, Ројтерс, Фигаро, Њујорк тајмс и друге имале поштених и одважних новинара да пишу истину о овдашњим догађајима?

Милош М. Мочевих

О ЕВЛОГИЈУ ПРЕЗВИТЕРУ

Био је у блаженог Јована епископа ученик, некакав Евлогије који беше презвитер и велики подвижник, и који је јео сваки други дан, а много пута је свој пост продужавао и на целу седмицу, једући само хлеб и со, те је због тога био слављен од људи. И посети он једном авву Јосифа у Панефу, очекујући да види код њега некакав већи подвиг. А старац, примивши га са радошћу, да би га угостио понуди му све што је имао. Али Евлогијеви ученици рекоше:

- Сештеник не једе ништа осим хлеба и соли.

А авва Јосиф је ћутке јео. И пошто су провели тамо три дана, нису их чули да поју или да се моле; јер њихово дело беше скривено. Те они оду одатле не стекавши духовне користи. А догоди се, по промислу Божијем, да се спусти магла, те они пошто залутају буду принуђени да се поново врате код старца. И пре него што покуцају, зачују појање, па после дугог чекања, поново покуцају. А ови унутра, прекинувши појање, дочекају их са радошћу. А пошто беше велика врелина, Евлогијеви ученици напуне суд водом и дају му да пије; али то беше помешана, морска и речна вода, те они не могаше пити. А када се поврати, он паде пред старца желећи да разуме његово владање, и рече:

- Шта је то, авво? Најпре нисте појали, а сада, по нашем одласку, појете, а суд који сам сада узео, нађох да је пун слане воде?

Старац му вели:

- Брат је расејан, па је грешком усую морску воду.

Но Евлогије стаде да га преклиње, желећи да сазна истину. А старац му рече:

- Она мала чаша вина је за заједничку трпезу. А ова вода овде је она коју братија увек пије.

И поучи га старац како да разлучи је помисли и одстрани од њега све што је људско. Те он постане снисходљив и убудуће је јео све што му је понуђено, и научио је да се подвизава у тајности; па рече старцу:

- Заиста је истинит ваш подвиг.

ПЛОД ПОСТА

Темељ свих добрих дела је пост. Њиме се кроте дивље страсти и одступају рђаве жеље. Сећање на смрт, сузе, целомудреност, ишчезнуће нечистих помисли - резултат су поста. Постом се сасеца небрига и немар, пороци пагубни за душу. Пост искорењује сваку срамну сањарију и ствара у човеку страх Божији и жељу за вечним животом. У душама које посте како заповеда наша света Црква, почива Господ. Они који посте имају наду да ће наследити Царство Небеско.

Онај ко запоставља пост, нека зна да премеће темеље свих врлина, зато што је пост почетак сваког душевног делања и пут који води Христу. Да би неко постио, потребно је стрпљење јер, треба се уздржавати неких јела која пријају телу и задовољавају га.

Обилно и омиљено јело отвара у души пут ка телесним помислима. И, дешава се много пута да се у нама буде страсти после много огдина, и то само због прождрљивости.

И тако мало по мало, неприметно, осећа се духовна охладнелост и ишчезава божанска ревност за пост. Руши се сваки човеков покушај за врлину и настаје дремљивост душе која је почетак духовне смрти. Душа се испуњава мраком, узнемиреност и охолошћу а на крају долази унијине (чамотиња), која је одсуство труда за било које духовно делање. Тело је по природи својој лењиво и ако га не приморавамо, никада нећемо осетити сладости духовног живота. Зато што је тело супарник душе и тражи оно што она не жели, као што каже апостол Павле: „Тело жели против духа, а дух против тела, јер се једно другом супротставља“. Храна, као и сва друга блага, дар су Божији. Употреба њихова је разумна, а злоупотреба неразумна и погибелна.

Треба да упознамо добро наше слабости и болести, да би предузели

одговарајуће мере. Никада не треба да се излежавамо, јер захтеви тела не жењавају. Колико га више изнуравамо постом, утолико веће имаћемо духовне плодове. Колико га више разнежујемо и пазимо, толико му зла наносимо. Али то зло се не задржава само у телу, него се преноси и на душу. То двоје су чврсто повезани и чине целог човека. Само их смрт раздваја, да би их Бог опет спојио у вечности - васкрсењем.

Не плашимо се када бунтије тело, јер оно хоће што је лако и удобно. То није на нашу духовну корист. Лишавања и глад жалосте тело. Не обраћајмо пажњу на његову реакцију. О телу ћемо бринути само дотле док не смета души. Када се прохтеви тела увећају, ми не треба да попустимо. Безумне телесне жеље отварају врата за раскалашне жеље и дела.

Ово нам изгледа мало невероватно. Међутим, то је дестилат богатог искуства Отаца Цркве који су то у пракси испробали небројано пута. Они који су исушили тело постом, савршено су знали корист коју је то имало за душу. Који заузда тело, може да влада и рђавим жељама. Који презире ситне ствари, бива побеђен од крупних! Који ратује са непријатељем у овом пролазном животу и

трпи тугу и злопаћење тела, неће се бојати будућег Суда.

Ђаво се бори да укине пост. Не говори нам одмах да не постимо, већ нам постепено предлаже да га мало ублажимо. То је за њега довољно, јер ће касније тражити сладећи уступак, па када нас затекне немоћне, напаће нас и савим победити.

Не заборавимо да он не спава ни дању ни ноћу. Стоји, чека и вреба да нас зароби. Свезли, лукави, препре-

дени и бесрамни чека нашу најмању немарност у вези поста, да потом уђе у душу и да нам нашкоди. Знајући ђаво да човек по природи воли удобност и утеху телесну, па то користи да у нама узбуди грешне страсти.

Знај добро да су ти неопходни мудрости и разборитост за савладавање тешкоћа које доноси пост. Не заборави да ћеш напредовати споро а не брзо, јер, као што раније рекосмо, велики и изненадни скокови у врлинама су опасни. Почнимо, дакле, од малих трудова да би могли стићи до великих. Стварно је мудар онај који пазити на ситнице, јер ће касније моћи да се бави и великим стварима. Не може неко да ужива у свему и да мисли да ће лако савладати своје страсти. Лиши се малог, да би могао да се лишиш већег. Једи умерено јер тада ћеш моћи

да постигнеш прилично ствари у врлини. Када човек нема мере, бива гори од животиње. Претрпевши малу жалост због лишавања неких укучних јела, моћи ћеш касније да отрпиш велике жалости у животу.

Безумни су они који за једну малу угодност жртвују Царство Небеско. Боље је трпети телесна искушења, него бити осуђен од Христа као ленивац. Мудри и разборити више воле смрт, него да буду оптужени као немарни за своје спасење. Мудар човек је обазрив и будан, настојећи да сачува свој живот од замки ђавољих. Богоносни Василије Велики бележи: „Ко је у малим пословима немаран, нека не мисли да ће извршити многа и велика дела.“

Дакле, буди мужеван у врлини јер, плашљив човек има слабост да превише воли своје тело, избегавајући пост који толике радости доноси души. И, поврх свега, то је знак неверја. Не заборавимо пост који је Господ извршио четрдесет дана пре него је почео Своје спасоносно дело. Пост је благословена врлина, само треба да буде у складу са црквеним прописима.

Имај храбро срце, презирући опасности које ти ствара ђаво да би те уплашио. Храброст срца се рађа од сведочанства савести која делује правилно када испуњавамо заповести Христове. Нада наша у Господа Христа, укрепиће нашу борбу.

Потребно је дуго и предано радити на обрађивању душе уз помоћ поста. Пост треба да буде праћен у сваком случају смирењем, да би се добили духовни плодови. У противном, узалуд све чинимо, јер и демони не једу ништа, али немају смирење. Пост нам отвара пут за остварење прекрасних дела, а пре свега за љубав према Богу и ближњима. Исплати се да учинимо малу жртву да би добили плату „стројку“ у Царству Небеском.

Свџи Исаак Сирин

АНАЛИЗА ЈЕВАНЂЕЛСКИХ ТЕКСТОВА О РОЂЕЊУ ХРИСТОВОМ (Мт. 1,18-25; Лк. 2,1-20)

Бог Отац је прародитељима приликом изгнања дао обећање да ће послати Месију Искушитеља, који ће, како нам сведочи прво протојеванђеље стајати на главу змије и она ће га за пету уједати и неће му naudити (ср. 1 Мој. 3,15). Бог је хтео да се људске душе, огреховљене првородним грехом, очисте и наследе Царство Небеско. Својим падом Адам је прекршио послушност Богу и тада је прекинуто његово општење са Богом Творцем. Али, да би утешио грешни род људски Бог Отац је послао Јединородног Сина Свог да својом крсном жртвом искупи и очисти од греха душе људске, да их избави од греха, а самим тим и од смрти, јер грех је смрт. Господ Исус Христос је Син Божји, друго лице Свете Тројице, али Он је исто тако истинити човек, о чему нам сведочи и Владика Николај Велимировић: „Реч Божја, браћо, појавила се у телу, једанпут у историји човечанства, и на овој нашој земљи под именом Исуса Христа. Као што понекад једна уобличена реч стоји у нашем уму на капији телесног света и чека док по нагону душе ум не отвори капију и не пусти је ван обучену у вибрације звука, у то тело звука, тако је реч Божја стајала дуго и дуго на капији између два света: између света благодати и света закона, док Св. Триада није натерала ум да пусти Реч Њену кроз капију и обуче је у тело“. Својим оваплоћењем Господ Исус Христос постао је истинити Бог и истинити човек - Богочовек.

О рођењу Месијиним имамо сведочанства у Матејевом и Лукином Јеванђељу. У њиховим излагањима има донекле разлике. Заједничко им је то што оба јеванђелиста дају родослов Господа Исуса Христа. Код Матеја родослов је по нисходној линији, тј. од Аврама до Христа, а код Луке дата је усходна линија, односно Родослов од Господа Исуса Христа до

Адама. Матеј помиње и четири жене, док их Лука не помиње. Ап. Матеј хтео је да покаже да се Спаситељ није стидео свог порекла. „А рођење Исуса Христа овако би: кад је мати Његова Марија била обручена Јосифу, а прије него што се бјеху са-стали, нађе се да је затруднила од Духа Светога“ (Мт. 1,18). Пресвета Богородица је као мала одведена у Јерусалимски храм, у коме је била до своје петнаесте године. Када је навршила петнаест година морала је напустити храм, јер су те године сматране као године пунолетства. Да би сачувала своју девствену чистоту, Марија је била заручена за Јосифа, њеног рођака. Јосиф је био муж Маријин пред законом и чувар њене девствености. Али, када је Пресвета Дјева чудесно зачела од Духа Светога, Јосиф посумња у њено поштење и напустио је тајно отпустити. Једном у сну јави му се анђео Господњи и рече му: „Јосифе, сине Давидов, не бој се узети Марију, жену своју, јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога. Па ће родити сина и надјени му име Исус, јер ће Он спасти народ свој од гријеха њихових“ (Мт. 1,20-21). Јосиф је послушао реч Господњу изречену устима анђела, јер је знао да треба да се испуни пророштво пророка Исаије: (Иса. 7,14). Апостол и јеванђелист Матеј каже да Јосиф учини тада како му заповеди анђео: „И узе жену своју. И не знадијаше за њу док не роди сина својега првенца и надјену му име Исус“ (Мт. 1,24-25). Својим рођењем Господ Исус Христос је започео поверену му службу на спасењу рода људског, коју је Бог Отац обећао прародитељима. „Бог се могао и не родити, па ипак појавити се као човек међу људима. Онај који је створио првог човека из прашине, могао је и себи створити тело из прашине, обући се у њ, и појавити се међу људима. За његову појаву на земљи није

био потребан ни човек, ни жена нити девојка. Но по својој мудрости, Он је изабрао рођење као пут и начин своје пројаве међу људима. Зашто је Бог изабрао тај начин и пут није тешко погодити... Да би се као немоћни младенац храбро појавио у царству „кнеза мира“ и тим показао овом, да он са целим својим организованим царством није у стању с њим - с Богом - ни као нејаким дететом борбу водити“. Господ Исус Христос је својим крштењем, а касније и васкрсењем победио смрт и ђавола, оца лажи и зла. Месија је рођен од девојке, без мужа, јер иако је овај чудесни догађај изгледао немогућ, Свемогућем Богу је све могуће. Син Човечији је дошао на земљу да посведочи свету шта се налази на небу, да посведочи да је Бог један, у вечној тројичној хармонији Оца и Сина и Духа Светога.

Ап. Лука у својем јеванђељу говори о рођењу Спаситељевом. Он наводи да је ћесар Август издао заповести да се становништво попише у месту свог рођења, тј. порекла. Тада су Јосиф и Марија из Галилеје из места Назарета отишли у Јудеју у место Витлејем, јер су били родом из дома и племена Давидова (ср. Лк. 2,4). Дошавши у град нису могли наћи места у гостионици, а Пресветој Дјеви дође време да роди. Јосиф и Марија су морали ноћ провести у пећини. „И роди Сина својега првенца, и пови га и положи у јасле: јер им не бјеше мјеста у гостионици“ (Лк. 2,7). „Месија је назван Првенцем, не зато што је Дјева Марија родила још које дијете, већ просто зато што се Он родио као први и као једини: Христос је и „првородни“ као онај који се родио први, и „јединородни“, онај који нема другог брата“. По учењу VI Васељенског сабора, Господ Исус Христос је рођен у ноћи између суботе и недеље, и зато се недеља слави као дан у који је Бог створио светлост, у који се родио, примио крштење, васкрсао из мртвих, и послао Духа Светог на апостоле. „Синовску смиреност показује Господ Исус Христос уопште тиме што је одлучио родити се као човек у телу, јер понижено тело

човечје било је за њега још пониженија пећина од пећине Витлејема. Осим тога, Он је показао своју смиреност тиме што се родио у прескромној средини и ништим условима живота, у мало познатом народу и још мање познатом селу и од мајке свету сасвим непознате“. Анђео Господњи јавио се пастирима и објавио им радосну вест о рођењу Спаситељевом: „Јер вам се данас роди спас, који је Христос Господ, у граду Давидову“ (Лк. 2,11). Тада пастири отидоше и поклонили се Месији. „Прекрасна је слава

Божја, која обасјава и анђеле и праведнике!“, каже Владика Николај Велимировић. Пастири су рекли све што су од анђела чули за Месију, Помазаника Господњег. Они су видели оно што ниједно око људско није видели, „и вратили се хвалећи Бога за све оно што су видели“ (ср. Лк. 2,20).

Рођење Господа Исуса Христа представља један од главних догађаја у историји Хришћанства. И Матејево и Лукино јеванђеље показују главну истину хришћанства да је Господ Исус Христос истинити Богочовек. „То је основна новозаветна чињеница са којом се увек мора ра-

чунати при тумачењу Јеванђеља. У тој основној новозаветној чињеници је и основна новозаветна истина, ова истина: „Исус Христос је Богочовек“. Господ Исус Христос је централна тачка хришћанске вере, и како каже св. апостол Павле: „Он је мир наш“ (Еф. 4,2). „Зато данас кад слаavimo рођење Сина Божјег, сетимо се да је Он дошао као слуга на земљу да послужи спасењу људи и заветујмо се и ми бити слугама Бога и својих ближњих... Господ је дошао да послужи људима из љубави према људима. Јер љубав се приказује кроз служење. Ко има већу љубав, тај више и служи. А Христова је љубав највећа, зато је и Његова служба била највећа, најтежа и најнеуморнија - служба до суза, крви и смрти на крају!“.

*Александар Лукић
Богословија Св. Пејтра
Србиње*

МОЛИТВА НА БОЖИЋ СВ. ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ

Боже и Господе сила, и свих твари Творче, који си из милосрђа беспримерне милости Твоје послао на спасење рода нашег Свог јединородног Сина, Господа нашег Исуса Христа, и часним крстом Његовим избрисавши записане грехе наше, и победивши тиме силе и власти таме! Сам Владатељу и човекољупче, прими све благодарне и молбене молитве од нас грешних; избави нас од сваког убиственог и мрачног сагрешења и свих непријатеља видљивих и невидљивих, који гледају да нам учине зло. Прикуј страхом Твојим тела наша и не склони наша срца речима или помислима лукавим, но љубављу Својом пожали душе наше, да к Теби увек гледајући и од Тебе светлост научени, видећи, Тебе, Видело неприступно и свуда присутно, непрестано Теби шаљемо исповедање и благодарење, беспочетном Оцу с јединородним Твојим Сином, и свесветим, благим и животворним Твојим Духом, сада и свагда и кроза све векове. Амин.

СЛАВСКА ИКОНА

Ноћ је била црна као мало која ње-на друга. Нигдје се ништа не миче, само совуљага ћуче њену страшну пјесму. Пси подвијају реп па завијају, а уморан сељак прене иза сна, прекрсти се: „О твоју главу!“ па опет спава.

На један стуб од звонаре стајао је наслоњен Павао Ђерић и као соко гледа у помрчину.

У тај пар из школске авлије изиђоше једна кола, па готово трком пођоше улицом.

Павао опали из пиштоља, а запаљена се сукија устави пред школском стрехом, а у врапчијем гнијезду. Кола пођоше још брже. Из сусједне авлије испале с малом пушком старац Матија Ђенадић који је веле, још под Милошем ратовао.

- У помоћ! - викну Павао потрчавши њему.

- Шта је?

- Побјеже учитељ!

- Бестрага му глава! Шта дижеш вику? - рече бунован Матија. Павао му приђе и шану још нешто.

Матија опали и сам из пиштоља:

- У помоћ, браћо, поведе се у ролбе!

Поп се пробуди, па уплашен потрча прво у Марину собу: - Устај сине, некаква буна!

Али из Марина кревета нико се не одазва. Поп приђе кревету и пипаше по њему да пробуди Мару, али кревет бјеше празан.

Он истрча напоље. Већ се бјеше прикупило нешто сељака. Некакав страх беше обузео попа, да се једва држаше на ногама.

Аксентије Смиљанић позна га у мраку.

- Побјеже! - рече он.

- Ко?

- Учитељ!

Поп дахну душом.

- Срећан му пут!

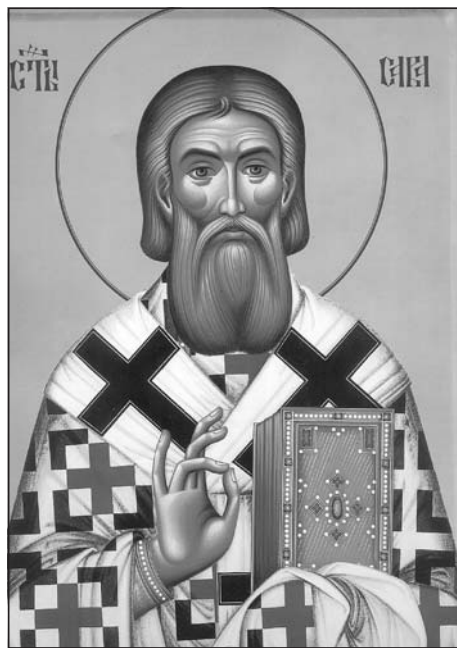
- Шта? - рече Аксентије. - А Мара?

- А?

- И она с њим!

Поп се занесе, а и да падне знак, а сељаци га прихватише. У тај пар Павао излети из авлије с колима и коњима!

- Сједајте! - викну он. - Сад ћемо га ухватити!

Двојица-тројица метнуше попа у кола. Посједаше још њих неколико оружаних, а Павао шиба коње да све врта крв.

За њима пристадоше још неколико кола.

Народ се искупио. Чудно да млађи људи, ма колико вољели Мару, сматраше цијелу ствар за изгубљену, и да није старијих људи, не би можда ни у потјеру ишли. Али старији бацају пушке, сједају на кола и трче изван села. Кмет се помамио.

- Живог или мртвог! - дере се он. - Живог или мртвог; моја глава цареву плаћа!

И учас, као неким чудом, сви неодољиво зажељеше ухватити учитеља и отети му Мару. Граја се дигла и

силно као оркан креће се маса Зебићевим шором. Неколико коњаника полетјеше као стријела. И ја се стрпах у једна кола. Изиђосмо из села, стизасмо људе, стизасмо и стизаху нас кола, и цио тај урнебес креташе се једним правцем.

Дођосмо већ у прво село.

Преметнусмо школу, јер се наш учитељ са овим пазио; преметнусмо механу; питасмо узбуњене сељаке: не видје ли ко шта? - нико нам ништа не умједје казати.

- Отишли су преко јаруге! - викну гомила, и све наже као јато чворака, натраг.

- Отуда! Отуда ћемо га пресрести!

Звркте кола и пуцају осовине, а одлијећу наплаци и коњске плоче.

Ал да се удари путем на јаругу, морали смо се вратити до близу самог села. Кад се опет примакосмо, чусмо поново пушке у нашем селу и видјесмо како се црвени небо.

- У село! У село! - чу се са свих страна.

И све груну опет Зебићевим шором. Кроза село лете људи и вичу: „Ватра!“, „Ватра“, „Изгорје школа!“, „Изгорје Црква!“. Па опет пушке, лупа и тандрк котлова и чакаља; а кроз цијелу ту вреву чује се ситан глас црквеног звона.

Кад стигосмо пред школу, а она гори увелике. Црква, хвала Богу, још здрава, читава само што још вјетар износи пламен на њу, и сваки час чекамо кад ће планути.

Поп, који је до тад ван себе лежао у колима, скочи напоље као момак од двадесет година. У очима му нешто страшно, да те свега језа подиђе. Било нас је који смо помислили да је помјерио памећу.

- Воду! - дрекну он.

Рекао бих хиљаду котлова се сасуше у пламен. Али он још јаче букну; сукну далеко иза звонаре, а варнице се хватају за небо. Шљеме бјеше све у пламену. Пуцају рогови и греде, већ је и таван дохватило; а у школи

се свијетли као у по дана. Уједанпут загрмје попов глас:

- Икона! Икона!

Ми погледасмо кроз прозор, а свети Сава гледа оним истим мрачним и озбиљним погледом на нас све.

Поп полетје на један прозор. Двојица га дохватише за мишке, али он се трже и ускочи унутра. У тај парцио један крај шљемена паде покрај прозора и дохвати кућу и са те стране, те му запријечи повратак. Дим се сави. Народ вршти и сипа воду, а сјекира тутњи. Ми више не видјесмо попа.

Тада Станоје Исаковић лупи сјекиром у врата. Она одлетјеше и ми угледасмо попа у пламену. Држи икону и дигао је више главе.

Нама срца жива попуцаше. Престравили се, па заборавили и да гасимо. А он стоји. Црвен га пламен обасјао, бијела брада прекрила прса, дигао икону више главе и кроз онај тутањ и праску чусмо његов јасан глас, пјесму и ријечи: „... первје бо пришел јеси, светитељу Саво“...

Нинко цикну као гуја кад угледа попа:

- Спасевајте кума, ако ћемо сви изгинути! - Онда скочи на једну врбу до

самог шљемена, па као бјесомучан и не знајући шта ради, стаде лупати сјекиром по једној греди од тавана. Греда с праском паде посред собе између двије скамије, варнице посукташе, а поломљен таван наже се у пламену и хоће да дохвати патос.

- Додајте ми добар котао пун воде! - дераше се Нинко.

Додаше му.

Он дохвати котао објеручке. Оприје се ногама о врбову грану, а леђима о другу, па га зањиха и баци на проваљено мјесто. Врба пуче, а Нинко љосну на другу страну о земљу, а котао изручи сву воду на проваљено мјесто. Чвркну вода, а дим се склупча. У соби се ништа више не виђаше од дима.

Опет као да се чује попов глас, али је загушен и не разбирају се ријечи.

Мало послје разиђе се дим, и ми га угледасмо како прескочи преко греде која се пушаше на патосу па пође вратима.

- Воду на врата! Обарајте греде! - чује се дрека са свих страна. Читав облак од воде сасу се на зид гдје су врата.

Поп таман да скочи још преко прага, а Бурмазовић који је стајао са стране и не видећи попа, маче сјекиром по довратку. Поп преко прага, а пламена греда више врата тресну и лупи попа по потиљку. Он паде ничице и прсима на земљу, а икону диже више главе. Сасусмо чабар воде на њега и греду и извадисмо га испод ње. У тај пар цијела школа с ужасном праском груну о земљу и све начини као велико огњиште. Однејесмо по па његовој кући. Из уста и носа лоптила му је крв, а ноге висише као мртве. Још је дисао. Намазасмо му уљем изгорјело мјесто на леђима, поквасисмо му кошуљу оцтом, па му је навукосмо и положисмо га у кревет. Он се није разбироа. Кмет викну скупљеном народу:

- Добар кочијаш по доктора, а добар катана по владику!

Двоја - троја кола у највећем трку полетјеше, а Војин Арнаутовић забодје своје бијелцу оструге у трбух.

Онда се спусти грозна киша. Из грдне гомиле жеравице, гдје је била школа, сукне још час по пламен, а варнице полетјеше небу, али плусак освајаше. Пред зору се још само слабо пушаше, а владика и доктор стигоше у село.

Кад они уђоше у собу, на нашу радост разабра се поп.

Погледа око себе:

- Гдје је икона?

Ми му показасмо.

- Метните ми је овдје! - Он показа руком на прси, и ми положисмо икону.

Владика приђе на прстима, а очи му пуне суза:

- Како си, оче?

Поп се трже и обрте очи на ону страну гдје владика стајаше.

- Шта те боли? - рече владика.

Поп с муком подвуче руку под икону и метну је на срце.

- Овдје!

Доктор приђе, обрташе га, јадника, и овамо и онамо.

Узе га бости чиодом по ногама и све до појаса, а све пита:

- Боли ли те? Осјећаш ли штогод?

Поп слабо одговара:

- Не!
 - Боли ли те штогод? - рече доктор.
 - Овдје! - рече поп и метну руку опет на срце.

Доктор нареди да га оставе на миру, да га нико не дира ни зановета, а владици напољу рече:

- Не може ништа бити. Пукла му је кичма!

Он оде, а владика се врати у собу.

- Оче, - рече владика - желиш ли штогод?

- Да се исповједим! - рече поп.

Владика се забезекну:

- А какав тебе гријех мори?

Поп слабо махну руком, као да му приђемо. Владика сједи на столицу до кревета, а ми се искупили унаоколо.

Слабим гласом поче поп:

- Оче владико, сјеђаш ли се кад си ме питао шта сам учио?

- Сјеђам.

- Сјеђаш ли се да ми ти рече да је то доста за добра пастира?

- Сјеђам.

- Чуј ме, оче владико, и ви браћо! Ја изгубих душу што нијесам учио школе. Са тога изгубих и дијете, а одведе ми га некрштен човјек.

- Како то, оче?

- Тако, оче владико! Ја затварам очи, а дивно видим да је други свијет настао. Дође учеван човјек са којим ја нијесам смио ни говорити. Видим да му не ваљају послови што ради, али гдје ја, прост човјек, смијем ударити на науку! Немој, оче владико, држати простих попова као ја што сам... што сам био... - Ућута и исхракну се, па једва чујно настави:

- Ни ви, браћо, узимати попа који није учеван. Школу одмах зидајте и дјecu учите... Настаје други свијет!

Онда се ухвати за срце, па испрекидано додаде:

- А њој..., њој опростите!... Није она крива..., ја сам.

У тај пар чу се напољу врисак и врата се нагло отворише.

На прагу се показа Мара, блиједа као смрт, убијена кишом и временом, сва мокра, а расплетене јој косе пале низ плећа.

Ми се склонисмо, а као да нас пушка посред срца удари. Она корачи једанпут, па паде на кољена. Саже главу, покри очи рукама, а црна јој коса расу се по земљи. Поп се уздрхта а сузе му ударише. он мрдну једним прстом. Ми је прихватисмо и приведосмо кревету.

- Још ближе! - шану поп.

Она на кољенима приђе још ближе, али не дизаше главе ни руку са очију.

Поп јој метну руку на главу и нешто шапуташе. Послије јој потури руку под уста. Она је дохвати објеручке и обли сузама. Осмјех заигра на попову лицу. Он је дохвати руком за браду и издиже јој лице према себи, па га гледа.

- Служи овоме! - рече поп, а очима показа на светога Саву који му је лежао на прсима.

Опет жељно гледа њено болно лице. Смјеша се и чисто не може сит да је се нагледа:

- Сад ми је сасвим добро! Сад ме више ништа не боли!

То бјеше пошљедња његова ријеч.

Лаза К. Лазаревић

О БОГАТСТВУ

Добри хришћани могу стећи имање и богаство само поштеним радом и помоћу Божјом. Они треба такође по вољи Божјој да употребљавају оно што су стекли - на васпитање своје деце и на чињење добрих дела. Само добротворство може да преобрати земаљско богаство у небеско. Богати добротвор умирући овде, не одваја се од онога што је раздао на добра дела, јер је добро, као и душа, бесмртно. Спаситељ је благосиљао такве богате људе и саветовао их да никада не везују срце за земаљска блага. Јеванђеље нас учи да поштено сиромаштво треба увек више ценити од богаства које је скупуљено из мутних извора. Сиромаштво које се подноси с вером, љубављу, трпљењем и трудољубљем, свето је и спасоносно. Сви Христови следбеници били су сиромашни, а богати су раздавали своја имања сиромасима. Апостоли су били врло сиромашни; Мајка Божја била је крајње сиромашна, а сам Христос Спаситељ није имао где главе склонити. Добри хришћани који имају богаства и имање никада не треба да забораве да то није њихова својина. „Сваки добри дар одозго је...“ долази од Бога (Јак. 1,17). Богати људи су привремени управници имања које им је од Бога дато. Блажени ће бити, ако за време те управе не забораве да помажу своје ближње: убоге, болесне, сирочад и несрећне. Јер ко тако располаже својим привременим земаљским богаством, стећи ће вечно благо на небу, обогатиће се пред Богом. И тако, реч Божја не забрањује да поседујемо земаљска блага и богаства. Али нас учи: 1) да их стичемо поштеним радом и законитим средствима у име Божје и с благословом Божјим; 2) да памтимо да је скупуљено богаство пролазно и привремено и 3) да се можемо користити њиме да што боље удесимо свој живот, али да га неизоставно треба да искористимо тако да учинимо што више добрих дела, да више жртвујемо на хумане и богоугодне циљеве: на одржавање сиротишта, болница, склоништа, школа и других добротворних и просветних завода. Дакле, саобразимо се овоме спасоносном савету, да би смо били спокојни, ако наша душа ноћас оде на небо. Јер тако ће она наћи своје богаство пред Богом.

О БОЖАНСКИМ ПОСЕТАМА

*Тешко њеби, зајџо шџо ниси џо-
знао времена у којему си џохођен
(Лк. 6,44)*

Како бива та посета? Провиђење је премудро обележило један спасоносан пут у животу. Благодат Божја увек је готова да води људе тим путем. Но за то је неопходна и сагласност њихове слободне воље. Ако та воља тражи помоћ благодати, људи ће ићи путем вере, правде и врлина. Ако ли пак воља буде примљена силом зла, они ће лутати по долинама греха и порока. Али и у оба ова случаја, макар и на различите начине, они се могу удостојити Божанских посета.

Неки се људи често предају власти греха и порока дотле да скоро губе и душевно и телесно здравље. За време тешке болести и телесног слабљења, човек може најбоље да осети страшну пропаст до које га је довео порочни живот. Ако он избегне ту пропаст и оздрави, то није ништа друго до благодатни позив на покајање и поправку. За добре пак људе то је један нов позив да се морално усавршавају. Благо онима који схвате ову посету и одазову се позиву...

Има случајева да нам се живот изненада изложи смртној опасности, и да спасење дође случајно, као чудом. Неки људи изненада изгубе цело имање. Други пак, исто тако неочекивано, бивају лишени својих најмилијих, који су им били основац и нада. И то су благодатне посете које, одговарајући нашем моралном стању, потсећају, кажњавају и препорађају. Оне ломе наше самопоуздање и окрутност срца, показујући нам колико смо немоћни и колико смо зависни од Бога...

Које окорело срце неће да задрхти и да се замисли кад какво мило и драго му биће положи крај хладног гроба који је отворио чељуст да га прогута заувек? Који скептик и тврдица, посматрајући овај тужни призор, неће се замислити и

пасти у сумњу да су његови земаљски рачуни погрешни и да ће и он одређенога часа поћи тамо где ће се ти рачуни другим очима посматрати? Срећни ће бити они, ако у овом случају виде једну Божанску посету њиховим душама и ако ту посету приме с вером, трпљењем, покајањем, и духовним препорођењем...

Ви примате тајну исповести, и савест вам се умива просвећује и добија свој блажени мир. Ви примате тајну светог причешћа и дух ваш оживљава и препорађа се у полету ка радости и бесмртности. Напредујете у вашим благословеним пословима и расположени сте. Дочекујете радосне догађаје у вашем личном или породичном животу и срећни сте. У свима тим случајевима срце вам одушевљено куца и нехотично окреће поглед горе, да би благодарило на доброти с којом вам се причињавају те радости. Ко пак неће да разуме нити вером нити разумом Божанску силу која је у таквим случајевима походила његово срце и његов дом, тај постаје недостојан тих блага и не може их имати дуго времена.

Није реткост да Провиђење чини своје посете и народима, исто тако са десницом која и милује и кажњава. И наш народ је не једном удостојен таквим посетама...

Нарочито треба да се памте две последње највише посете. Провиђење може нашем народу да сакупи сву своју децу под крила своја. Уједињење - тај заветни идеал нашега племена - било је постигнуто. Али авај, народ наш показа се неспреман да позна време у којем бејаше тако благодатно посећен. У најважнијем тренутку видели смо како се најјединичније вређеју вера, морал и правда. Демонски утицаји одвукоше велико мноштво на пут егоизма, грамжљивости, пљачке и покварености...

И насташе за нас тешки дани. Непријатељи нас притеснише одасвуд... Размилеше се по земљи... Господ Саваот нас походи громом и трусом (Иса. 29,6)... походи нас болестима, помором и оскудицом по читавој земљи...

Али и та страшна посета може да буде спасоносна за наш народ. Јер ако схватимо узрок и циљ са којим се дотиче нас десница Провиђења која кажњава; ако се ојача вера и прочисте нарави; ако се уразумимо напуштајући безбожни егоизам и грешну грамжљивост, народна будућност ће се сачувати. У противном случају наша је судбина неутешна. Уопште, неутешна је судба људи и народа који не могу или не желе да схвате смисао нити Божанских посета које милују нити оних које кажњавају. Тешко онима који не познају времена у којем их Божанство посећује!...

И тако, сви успеси и неуспеси, радости и жалости, опасности и искушења, која нам се дешавају у личном, породичном и друштвеном животу, треба да се приме као благотворне божанске посете. То су опомене и позиви на покајања и поправку, на хвалу и благодарење Богу, који људима и народима не жели смрт, него жели да буду добри, савршени, дуговечни и срећни. Старајмо се да разумемо прави смисао тих највиших посета и да их примамо с вером и надом, свеједно да ли оне милују или кажњавају. При том се чувајмо демонских посета, које непрестано уливају злобу, грамжљивост, безверје и поквареност. Оне увећавају несреће и жалости у свету. Демонске посете руше и огрубљују срца, вуку их у пропаст, а божанске - стварају, узвишавају осећања, препорађају дух, облагорођавају душе, воде у живот...

Даке, помолимо се усрдно, да благодат Божја просвети наш разум, да би смо могли достојно да оцењујемо Божанске посете кад нам буду учињене, и извучећи корист потребну нашој души, са живом вером и детињским одушевљењем да певамо Божанском Посетиоцу: Осана сину Давидову, благословен који иде у име Господње.

М. Н.

ЈУРОДИВИ ТЕОФИЛ

Четрнаестог августа 1852. године, старац је на свом бик у кренуо из Ки-тајева у Лавру. Било је тачно уочи празника Успења. Теофил је тамо хтео да проведе дан и ноћ. Када је пролазио поред места на коме је данас урађена Преображењска пустиња, бик је залутао и скренуо десно... Заузет читањем Псалтира, старац као да то није приметио. Пут је настављен. Дрвосече из оближњег села, које су се задесиле у шуми, приметише грешку и почеле дозивати старца:

- Баћушка, Ваш бик је залутао... Пазите ено оде тамо...

Блажени је прекинуо читање Псалтира, окренуо се сељацима и рекао:

- Нека иде. Он боље од нас зна зашто треба тамо да иде. То је зато да се ја ту Богу молим.

Рекавши то, старац је сишао са талги, узео од сељака секиру, одсекао мало дрво и од њега истесао мали крст. Педесетих година прошлог века, на месту где се данас налази Преображењска пустиња, била је густа шума, и помисао на градњу манастира никоме није падала на ум. Али, блажени Теофил се провидећи духом будућу благодат на овом месту, помолио Богу и, као некад Андреј Првозвани на кијевским висовима, на том месту учврстио крст и рекао:

- Запамтите, пријатељи. На овом месту биће саграђен манастир. И многи и живи и мртви настаниће се у њему.

Предсказано старцем се и испунило.

Године 1872. на месту где је Теофил поставио крст, ударени су темељи данашњој Преображенској пустињи. Осим живих људи, који су тражили покој души, почели су је настањивати и мртви телом, ради свога

вечног покоја, у очекивању дана Страшног суда Божијег.

Једном је блажени ишао обалом Дњепра у Лавру. Његов келејник Пантелејмон је био са њим. Било је, од прилике, четири часа по подне, и до звона за цркву остало је још око два часа. Дошавши на спрам места где се на другој обали у планини уздижу Пештере Лавре, старац угледа привезан чамац. Он рече:

- Чујеш Пантелејмоне, шта сам смислио.

- А шта, баћушка?

- Пређимо на другу обалу Дњепра. Тамо нема ко да се моли Богу. Ми ћемо се помолити за све и прочитати свети Псалтир.

- Како хоћете, баћушка.

Пришли су обали. Блажени је одвезао чамац који је био без весала, и рекао Пантелејмону:

- Седај...

- А како ћемо прећи? - у недоумици упита келејник.

- Нема весала, баћушка. Треба да отрчим по весла... Ено тамо је караула.

- Не треба... Седај, кад ти кажем.
- А како ћемо веслати? Рукама?
- Шта ће ти, глупане, весло?
- Да веслам. Да управљам чамцем...

- Седај, седај! Господ управља целим светом. Он ће и нашом олупином управљати.

Пантелејмон је сео и стао да гледа шта ће даље бити. Блажени је одгурнуо чамац од обале, а сам се сместио на крму и отворио Псалтир.

- Господе, благослови,- рекао је и задубио се у читање.

И каквог ли чуда! Чамац је сам мирно кренуо напред. Пантелејмон

је седео пренеражен, зауставивши дах. Није могао да проговори ни речи. Намрешкана река њихала је до трајали чамац. Сунце је љубазно грело са висине. Лаки поветарац кретао се ваздухом, нежно милујући лица путника. Растојање до друге обале стално се смањивало. Одједном је пред зачућеним погледом келејника нешто блеснуло. Из воде је праћнуло мноштво златних рибица које су, спутивши се на дно чамца, почеле да играју, јарко светлуцајући сјајном крљушти. Пантелејмон се скаменио и упитно погледа старца. Али, Тео-

фил је седео не померајући се. Прекрстио је руке и дао му знак да ћути.

- Тихо... Ћути! - рекао је он. - То су Божји ангели. Послао их Господ нама за утеху.

Пантелејмон се не описиво усхићено све време се дивећи рибицама. И тек када се чамац приближио обали, рибице су искочиле преко руба чамца и нестале под водом.

При повратку поновило се исто.

- Постави стражу пред устима својим,- рекао је старац келејнику када су напустили обалу Дњепра. - Затвори двери уста својих и никоме не причај о виђеном док сам жив.

До старчеве смрти Пантелејмон је овај догађај чувао у великој тајности. Тек пошто је блажени преминуо, он је почео о томе да прича многим монасима у Лаври.

Диван је Господ који чини све што хоће, на небу и на земљи, на морима и у свим безданима... У Његовим су рукама дубине земље и врхови планина. Његово је море и Он га је створио...

Ништа мање достојна чуђења јесте и друга прича келејника.

Било је то маја 1853. године, тј. пола године пре смрти блаженог старца. Старац је тада живео у Голосјевској пустињи.

- Пантелејмоне, - рекао му је једном послите је Јела. - Идемо у шуму да се помолимо Богу.

Пошли су. Лутали су шумом док се нису уморили. Блажени је путем читао Јеванђеље, певао Псалме и плео чарапе, а келејник је српом жњео траву, стављајући је у мрежу од канапа, да би њоме, по повратку кући, почистили бика. Када се примакло вече и сунце почело да залази, кренули су кући. Пролазећи поред места, где се данас налази Преображенска пустиња, старац је застао и рекао:

- Знаш шта, Пантелејмоне. Хајде да поседимо на брежуљку и да се дивимо Лаври.

Уморни келејник је само то и очекивао. Са задовољством се извалио

на траву и почео да дремуцка. А старац Теофил је извадио парче леда, растопио га у води, додао меда и почео да се крепи. Прошло је пола часа. Одједном, блажени повика:

- Гледај, Пантелејмоне! Ено иду ходочасници. Трчи, позови их.

Пробуђени келејник је подигао главу и на путу угледао групу богомољаца. Пришао им је и позвао их је да дођу код старца.

- Бог вам помогао,- поздравио их је блажени.

- Хвала, баћушка,- одговорили су сељаци.

- Мора да нисте ништа јели?

- Па где да једемо, баћушка... Презалогали смо мало сувог хлеба и воде. Топле хране нисмо целе недеље окусили.

- Па ништа... Поседите овде, поразговарајте... Мајка Божија ће све одједном нахранити.

Сместивши ходочаснике, блажени је из корпе извадио тучани котлић. Затим је ножем у земљи ископао мању рупу, а келејника послао да купи иверја.

- Иверја? А шта ће Вам, баћушка?- зачудио се келејник јер је знао да нема шта да кува.

- Глупане - поучио га је старац - скуваћемо кашу, ваљда богомољце треба нахранити.

Иверје је било донето. Још је недоштајала ватра.

- Каква невоља! - једећи се приметио је Пантелејмон. - Немамао ватре, баћушка!

- А Бог - прекорно је на то рекао старац.

Подигавши очи према небу, он је почео да се моли: Господе! Пред Тобом иде огањ и муње осветљавају васељену... Услиши глас молитве моје када Те призивам, када подижем ру-

ке према Твом светом храму. Услиши да једу сиромаси и да се насите и да хвале Твоје свеблаго име. - Рекавши то, он се поклати до земље ка истоку, прекрсти котлић и благослови га речима: Уиме Оца и Сина и Светога Духа.

Тек што је изговорио те речи, испод котлића се појави сивкаст дим. Иверје се запушило и убрзо се разгорело јаким пламеном. Угледавши чудо, Пантелејмон је хтео да побегне, али га је старац зауставио и, не приметно припретивши прстом, наредио да у земљани котлић набаца ситне траве. Сам је пак, у њега ставио неколико каменчића и леда које је узео из корпе. Када је све то почело да ври блажени је, не прекидајући мисаону молитву, још једном благословио суд и промешао.

- Па, сада послужи,- рекао је обраћајући се келејнику.

Зграбивши дрвеном кашиком садржај из земљаног лонца, Пантелејмон је опрезно лизнуо језиком. Затим је, заграбивши још једном, пробао целу кашику.

(наставак на 40. страни)

РИМСКА ВЕРА

I

Латини држе да је папа (један човек) непогрешив, и да сам он у име Христа влада Црквом. Ни епископи ни свештеници ни народ немају право гласа у цркви. Чак ни у имовинским питањима нико се не пита осим папе. Међутим међу апостолима било је равенство (једнакост). То се види из Дела апостолских, глава 15. Сви апостоли држали су сабор и решавали и сложено решили једно питање. У стиху 28. апостоли кажу: изволисија Духу Свјатому и нам - то јест Дух Свети је једини непогрешив. Прво Дух Свети решава па онда апостоли сви. А не један човек, као што је сада у римској цркви. И тако установа папства као непогрешивог диктатора противи се Духу Светоме и пракци светих апостола. У томе црква римска је у великој заблуди. У православној цркви остао је до данас обичај апостолски, да сви архијереји решавају црквено питање призивајући Светога Духа да им он буде вођ. Православни пап није смртан човек него Дух Божи.

II

Латини причешћују народ само у једном виду, тј. дају вино а не и хлеб. Дају крв Христову а не и тело. Код њих само свештеници се причешћују у оба вида. Код православних, како свештеници, тако и народ. Господ је разлomio хлеб и дао апостолима на Тајној Вечери као Тело Своје. Тако и чашу са вином као Крв Своју. Дакле, код Латина је велика заблуда. Њихов народ не прима цело причешће но само пола причешћа.

III

Латини су забранили брак свештеницима. Међутим ми знамо да је би-

ло и апостола жењених. Сам апостол Петар био је жењен човек, што се види из Матеј, 8,14. Господ је исцелио његову ташту. И многи велики свештители били су жењени људи, као свети Спиридон, св. Григорије Ниски и др. Код православних је правило. Свештеници се по правилу жене. Но ако би неко хтео да буде свештеник и нежењен, црква му то дозвољава. Латинска забрана брака свештенству има врло страшне последице: разврат свештеника, који безмало држе невенчане жене под именом слушкиња.

V

Латини су потпуно забранили други брак хришћанима. То је велика заблуда. Ми знамо, да је било светих царева и других људи, који су се двапут женили, па су се ипак посветили (свети краљ Милутин, свети Владимир руски итд.), тако и жене које су се двапут удавале. Забраном другог брака латинска црква је изазвала ону страхоту што се зове грађански брак у Европи и Америци. Јер католици, кад остану удови, ступају у грађански брак. А то је горе него код Турака.

IV

Латини су покварили пост. У посне дане они дозвољавају све да се једе осим меса. А пост је почетно слово у вери православној. Православна црква држи пост како се држало од почетка у Хришћанству. Ако се неко лично греша о пост, то је његова ствар пред Богом. Али црква то осуђује и држи правило поста неокрњено.

VI

Код Латина никако не може освештана вода да се држи а да се кроз неколико дана не поквари. Међутим, у православној цркви вода освештана држи се непоковарена и по пет и по десет година. Из овога је јасно да је Дух Свети у православној цркви.

VII

Латини држе као посне дане уторак и суботу. Они, у ствари, немају поста. Али форме ради одредили су та два дана као посна. Зашто уторак и субота ми не разумемо. Православна црква држи пост у среду и петак. У среду зато што је у тај дан Господ издат од Јуде и што су Јевреји донели смртну пресуду Христу. А у петак зато што је то страшни дан распећа Господа на крст.

VIII

Код Латина иконе не значе ништа. То су обичне слике. И то световњачке телесне слике. Њихова Богородица слика се са расплетеним косама. Они траже да су насликани свецима само телесно лепи људи. А не труди се да на њима покажу светлост и смирење и небески мир. Чак су њихове слике и неучтивне: анђели голи и дебели.

IX

Латинском црквом управљају Талијани. Папа не бива нико ако није

Талијан. А себе зову светском интернационалом. Ако би то било, онда би ваљда требао и неки Словен да буде папа (Хрват или Чех). Али Талијани то не допуштају ни за живот. Па ни Французи то не даду. У томе је, дакле, лаж њиховог интернационализма. А истина је, да римском црквом потпуно господаре Талијани.

X

Латински попови служе се свим средствима у пропаганди, чак отро-

XI

Папа се прогласио светским владарем, добио је опет светску државу, држи војску, кује новац, има полицију, тамнице, осуђује на смрт. А кад Христа хтедоше учинити царем - Он побеже и сакри се (Јн. 6,15). Још када је питао Господ: Чији је лик на новцу, и кад му релкоше: ћесаров, Он одговори: подајте ћесарево ћесару а Божје Богу! Но папа се није од тога ништа научио. На новац он ставља свој лик. И узима порез од народа. Дакле, он је ћесар! Страшно.

XII

На питање зашто је Господ трипут упитао Петра да ли га љуби одговор од светих отаца: зато што се Петар трипут одрекао Христа. Господ је хтео добро да га искуша док се Петар није заплакао.

XIII

Христос је прао ноге ученицима, а папи се љубе ноге, ко пред њега изађе! И то је заиста страшно.

XIV

Сви апостоли носили су браде. Тако и сви светитељи. У рање време, док се римска црква није оделила од православне и папе су носиле браде и свештеници римски. А после поделе папе и попови његови брију се као год пагански стари Римљани.

XV

Словени немају никаквог смисла живота нити какве мисије у свету без православља. Рим је одувек био и заувек остао крвни душманин словенских народа, узимајући од њих само паре а називајући их варварима. И тако даље, пуно и пуно, редом. Благо ономе коме се отворе очи да види и уши да чује где је лаж а где је истина.

ТЕОЛОГИЈА ЛЕПОТЕ

Виђење Лепоте у Библији

„Лепота је једно од имена Божјих“. „Бог је хтео да покаже своју Лепоту, те је створио материју“, говоре лепо св. Оци. Извукав из ничега свет, Творац као Божански Поета компоује своју „Симфонију у шест дана“, звану Шестоднев и, на крају свакога „става“, Бог „видје да је то лепо“. Грчки текст каже *калон* (лепо), а не *агајион* (добро). Јеврејска реч значи и једно и друго истовремено, док избор преводиоца наглашава визуелни облик лепоте. Јеврејски глагол стварати мења се по свршеном виду: свет је био, он јесте и он ће бити стваран све до свога савршеног остварења. Већ лепо зачетак је устремљен крајњем довршењу: „Савршена Лепота, рече св. Максим Исповедник, добија назив Царства (Божјег)“. Према библијском опису, у почетку „Беше вече и беше јутро, дан први“. Шестоднев не зна за ноћ: она, у почетку, није до знак непостојања. Јутро и вече означавају редање догађаја и састављају дан, распон чисте светлости. Ноћ у јовановском смислу, стварно зла сила таме, појављује се тек у тренутку грехопада. Први људски пар избегава светлост и поглед Божји тражећи мрак и сенку да се сакрије. Суочавање светлости и таме достигло је свој врхунац у опису Јудине издаје. Сатана улази у Јуду и од онда он не може више да остане у горници Сионској испуњеној светлошћу. „Он нагло излази, а беше ноћ“. Једини елеменат саобразан са Јудином душом обавија га: то је била ноћ која прикрива страшну тајну Јудиног заједничарства са Сатаном. Први дан стварања, запажају св. Оци, није *прошон* (први) него *миа* (једини). Он није први него један, једини, изван реда. Он је алфа, зачетак који у себи носи и призива своју омегу, осми дан последњег акорда, царство Божје. Тај дан је као радосно појање „Песме над песмама“ самога Бога, блиставо кључање онога „да буде светлост“. А она није оптички елеменат, предмет

четвртога дана, на име астрономско Сунце. „Да буде светлост“ упућује на Светлост Божанску и значи: да се покаже Свети Дух! „Нека Свети Дух букне у светлости Речи, у светлости откривења, „У космичком призору“. Традиција исихаста то добро зна и тврди: „Да се савршени уче Божанским стварима не само речју, него тајанствено и светлоћу Речи, а светлост Речи - то је Свети Дух“. У складу са првим даном, последњи, осми, чиниће у целини један дан без краја: „И ноћи више

неће бити“ (Откр. 22,5). Људи неће имати потребе за било каквим природним извором светлости, јер ће Светлост Недеље, Божанска Слава и Лепота да их обасјава у векове векова. То је разлог, још једном вели св. Максим, „да Царство Божје значи савршену Лепоту“. Тако на прву реч Библије: „Да буде Светлост!“ одговара последња: „Да буде Лепота!“. Сада се разуме реченица св. Василија: „Сведци су се молили да се сазерцавање Божанске Лепоте протегне на сву вечност“. Они су осећали жеђ коју опева Псалом 26:4: „За једно само молим Господа, само то иштем, да живим у дому

Господњем све дане живота својега, да гледам лепоту Господњу...“

Виђење лепоте код светих отаца

Између толиких сведочанстава, да наведемо оно које су пружили посланици кијевског кнеза Владимира у опису свога путовања у цркву Свете Софије Цариградске: „Нигде на земљи не постоји таква лепота... Одевен у Лепоту, Бог тамо обитава међу људима“. Исто тако, за патријарха св. Германа, са Христом је сишло на земљу васцело небо и хришћанска душа је проникнута заувек тим виђењем. Та изрека нагони оца Сергија Булгакова да опрта Православље као једну икону, као „Небо на земљи“... Свети апостол Павле о томе тачно вели: „Бог, који је рекао: нека засија светлост из таме! Учинио је да његова светлост сија у срцима нашим, да би у нама синило познавање славе (лепоте) Божје на лицу Исуса Христа“ (2 Кор. 4,6). То је та лепота која је учинила да је „Горело срце“ ученика на путу за Емаус док су слушали Господа (Лк. 24,13-27). Када је Христос изјавио: „Ја сам Истина“, то такође значи: „Ја сам Лепота“. „Нема и не може бити ничега лепшег нити ичега савршенијег но што је Христос“ - узвикује Достојевски (Пс. 45,2-9) Јулијан Грин бележи у своме дневнику: „Неки игуман ми је рекао, да је познавао неког пропалог младића који је умро јутрос у два часа; био је нека врста гангстера с најгорим нагонима. Болестан, туберкулозан, овај младић ми је недавно рекао: „Исповедићу се идући пут, желим да се вратим једино Цркви, јер она може дати смисао моме страдању“... Последња реч самртника изненадила је све присутне, јер она ни најмање није личила на његов начин изражавања. Он је рекао на издисају: „То је чудесно“. Шта је он то видео? Вероватно је видео оно што и светитељи на умору видеше, говорећи „Како је то лепо“! Они су несумњиво видели исту ствар, и гангстер и светитељи: Лепоту Бога и његову светлост. Неки свештеник је говорио о девојци која је страшно патила од полиомиелитиса. На крају она

је рекла својој мајци: „Кад би ти видела како је то лепо! Ја видим Бога“, и тада је издахнула... (Мт. 5,8) (преузето из „Гласника“ СПЦ бр. 11. 1970. Стр. 326 - 334. у скраћеном обиму). Ако и ти желиш да гледаш лице Божје, и непролазну Славу Његове Лепоте, постарај се да очистиш срце и душу своју покајањем, попут овог младића, и да би се удостојио „чудесног виђења“ славе Божије у онај дан исхођења, и растанка са овим светом! (Лк 23,42-43).

Важно упозорење

После овог чудног виђења славе и Лепоте Божијег царства на небу, у смислу: „Диван је Господ у светима својим“ (2 Сол. 1,10), а то значи: У Цркви Својој, јер изван Цркве Христове нема светости. Али, међу нама се налазе и људи, који имају другачије „виђење“. А то су они, по речима ап. Јована, који је рекао: „Од нас изиђоше, али не беху наши, јер да су били наши - остали би с нама“ (1 Јн. 2,18-27). „Ја знам, рекао је и ап. Павле, да ће по моме одласку међу вас ући грабљивци вуци, који ће штетити стада. И између вас самих устаће људи који ће говорити наопако, да би повукли ученике са собом“ (Дап. 20,28-30). Ови нови називи - учитељи, међу нама су, који проповедају усмено и писмено, како је прекорно рекао ап. Павле Коринћанима, другога Исуса којег ми не проповедасмо, и другог духа да примите, који не примисте, или друго еванђеље које не добисте од нас, и то добро подносите (толерирате). А апостол Јуда опомиње: „А ви, љубазни, сећајте се речи што су их унапред исказали апостоли Господа нашег Исуса Христа, јер вам казаше: „У последње време јавиће се ругачи, који ће живети по својим безбожним жељама. Ово су они што праве секте (лажне цркве), телесни људи, који немају Духа. А ви, љубазни, назиђујте се својом најсветијом вером, и молите се Богу, у Духу Светоме“ (Јуд. 1,16-20). Зато је неопходно потребно, да прави (православни) хришћани буду обавештени и опрезни према онима, који чи-

не распре и раздоре, на штету науке коју ви научисте, и клоните се од њих. Јер такви не служе Господу нашем Исусу Христу него својим телесним жељама, и благим речима и неким својим благословима прелашћују срца безазленијех (Рим. 16,17-18), ширећи међу вама на разне и перфидне начине, а највише својом литературом своју лажну науку. Тако смо ових дана имали прилику да прочитамо, у једном мање - више пропагандном листићу протестатског порекла, издања, који је срочен у облику дијалога, по свој прилици, између једног самодовољног римокатолика, и једног, доброћудног сервилноуслужног протестанта, на тему „Која црква спасава?“ у коме дословно стоји: „Морамо ли сви постати протестанти да би се спасли?“ „Никако! Не желим тражити време уверавајући вас да пређете на протестантизам“. „Онда, свакако, верујте да спасава римокатоличка или православна црква?“ „Наравно да не верујем!“ „Ја сам римокатолик, а овај мој пријатељ је православца; та зар ни једна од ових цркава не спасава?“ „У праву сте: нити једна!“ „Добро, али ви сте протестант, сигурно нас желите преобратити на протестантизам?“ „Не желим! Никада ни једном римокатолику нити православцу нисам рекао да се обрати на протестантизам?“ „Нисте? Но онда вас уопште не схватам! Ви ипак верујете да протестантизам спасава, зар не?“ „Па како, сад вас ама баш ништа не разумем!“ „Протестантизам нема веће моћи да спаси од католичке или православне цркве, моји пријатељи!“ „А како да се, онда, човек спаси? У свету постоје само три главне хришћанске цркве, зар не?“ „Поновићу, ни римокатоличка, ни православна а нити протестантска црква ни у ком случају не могу спасити ваше душе“. „Али...“ „Тренутак! Само да вам објасним. Ни једна црква не може спасити, али може ИСУС ХРИСТОС!“ „Исус?“ „Да, јер се не спасавају кроз цркву, без обзира била она протестантска или католичка, већ кроз особу Господа Исуса Христа, божјег јединорођеног сина“. „Та је ли то

могуће? Замислите, ја то никад раније нисам чуо!“ И тако даље. Дакле, мало је вероватно, да би један савремени и надмени римокатолик могао поставити овакво питање „Која црква спасава?“, и то једном самоувереном протестанту, који нема појма шта је Црква, и ко је Спаситељ? Пред очима духовно - слепог човека (протестанта) - дефилију „многе“ цркве, и изнад њих лебде, такође, „многи“ Исуси Крстоси као „спаситељи“, и само треба бити упућен у ту мистериозну „тајну“, и препознати баш оног Исуса Спаситеља, који спасава лично и непосредно мимо сваке земаљске цркве, а то и јесте онај лажни месија, за кога је посведочено од самог Христа и Његових апостола, да ће се у последња времена јављати у свету: „Пазите да вас не преваре, јер ће многи доћи у име моје говорећи: Ја сам (Христ Спаситељ), и време се приближило. Немојте, дакле ићи за њима“ (Лк. 21,8; Јн. 5,43; 2 Сол. 2,3-12; Јн. 4,1-6; 1 Јн. 7,11). „Јер ако и има који се богови зову, или на небу или на земљи, као што има много богова и много господа: али ми имамо само једнога Бога - Оца, од којег је све, и ми у њему, и једнога Господа Исуса Христа, кроз којег је све, и ми кроза њ“, рекао је ап. Павле (1. Кор. 8,5-6). А то значи: да је Господ Исус Христос Богочовек, и да је уједно као Бог (Син Божји) Спаситељ и Црква, тј. као Бог Он је Спаситељ, а по Својој људској природи је Црква (људски род), са којима се Бог - Логос кроз оваплоћење сјединио: несљивено и нераздељиво, у једној Богочовечанској личности, са две природе: Божанске и људске. Па према томе, Црква је Богочовечански живи Организам, Тело Христово, па је разумљиво да је Христос Бог нити може нити је неког одвојеног човека спасао мимо Свога Тела = Цркве? Јер је ап. Павле рекао: „Жене! Слушајте своје мужеве као Господа. Јер је муж глава жени као што је Христос глава Цркви, и Он је Спаситељ тела. Но као што Црква слуша Христа, тако и жене своје мужеве у свему. Мужеви! Љубите своје жене као што и Христос љуби

Цркву, и Себе предаде за њу, да је освети очистивши је купањем воденијем у речи. Да је стави преда се славу Цркву, која нема мане ни мрље, или такога чега, него да буде света и без мане... Јер нико не омрзну кад на своје тело, него га храни и греје, као и Господ Цркву. Јер смо уди тела Његова, од меса Његова, и од костију Његових... Тајна је ово велика; а ја говорим за Христа и за Цркву“ (Еф. 5,22-32). Ово је рекао један од врховних Апостола, који је имао лични и драматични сусрет са Васкрслим Христом, који му се јавио у великој светлости с питањем: Савле, Савле, зашто ме гониш? Ко си ти Господе, упита уплашено Савле? А Господ му рече: „Ја сам Исус кога ти гониш: тешко ти је противу бодила праћати се“ (Дап. 9,1-5). Из овога се види, да Савле није прогонио конкретну Исуса, него је прогонио Његову цркву (Хришћане), а прогонити Цркву је исто што и прогонити Христа, јер је црква тело Христово, па је зато Исус и рекао Савлу: што ме прогониш? И сваки који прогони Цркву, тиме прогони и Исуса Христа: „Не знате дали сте ви Црква Божија и Дух Божји у вама? Ако поквари ко Цркву Божију, поквариће њега Бог: јер је Црква Божија света, а то сте ви“ (1. Кор. 3,11-17). Ако је питање „Која црква спасава“ постављено нама Православним хришћанима, што се из овог измишљеног дијалога не види, јер је ту Православна црква споменућа као узгредно, толико колико да не остане по страни, јер протестантима то и јесте главни циљ да релативизирају све што је истина, да унесу сумњу у све и свашта, па и саму Цркву Христову доводе у питање, и тиме мисле да постижу циљ. Али им се све то враћа као бумеранг, оним Исусовим речима Савлу: тешко је противу бодила праћати се! Не би било неумесно протестантима поставити питање: Зашто је Христос основао Цркву Своју, ако Она ничему не служи, па је још дао и гаранцију: да је ни врата пакла неће моћи надвладати? (Мт. 16,15-19). Зашто је Христос дао налог Својим апостолима, да све оне који се не покорављају

и не слушају Цркву, да се искључе као незнабожци и цариници? (Мт. 18,15-18). Зашто су Хришћани обавезни да држе све уредбе које уредише Апостоли и старешине у Јерусалиму? (Дап. 16,4). Поред ових, могло би се поставити још многа питања, на пример: Зашто протестанти, када већ тврде да ни једна црква не спасава, зашто су унутар протестантизма основали безброј „цркава“ под разним називима, да се већ и не зна колико их тачно има, особито у Европи и Америци, кад и ове постојеће: Католичка и Пра-

вославна не спасавају никога? Ми смо овим ипак дали јасан одговор: Ко је Исус Спаситељ и која Црква спасава? И не прихватамо савет протестаната. Јер ми имамо помазање (харизма крштења у Цркви) од Светога Духа, и знамо све... и не треба да нас неко други учи, него како вас то само помазање учи у свему - истинито је, и није лаж, и као што вас научи - останите у њему! Рекао је ап. Јован (1. Јн. 2,18-28)... САМО ЈЕ ИСТИНИТА ЈЕДНА ХРИСТОВА ЦРКВА

*По Св. Киријану
Каршагенском и
Св. Јовану Златоустом.*

О ТРПЕЗИ БЛАГИХ ДАРОВА

*Христос усїаде,
вечна радосї*

(Канон Ускрса)

Васкрсење Христово је највећи догађај и најсветлија радост света. То је празник над празницима и славље над слављима. Много пута за време земаљског живота, Христос је пројављивао своју божанску моћ, да би људе припремио за ово спасоносно славље. Само на његову једну реч: слепи су прогледали, неми проговорили, болесни и сакати оздравили, буре морске се стишавале, зли души пакла бежали, мртви васкрсавали... Све то сведочило је да је Христос Син Божји, који је дошао да препороди свет, да спасе човечанство од греха и смрти, и да га припреми за вечну радост...

Но грешни и преступни људи нису веровали у његово божанско достојанство и жалостили су га. Много пута казивао им је он: Ако мени и не верујете, делима мојим верујте, јер она сведоче за мене да ме је Отац послао (Јн. 10,38; 5,36). Злобни и помраченога ума људи, међутим, не повероваше ни његовим речима ни делима. Напротив, у великој мржњи према њему одоше толико далеко да га осудише на распеће.

Али Син Божји је господар и живота и смрти. Измучен и погребен као човек, васкрсао је славно као Бог. Уништено би безверје, поражени бежу безверници! Велика божанска мисија је завршена! Смрт је побеђена, живот слави славље; одузета је моћ злоби, љубав ликује; жалост је побеђена, радост влада! Већ се двадесет столећа хришћани радују тој спасоносној победи. Христос устаде, вечна радост!

Ми данас празнујемо тај велики и светли дан, празнујемо славље живота и радости. Христос је васкрсао! Врата благодатног царства опет су свима отворена. Који љуби Бога и побожан је - нуди св. Јован Златоуст, - нека уђе да се наслађује у томе добром и светлом слављу.

Ко је као послушни и разумни слуга употребио дате му таланте - време, моћи и способности - на добро своје душе и добро ближњих, нека уђе радосно у радост Господара свога.

Ко се је потрудио да пости, ко је свесрдно радио на духовној просвети свога срца, нека прими награду од плодова светлог Христовог васкрсења.

Ко је од детињства живео по Божјем закону и његовим заповестима, - тј. „ко се са првим часом латио посла, нека сада прими праведну награду“ у вечној радости.

Ко је доцније почео да живи по закону Божјем, - „ко је дошао на посао после трећег часа, нека с благодарношћу празнује“ и нека се радује Божјем милосрђу.

Ко је половину свога живота провео у грубом егоизму и окрутности, а затим се од свега тога трагао, тј. „ко је дошао после шестог часа, нека се ни најмање не узнемирава“, и он ће добити једнаку награду.

Ко је дуго живео у греху и кад је већ зашао у године, тј. у деветом часу свога живота приступио вери и добрим делима, нека без страха приступи да се насити са трпезе спасења.

Чак и они који су све време провели у безверју и чињењу рђавих дела, који су својим делима служили на саблазан многима, но који су се при крају свога живота, у једанаестом часу, сетили Бога и своје душе, и они нека се не боје да ће закаснити. Милостив је васкрсли Господар дома: и прве праведно награђује, и по-

следње снисходљиво милује. Јер се показала благодат Божја, која спасава све људе (Тит. 2,11).

И тако, трпеза благодати и радости постављена данас свима је приступачна. Сиромашни и богати, трудољубиви и лењи, они који посте и који не посте, млади и стари, сви се обилно храните; наслађујте се пиром вере; достојно искористите обилату милост Божје благодати.

Нико од верних нека се не жали на сиромаштво, јер свима се нуди богатство које не трули, богатство царства Божјег. Сада нека нико не тугује, јер сија светла и општа радост. Нека нико не плаче због грехова својих, јер је из гроба Спаситељевог дошао опроштај свима који га желе. Нека се нико не плаши смрти, јер је

осећања новог, чистог и блаженог живота.

Тога дана благодатног општег опраштања, сваки се може уверити колико су несрећни и жалосни они људи који у својим срцима носе безверје, злобу, грех и преступ. При том сваки се може уверити да је срећа људи у љубави и опраштању, у вери и правди, у чистој савести и спокојном радосном духу.

Дакле „да очистимо срце и дух“ од мрља греха и „да видимо недоступну светлост васкрсења“. С пуном вером и љубави да уђемо у светлу радост васкрслог Спаситеља. *Небеса убо досијојно да веселијасја, земља же да радујетјасја, да празнујетј же мир видимј же вес и невидимј, Христос бо востја, веселије вјечноје.*

Мийројолий Неофий

Причали су како је авва Зенон, живећи у Скиту, напустио једне ноћи своју келију и пошао у оазу. И залутавши, проведе три дана и три ноћи, па исцрпљен од умора падне да умре. Кад гле, пред њим се појави неко дете држећи хлеб и суд са водом; па му рече:

- Устани једи.

И овај устане, помоли се Богу, мислећи да је то приказ. А дете му рече:

- Добро си учинио.

А он се опет помоли Богу, по други пут и по трећи пут. А дете му вели:

- Добро си учинио.

Старац, пак, уставши, узме и почне да једе. А после тога дете му каже:

- Колико си ходао, толико си далеко од своје келије; али устани, пођи за мном.

И одмах се обрете пред његовом келијом. Дете му рече:

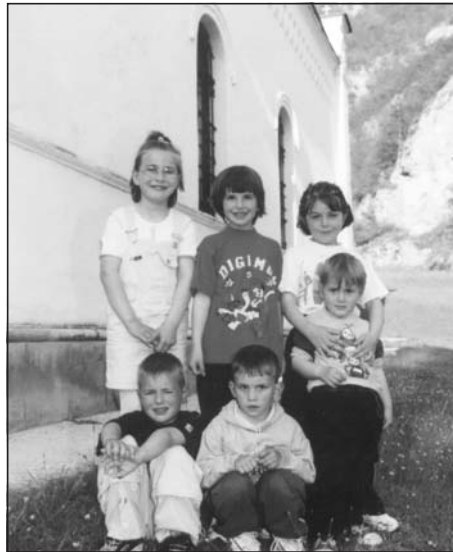
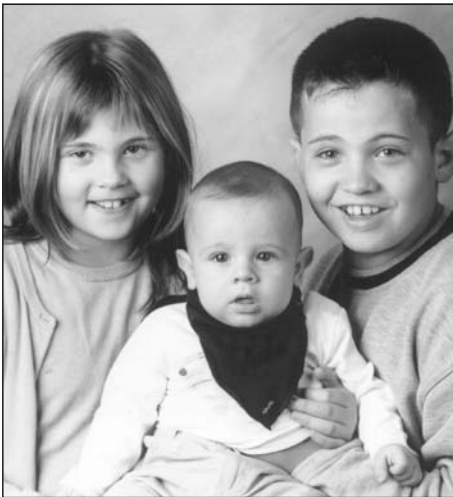
- Уђи, помоли се за нас.

А кад старац уђе, овога нестане.

Дјечија страна

НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Са вјером да је Бог биће без почетка и краја, Дух који се не види али је свуда присутан, све види, све зна, све може, о свему брине, крећем ка новим искушењима живота. Још једна година је ту преда мном: нова сазнања, нове лекције, нове оцјене, али не осјећам страх, све док је уз мене Бог и његова несебична љубав. Ту божанску несебичну љубав Господа Исуса Христа ми знамо по томе што је Он за нас душу своју положио. Због тога по његовој заповијести, и ми смо дужни полагати жртву за браћу, за науку и спознају знања о Богу, и свему ономе што ће створити смисао нашег живљења. Кроз школу гледам живот и оно што нам Христос поручује, настојећи да своје срце опленим најљепшим Христовим врлинама: правдом, истином, мудрошћу, љубављу и прије свега вјером у Бога и боље сутра. Желим да своје биће испуним светим врлинама бо-

жијим, јер за такве рај почиње на земљи. Рај је у њима самима.

Учим се тајнама Божијим, вјери и обраћању Богу.

Школа је мјесто, чиме се Исус поноси. И Свети Сава се молио и учио. Зато га је Бог удостојио да постане просветитељ свих Срба. Створио је школу, неразорљиви темељ наше наде за будуће љепше вријеме. Ово мјесто је свето. Без школе нема праве љубави према Богу, ни праве љубави према људима. Нема разумијевања свијета ни појма о истини у којој живимо. Зато је сав живот једна непрекидна школа, коју изучавамо до саме смрти. Кроз ту животну школу води нас Исус и вјера у Њега.

Зато не треба да изазовемо Његово кајање због нашег постанка, него да тражимо најбољи начин приближавања Њему и да наше усавршавање кроз Христа има један крај, а то је бескрај.

*Јелена Којић
VIII₄, о.ш. Соколац*

СА ВЕРОМ У БОГА

*Прођоше године младосћ и здравље
Те ми лева нога почела да храмље.*

*Болови јаки, а ноћи без сна,
Како ми је било само Госјод зна.*

*Поред себе имам брачног друга
Ком из љубави њосћих слуга.*

*Он нејокрећан, ја болујем
Двије бишке сад војујем.*

*Љекари ме одвајају, њоручују
Да сад лјечим рану своју.*

*Да бих даље вјерна била
Ко сујруга њослужила.*

*Бог њоможе ојетћ нама
Да ми душа се не слама.*

*Све усјироји како шреба
Ојетћ њомоћ божја с Неба.*

*Пред очима Добрун сћари
За вјекове он не мари.*

*Светишња ми снагу даде
Да шреболим боли јаде.*

*У болници мој ојоравак
Бјеше, ших мио и лак.*

*Збогом боли збогом бриго,
Друго дана ме њодиго.*

*Благи Госјод коме хвала
Кроз вјекове вјечна слава.*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

Молиће се браћо Богу
За невољу сваку, многу.

И мени је Он помого
Све нас воли вјечно многу.

Помажи ми Ти и сада
Да ми душом вјера влада.

Помози ми у све дане
И лјечи ми боли ране.

Да послужиш вјерном другу
И изразим љубав дугу.

Теби Боже Алилуја
Увјек само Алилуја.

Јелена Косић, Рудо

НА ПОЧЕТКУ НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Прво септембарско сунце јутрос ме је пробудило. Румена свјетлост пробијала се кроз затворене капке на прозорима. Устала сам и широм отворила дрвене капке на прозорима.

Септембар - полазак у школу! Припремам се и пјевушим пјесмице, а срце ми некако весело и необично куца. Ја знам да се изгледом нисам промјенила, али духом јесам. Духом сам се промјенила много. Крстила сам се. Гријехови су прекинули вјечну заједницу живота и љубави са Богом у Христу. Гријех је то онемогућио, онемогућио ту заједницу, али Божије дјело спасења вратило ме је на прави пут. Ка школи крећем лаганим, али сигурним корацима. Сусрећем другове, поздрављамо се и сви заједно хрлимо ка школи. Из маса чују се неразумљиви узвици. Сви нешто вичу и журе ка школи. Сви једва чекају да се сретну са најбољим пријатељима. Јесте да су се они виђали преко љета, али школа их све заједно окупља сваки дан. Она им је као мајка која их чека са великим осмјехом, рукама којима их грли и милује, посматра их очима пуним неке милине, раздраганости и топлине. И када падају јаке кише, школа штити своју дјецу. Трпи ударце бичева киша и вјетрова као роб. Све то трпи јер нас воли - нас, њене ђаке. Школа нас прима у загрљаје пуне топлоте. Грије нас својим великим рукама. И када смо тужни, она нас баш као мајка, зна да утјешти на прави начин. Када смо тужни, она нас на улазу одмах за-

смије, и нестану ружне и тужне гримасе са наших лица.

Због свега тога - радујем се школи. Због свега, а сваки дан долазим у њу, и када сам болесна потрудим се да стигнем на сваки час. И зато поручујем свима да долазе у школу, да се сви заједно дружимо, учимо и пјевамо. Ја се увијек радујем школи и волим да у њу долазим. Тако је било и другог септембра.

*Бојана Д. Косорић
VII₅, о.ш. Соколац*

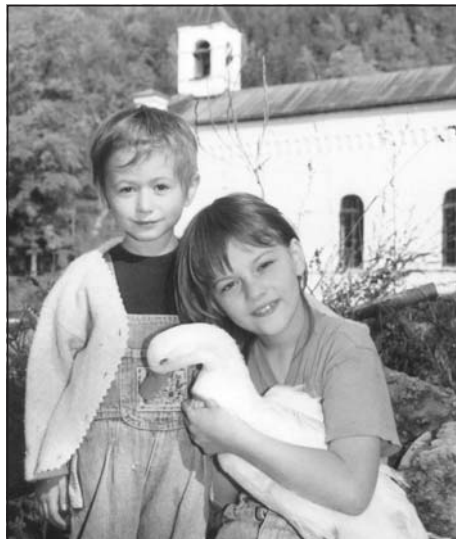
јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

НА ПОЧЕТКУ НОВОГ ПОЛУГОДИШТА

Још једна година школовања је пред нама. Послије тромјесечног распуста, сви се тешка срца враћају у школске клупе. Након дугих љетњих дана слободe, игре и нерада које дјеца толико воле, већина је препланула, изблиједјеле и сасушене косе. Лијепо је било поново видјети своје другове из разреда, али, ове године је другачије. Ове је године пред нашом генерацијом нова обавеза.

Није лако преузети одговорност ученика VIII разреда. Ипак, лијепо је кад знамо да се млађи ученици, посебно „петаци“ могу ослонити на нас. Требали би смо им помоћи у савлађивању нове средине, али и научити их лијепо понашању - да поштују раднике школе и наставнике. И ми смо сви били помало „изгубљени“ у „новом свијету“ прије три године. Али, сада дјелујемо зрелији него

прије и на свакога требамо оставити такав утисак.

Ове године уведен је и нови предмет за све разреде - информатика. Свима је драго што ћемо прије поласка у средњу школу имати бар основна знања о рачунарима. Док у Србији још увијек није званично уведена, хришћанска вјеронаука је предмет са којим смо упознати још од поласка у школу. Мијењајући вјероучитеље кроз седам година, научили смо да волимо своју вјеру и да јој се дивимо. То је вјера која нам је помогла да издржимо и рат и све тешкоће послје рата. То је вјера која је била међу нама и ових година школовања.

Уз занимљиве и поучне, али забавне и креативне часове секције „Вјеронаука“ сигурна сам да ћемо проширити наша знања о хришћанству и православљу. Надам се да ћемо уз присуство вјере и завршити основно школовање, са завидним резултатима.

*Милица Вуковић
VIII₄, о.и. Соколац*

НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Јутро је. Лагани сунчеви зраци се једва пробијају кроз дебело стакло на прозору и лагано ме милују по образима и челу. То ме је пробудило. Ведрa и насмијана устадох и почех да се облачим. То је био тај дан. Други септембар. Дан када ћу поново видјети своје пријатеље. Прије него што пођох стадох мирно испред иконе, на којој се лагано савијала гранчица врбе. Очитах полугласно двије молитве које ја увијек изговарам док се молим. То су „Оче наш“ и „Богородице Дјево“. Те двије молитве никад не могу заборавити, јер их изговарам било гдје и у свако доба, и у школи и у кући, и ујутру и увече.

Пошто очитах те двије молитве изговорих и ону чаробну реченицу: „Госпoде Исусе Христe, Сине Божији, помилуј ме грешну“. Пошто сам пољубила икону и прекрстила се пођох. Кретала сам се несигурно. На путу према школи срела сам неколико добрих другарица са којима сам наставила пут до школе. Идући тако, коначно стигосмо и до школског парка. Неки чудан осјећај... страх, ме обузе, осјетих нешто чудно у стомаку и плућима као да се нешто ново буди у мени. Убрзо угледасмо и школу. Са неким чудним страхопоштовањем уђосмо у школско двориште. Стотине дјеце врвило је као мрави. Дрвеће у дворишту зашуста као да нас зове и као да нам жели рећи да се радује што је поново са дјецом. Ходали смо некако изгубљено широко отворених очију и жељом да угледа-

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

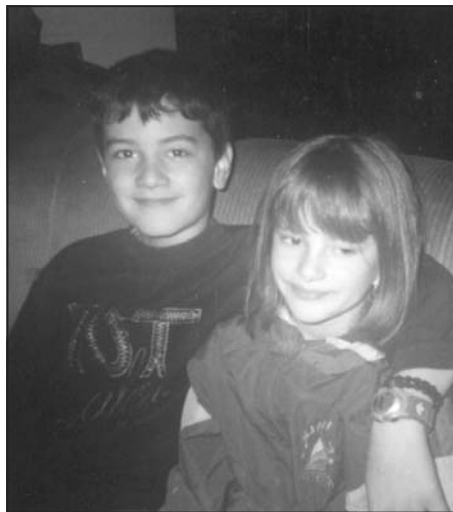
мо наше пријатеље. Угледасмо их, стајали су сретно и задовољно. Приђосмо и поздрависмо се са њима. Није било довољно времена за причу, јер је било вријеме да уђемо. Све нас је обузео чудан страх, нека језа. Све је и даље било на истом мјесту. Жута боја на зидовима чинила ју је свјетлијом. Свима нам се чинило да по један сунчев зрак живи у сваком том зиду. Након малог разговора са наставником, поново, након три мјесеца, зачусмо школско звонце. Сви се окренусмо према небу и слатко, од срца, се насмијасмо. Школа, шта је то у ствари? Може се рећи да је то једна кућа пријатељства и знања. Дивно је бити ђак и ићи у школу. На распусту је тешко без школе, па и преко викенда, а како ли ће тек бити кад одрастемо и заувјек напустимо школу. Други септембар један је од најрадоснијих дана у мом животу, зато што тада крећем на једно ново путовање, на упознавање много нових ствари.

Ивона Делић
VII₅, о.ш. Соколац

ЖИВОТ

Шта ти вреди животи и његова слава
Кад из њега скоро ироничнуће права.
Ко без Бога живи тај је ирејун зреха,
Завршењак биће та ођњена река.
Зашто мисли браће и ти сестро мила
Какав вам је животи дал' је душа жива.
Молиће се Богу своје ближње воли
Да ти шужна душа у ођњу не зори.
Остави се зреха телесне похоти
Врлине иривајти небеске доброће.
Такав животи роде цело небо воли
Пречисти се Сину за њаквога моли.
То је радост нама и иорука неба
Покајмо се роде шта нам друго иреба.
Брзо ће да ирође и животи и младости
време је мислити шта ће бити радост.
Да се кроз нас роде та оствари жеља
Чијајше иоуке Светог Еванђеља.
У цркву одлази јер је штамо небо,
И наци Господ мили
Ко Њега иослуша вечно ће да живи.

Сава Андрић

БОЖИЋ

Након што ситиће иразник отаца,
Долази и тај радосни дан.
Кућа је иуна, чистиа и нова
Кад у њу дође иолазник.

Уђе у кућу, молићу чистиа,
И онда иолако зајали свијећу.
Триеза иуна, лијећа, шарена,
У кући осјећам ирисућину срећу.

Та нам је срећа наше ситасење,
Ми слаavimo данас Христиво рођење.
Ми слаavimo данас рођење Христиа,
Истиаина у срцу биће вјечно истиа.

Милица Пајић
VII₅, о.ш. Соколац

БОЖИЋ

Сваке ми зодине
Сване јуиро чистио,
На тај дан је рођен
Син Божији Христисос.

Млади бадњаци
Све домове красе
Радују се дјеца,
Жишо иосића се.

Свуда је весело,
Чесница се сирема,
Од Божића мени
Бољеџ дана нема.

У кућама ијесма,
Дивно шућити слама
Син Божији Христисос
Увјек је са нама.

Бољдан Ђивша
V₄, о.ш. Соколац

јер је таквих Царство Божије.

ЈУРОДИВИ ТЕОФИЛ (наставка са 29. стране)

- Баћушка!- зачуђено је повикао. - Стварно, мана, каша!

- Па, сипај брже гостима, будало, јер ће се брзо охладити.

Келејник је радосно и са страхом узео кашику и почео да богомољцима у њихове путне зделе сипа кашу. Али, кавог ли чуда! Колико год да је сипао, садржај у лонцу се није смањивао. Већ их је све нахранио и свима усую, а лонац је још увек био пун. Као што су се некад у пустињи умножили мали хлебови за мноштво народа, тако се и сада умножила храна, благодарећи молитви блаженог Теофила.

- Па сад, збогом,- нежно је проговорио блажени, обраћајући се ходочасницима када су завршили са обедом. - Идите у свету Лавру и молите се за све.

Пренеражени невиђеним чудом, сељаци су кренули својим путем. Дошавши у Лавру, са радошћу и страхом су свима испричали о чуду које се збило пред њиховим очима.

Велик је Бог руске земље, који је отворио двери неба, оросио ману и послао храну до ситости, те они једоше и наситише се. Јер, све што узистете у молитви верујући, добићете.

*

* *

Петог јула 1853. године, у осам часова ујутро, у Лавру је дошла Серафима, игуманија Флоровског манастира, са својом благајницом, монахињом Агнијом (У свету Ана Гриндлинг. Из лутеранске вере је прешла у Православље 1829. године и као послушница ступила у Флоровски манастир). Дошле су да замоле митрополита Филарета да на дан њихове црквене славе, на празник Казанске иконе Мајке Божије, служи литургију у њиховом манастиру.

Владика је веома љубазно дочекао молитељице и са задовољством прихватио позив.

- Добро, добро, - рекао је. - Доћи ћу. Свакако ћу доћи. Само припремите све што је потребно за богослужење.

Игуманија је почела да се опрашта, али ју је митрополит задржао:

- Куда се ти то изволиш журити, часна мајко? Да ли кући?

- Да, кући Ваше високопреосвештенство.

- А, не би ли хтела са мном у Китајевску пустињу? Тамо имамо параклис преподобног Сергија. Спремам се данас да тамо служим литургију. Па ето, и ти се са нама можеш помолити.

- Не би ли хтели моје.

- Твоје? А како ћеш ти без бројаница? Није добро. Говори се да је то рђав предзнак...Али, било шта било, ипак ми дај твоје.

Игуманија је дала своје бројанице владици, и не часећи, са Агнијом отишла у Китајев.

Тог дана у Китајевској пустињи је владала неописива гужва. Све се чистило мело и спремало. Митрополит је о свом доласку јавио веома касно. Затекнути неспремни, црквењаци су журно припремали одежде, а ризничар и настојатељ пустиње су се веома уморили. Да не би пропустили долазак владике, послали су на звоник осматрача, који је, још од сванућа, пратио све кочије које су пролазиле.

- Благослови, свети владико. Са великим задовољством.

Митрополит се журно почео припремати за пут, али се једио што не може да пронађе своје бројанице.

- Ето ти невоље,- узнемирио се старац. - Зар сам заборавио бројанице у Голосјејеву?

Позвао је оца Назарија, свог келејника. Пре него што је овај ушао, игуманија рече:

И ево, приметивши издалека четвепрег флоровске игуманије, и мислећи да је то митрополитова кочија, са услужношћу својственом младом послушнику, он викну:

- Долази!

Звонар је само на то чекао. Ништа не сумњајући, чврстом и искусном руком је зазвонио из све снаге. Из цркве је одмах изашла братија са црквеним барјацима, крстом, светом

водом, на челу са настојатељем Пустиње и постројила се по двојица иза капије.

Четворопрег је стигао. Кочијаш је зауставио коње. Али, уместо владике, из кочије је изашла игуманија Серафима. Настала је мала забуна, али се ускоро све разјаснило.

Ускоро је стигао митрополит и одслужио литургију са одговарајућом торжественошћу. Црква и манастирско двориште били су препуни излетника и мноштвом богомољаца из Лавре. У служењу литургије и молебна учествовао је и блажени Теофил. По обичају, у току богослужења, он ста-

сапутницом ка капији. Али, док су седале у кочију, притрча им Иван, Теофилов келејник, и Агнији пружи дугачку женску кошуљу у којој је био везан цео спон ражи.

- О, Боже мој, шта је то? - устукнула је Агнија.

- Не бојте се, - одговорио је келејник. - То вам је послао баћушка Теофил. „Кажи Агнији, - рекао ми је, нека поскида класје и узме себи, а мени нека сламу пошаље натраг“.

Агнија је са великом смућеношћу примила дар и ставила га у кочију. Кочијаш је замахнуо корбачом, потера коње...

јаше полуокренут. По завршетку литургије, митрополит је благосиљао народ, а игуманија Серафима је са благајницом Агнијом кренула према капији, да би се одвезла кући. У пролазу их је срео отац Теофил. Не одговарајући Серафими на поздрав он из џепа извади флашу са песком и посује од главе до пете. Серафима је преплашено узвикнула и узнемирена наставила даље. Пожурила је са својом

Шта је тим поступком наговештавао блажени? Ево шта. По доласку кући, Серафима се осетила рђаво и, разболевши се, пала у постељу. На празник Казанске Мајке Божије, када је митрополит дошао у Флоровски манастир да служи литургију, Серафима није могла да устане из постеље. Сазнавши од сестара о њеној изненадној болести, владика се јако ражалостио:

- Сачувај је, Боже, - са нескривеном тугом је проговорио. - Тако млада, расцветала, пуна животне снаге, а разболела се. Молите за њу, сестре у Христу, молите се усрдно да је Господ сачува здраву и неповређену. Пођимо да је утешимо, - обратио се генерал-губернатору, кнезу Васиљичкову, који је стајао поред њега, и који је служио као пример истинског, богољубивог сина Цркве.

Када су ушли у спаваћу собу келије, болесница је лежала непомично. Приметивши присутност високих посетилаца, она се покренула хотећи да се подигне са постеље, алијој је владика забранио да се напреже.

- Бројанице, бројанице... Памтиш ли? - дрхтавим гласом је упитао Серафиму, благо је посматрајући. - Мој се предзнак обистинио, да, обистинио се.

Осенивши болесницу владичанским благословом, он јој је пожелио скоро оздрављење и изашао.

Предвече је Серафими било много горе, а десетог јула, на дан преподобног Антонија Печерског, она је била при крају животне снаге. Наредила је да се у Лавру пошаље кочија и да се позове њен духовник, јеросхимонах Партеније. Када је старац дошао код ње са Светим Даровима, и ушао у собу, било је већ касно. Игуманија Серафима је већ била преминула.

На место игуманије, била је изабрана благајница Агнија. Дванаестог јула исте године, то јест, три дана после Серафимине смрти, свечано је приступила обављању својих нових обавеза. Игуманија Агнија се одликовала изузетном кротошћу нарави и срцем пуним љубави, због чега је блажени веома волео. 1850. године она се удостојила да од њега прими постриг у схиму са именом Варвара. То је скривала све до своје смрти 30. септембра 1865. г.

СРБИЈА У ОКОВИМА

Цар Виљем покорио је Србију својим четима и тако спарао срам и стид са увек и свуда пораженог аустријског оружја, појачао је Турску у њеној верности према њему и дао је прилику Бугарима да се ушунјају у Србију на задња врата. Отуда је његова моћ порасла врло у Мађарској, а у Бугарској га поздравише ускликом: „Здраво Господару!“ Пре то што је Виљем пошао из Берлина за Ниш, написао је свој чувени проглас Србима, позивајући их „моји витешки и херојски Србијанци“. Али пошто је дошао из Берлина у Србију, срео је неколико Мађара и најугледнијих Бугара, и никад више не спомину он име „Србин“. У Нишу је говорио он врло дуго; спомињао је све изузев речи „Србин“ и „Србија“. Мора да су му, при прелазу реке саве, рекли да у Србији нема Срба више, да у Србији живе Мађари, Бугари и Немци. Путујући од Београда за Ниш, заиста се могао лако уверити да у тој засушњеној земљи и нема срба више. Железницу држе Немци. На станицама железничким говори се само немачки и мађарски. Када је дошао близу Ниша, Виљем је могао чути и трећи језик, који се данас на глас разлеже по Србији - језик његових бугарских савезника. Све железничке станице од Београда до Београдске претвориле су се, такође, у војничке станове. Србину се не дозвољава да се само и приближи железници. Србима није дозвољено да путују железницама, осим онима који су осуђени на прогон из једног места у друго, на „испаштање“ својих грехова, или онима који су у стању да нађу кога заштитника међу свемоћним властодршцима. Но ипак нико, имао кога заштитника или не, не може ући у железницу без војничке пратње. Немци су заробили све људе од седамнаесте до педесет пете године. Ово је дошло после прогласа Виљемовог генерала Макензена Србима: „Вратите се вашем животу и пословима вашим“. Српска влада, пре свога повлачења кроз Албанију, узела је све способне људе са собом, да их спасе. Остало је заробио непријатељ, па и све неспособне. Па ипак Немци се нису задовољили само тиме што су узели људе од седамнаесте до педесет пете године; узели су скоро све дечаке од десете године навише; узели су и старце од шездесетпет, седамдесет, и све инвалиде, војничког доба. Комисије су сабрале све људе у Србији, почеле их распитивати за године. „Ме-

ни је педесет и седма година“. „Не, ти имаш истом четрдесет и седам“. „Мени је дванаест“. „Лажеш! Ти имаш седамнаест година!“ И Срби су ћутали. Тако се врбовало у Србији. Не пре, него то се ради и сада. Кроз Србију приређен је лов на људе, по селима, по шумама, ма-настирима и свуда где се могло само замислити да се људи могу скрити. Међу овим „новацима“ има много људи болесних од сушице, много богаља, много тих само са једним оком. Све их одводе из Србије. Куда? На дому су остале само жене и мала деца и глад. То је сада народ Србије, који лебди између живота и смрти. Али где су људи из Србије одведени? Где? Сав метал однели су Немци из Србије, чак и виљушке и кашике. Ножеве и секире покупили су

не само као метал, већ, наравно, и као оружје. Наредба је била да се „Србија разоружа“. Однето је и све пољупривредно оруђе. Металан новац у Србији је врло редак. Опљачкано је све што је од метала вредно, ланци и адаџири; то је чињено још у самом почетку најезде. Тако данас у Србији, у Срба наравно, нема никаквог метала, ни у ком облику, или од какве вредности. Најстрашнија последица тога није још наступила. Она ће доћи доласком пролећа, када почне да се оре. Ко ће орати у Србији, када данас тамо људи нема? Жене би, истина, могле заменити људе. Али како ће оне орати када су Немци извели из Србије сву стоку, све коње, волове, краве, свиње, овце, козе; да их коље и једе непријатељ! Па би жене, можда, могле саме вући и плугове, замењивати коње и волове! Али шта да вуку, чиме да ору, када је неприја-

тељ однео сав метални алат, све пољупривредне справе! Ту помоћи нема. Камен и дрво су једине ствари којима се данас српске жене и деца могу служити при пољупривредним радњама. „Вође“ европске просвећености, Немци, сјурше се у Србију и ринуше Србију у доба кад су се људи служили алатом и оруђем од камена, у „камено доба“. Данас у Србији налази се још нешто кукуруза. У Србији влада већ полу-глад. Али с пролеће почиње права глад, мора од глади. Како ће се мајке и деца у Србији - једино становништво Србије - радовати, као други свет што ће, пролећу и цвећу његовом? Већи део српског свештенства одведен је у ропство, особито млађи, истакнутији. При својој првој најезди 1914. године Аустријанци, у једној ратној наредби, обећали су две стотине круна награде сваком војнику ако улови и доведе живог српског православног свештеника. Ја нећу овде понављати оно што енглески свет можда зна - сва зверства извршена над српским свештеницима од стране Аустро-Мађара. Све српске владике прогнане су, делом у Мађарску, а делом у Бугарску, уз стотину попова и калуђера. У Србији се више не служи света литургија. Прво, јер свештеника нема. Друго, јер у Србији данас звона нема. Немци су поскидали са српских цркава звона, можда их преливају у топове. Треће - српски свештеници неће да се у црквама моле за своје нове владаре - Франу Јосифа и краља Фердинанда. Због тога се вређају српски свештеници, тамниче, ударају на муке. С подсмехом им се дају „савети“ да иду у бање, да би народ мислио, како се у црквама не чита литургија због болести свештеника. Српске жене и деца и богаљи и слепи данас се шапатом моле Богу у Србији. И данас они долазе недељама цркви, мукотом прилазе вратима и праговима цркве, падају пред њима и, када их целивају, враћају се кући тихо и нечујно. Бугари не дозвољавају Американима да дођу у Бугарску и обиђу српски свет и српске заробљенике. Зашто? Јасно је - да не буде сведока њиховом страховитом безвлашћу у Србији. Што бива тамо? Свакодневно се повећава у Грчкој број македонских избеглица, који напуштају домове своје да избегну насиљу Аустријанаца и Бугара. И они причају да је тужно у земљи Србиновој. Скопље данас не личи на Скопље од јуче; срушене су до темеља безбројне куће, а на многима нема ни прозора, ни врата, ни пода. Све грађевинско дрво дигнуто је и дато војсци за огрев. Војници су смештени међу становништво и живе на његовој чинији. У једном селу крај Скопља сељаци су убили

НАША ДУША ЈЕ ПУНА СУЗА

два војника због силовања једне девојке, због чега је цело село имало да испашта за тај злочин. Пљачка, при којој се утркују Немци и Бугари, на дневном је реду. Становници старе Србије, пошто су до голе коже опљачкани, стављени су на муке нечовечне. Војници силују жене и девојке, чак и децу испод четрнаест година. Након повлачења српског, непријатељ је исекао све српске рањенике, који су били теже рањени и које је требало дуже неговати. Избеглице из Битоља и околине причају да су бугарске власти наредиле становништву да се пријави ради пописа. Одмах затим издата је наредба да се у Софију упуте сви Срби, који су ту дошли из граница старе Краљевине Србије. То је значило, да се одатле крену сви свештеници и учитељи. Држи се, да ниједан од њих није стигао до Софије, сви су на путу исечени. Бугари се сами хвале да је ова наредба за пут у Софију, била миг за касапљење. Тако се сада говори за некога кога нема, да је „пошао у Софију“, што значи, да су га Бугари смакли. На исти се начин поступала и са српским рањеницима, изузев петнаесторице који леже у једној грчкој болници. Када виде да у Битољу нема никаквих лекарских прибора, они сви крећу за Софију. Али ниједан не стиже до Софије; све побију успут Бугари. За богословце у Скопљу приређено је нарочито касапљење. Под нож нису стављени само ђаци из граница старе Краљевине, већ и они из ослобођених крајева. Ово касапљење наредио је генерал Бојадијев преко свога сина, садашњег управника Битоља. Пре неког времена Бугари су тешко тешко батинали једног старца, по имену Агона, јер је он удао своју кћер за српског официра. Народ ту трпи не само од глади, већ још више од бугарске мржње, која расте из дана у дан... На тај начин утиру Бугари пут за коначно сређивање балканских послова. Они желе да потпуно угуше српско име у неким крајевима Србије које желе они да поседну и ма што да се деси на крају овог рата, они ће изаћи пред европски конгрес и рећи: „Изволите само видети! У овим крајевима нема Срба; све је сам Бугарин!“. После свега овога ми смо принуђени изјавити, да се мало и кажемо што смо онако горко оптуживали Турке за њихову сурову владавину у Србији за пет стотина година. Јер сада видимо и горих зверстава почињених од стране самозваних хришћанских народа - Немаца, Мађара и Бугара. Никад Србија није била у таквим мукама као што су данашње; никад у таквом мраку. Ко ће спасти Србију?

Да ли ћете ми веровати да нико на свету не плаче толико колико Срби. То ни у ком случају није наша физичка мана него особина наше душе. Наша душа је у нашим сузама. Ми плачемо у радости и у жалости. У својој радости плачемо зато што је радост редак и изненадан наш посетилац, а у болу плачемо, јер је он наш стални домаћин. Са сузама, са „светом водом“ - како их је Шекспир назвао - са једином „светом водом на земљи“, како се ми усуђујемо да кажемо, Србија је преплављена више него ма која територија у свету. Ако та света вода посвећује, како се претпоставља, онда је Србија заиста света земља. Чак и наш народни јунак и наш понос Марко Краљевић, јунак нашег народног песништва, и јунак Мештровићевог вајарства, такође је много плакао. Плакао је кад је слушао о злоделима Турака, кад је слушао како су они убијали и пљачкали сиротињу „рају“; кад је слушао како су Турци отимали српске девојке и одводили српске дечаке у Цариград; плакао је гледајући српски народ у ритамима, а пљачкаше Турке у свили и кадифи; плакао је гледајући српски крст у сенци полумесеца и како Турци скрнавe српске светиње и ваде очи са ликовима на српским фрескама и иконама. Он се борио у многим двобојима и побио много турских тирана, али је и заплакао једном - кад је убио неког Турчина Мусу, кога је сматрао бољим јунаком од себе. Био је дивовског стаса - како га је народна традиција описала - мада је имао сетну душу пуну бола и суза. То је права српска душа - сетна, пуна бола и суза! Ми Срби смо љубитеља суза! „Боље се окупати у сузама него у јордану!“ - каже једна српска изрека. Друга пословица каже: „Колико молитава, толико и суза“. А друга: „На сваком месту где је пала суза подићи ће се храм“. И друга: „Са капима суза и греси се перу“. И још једна: „Боље је плакати са мудрима, него певати са лудима“. И друга: „Постоје само два народа на свету: један који плаче и други који се смеје“. И опет друга: „Туговање паће-

ника буди анђеле, смејање пијанице буди ђаволе“. Сећам се једне реченице светога Бернарда: „Сузе покајника су вино анђела“. Ако је то истина, онда су сви анђели у Србији. Неко сада може помислити да су сузе сада учиниле српски народ мудрим. То је тема о којој би се могло дискутовати. Али је јасно и изван сваке сумње, да је дуга туга утицала на наша срца да постану мекша и смиреннија. Вама је свакако познато да смо ми Срби имали јако племство у средњем веку, пре нашег страдања, у турским ланцима. Али вам, вероватно, није познато када је то племство, принчеви, велможе и војводе ишчезло. И ја вам сам не бих могао рећи тачан датум, али само знам да је то било за време ропства. За време и због заједничких тешкоћа и заједничког понижавања. Ако желите да кажем одређеније, рећи ћу: то се десило онага дана када су наши богаташи и сиромаси, наши племићи и они нижег порекла, ујединили своје сузе, јер су били подједнако уређени и погажени неједнакошћу и свирепостју. Према томе, у сузама се родила српска демократија. То је оно што бих желео да нарочито нагласим нашим енглеским слушаоцима. Ваша земља је постојбина и срце европске демократије. Ваша демократија се искристалисала после дугих опита и расуђивања. Мудрост је основа ваше демократске оријентације. Но наша српска демократија је сасвим друкчија. Она је врло слична америчкој демократији. То је нешто непланирано, неприпљемљено, спонтано и изворно. Дуго смо ми имали демократију и не знајући јој име. Многи други народи су прво изумели име „демократија“ па су онда потражили нешто што би одговарало томе имену. Једног дана кад се буде проучавало порекло и суштина наше демократије, свет ће се зачудити да је то било почетком нашег независног битисања пре неколико стотина година. Наша демократија је у многоме слична америчкој демократији.

ПО ЉУБАВИ НАШЕГА СТАРЦА (наставка са 14. стране)

Стигавши у Оптину, одржали смо парастос, исплакали се, туговали... Онда у једном тренутку упитасмо јеромонаха који је служио, ко данас старчествује?

- Отац Нектарије, одговори он.

Тада сам схватио зашто ме је отац Варсонуфије својевремено послао к оцу Нектарију - да би смо се ближе упознали. Он је већ тада указао ко треба да мноме руководи после његове смрти... После обеда одлучили смо да одемо к њему. Сви су нас љубопитљиво гледали, будући да се вест о нашој необичној свадби пронела читавом Оптином. То је, пак, био и предсмртни благослов баћушкин.

Код старца Нектарија

Дакле, у три сата пошли смо познатом стазом скита. Отац Нектарије био је смештен у одајама оца Јосифа, садесне стране од врата. Растао сам се са женом, која је пошла у тремић са спољне стране скитских зидова, а ја сам пошао у скит. Келејник ме је, видевши ме, препознао. Он је раније био келејник код оца Јосифа. Он је одмах јавио баћушки да сам ту. Баћушка је изишао кроз десет минута, са веселим осмехом.

Насупрот старцу Варсонуфију, отац Нектарије је био невелик растом, погрбљен са малом, шиљастом и ретком брадицом и очима вазда пуним суза. Зато је у рукама Старац увек имао марамицу, коју је, пресавијену по угловима приносио очима. Баћушка ме је благословио и позвао к себи. Провео ме у исповедаоницу, а тамо сам већ видео своју супругу, - она је умрла и пришла ми. а баћушка нам се поклонио до појаса и рекао:

- Ето радости, ето радости! Ја сам био жалостан и утучен, а сада сам радостан (његово лице сијало је детињим осмехом). Но, а како би вас сада примио?! ето, седите једно крај другог на диван...

Баћушка је сео преко пута нас.

- Та, вас је благословио велики Старац. Старац Варсонуфије је тако велик да ја делића нокта његова не вредим. Од блистава војника он је за једну ноћ постао велики Старац. Сада, тек после његове смрти, могу да причам о његовом чудесном обраћењу, које је он држао у тајности.

И отац Нектарије нам је испричао историју обраћења оца Варсонуфија. Како је био велик старац Варсонуфије, ка-

ко је удивљујуће смирен и послушан био баћушка!

- Тако је једном, док је био послушник, пролазио он поред мога тремића, а ја му кроз шалу кажем: „Остало ти је да живиш још равно двадесет година!“ То сам му рекао у шали, а он је послушао, и после тачно двадесет година, у тај исти дан, 4. априла преставио се!

Пред таквом снагом оца Нектарија и нехотице сам се најежио. А он је наставио:

- У својим молитвама помињите блаженог схиархимандрита Варсонуфија. Али, блаженим га помињите три године, а онда само као схиархимандрита Варсонуфија. Он је сада међу блаженима. Тражите у свему велики смисао... Ништа не бива без разлога... ето за мене велике радости од ваше посете! Био сам жалостан и утучен. Људи долазе овде са тугама и страдањима својим, а ви имате само радост. Ето посете Ангела... Сада имам много посетилаца и не могу да вас примим како би ваљало. Идите сада у конак, дођите у шест часова у вече, када почне свеноћно бдење, и сви монаси пођу у цркву. Келејника свога такође ћу послати, а ви дођите - други нека се моле, а ми ћемо овде провести време.

Благословио нас је и ми смо се опет растали, ја сам пошао кроз скит а моја жена кроз спољни тремић.

Када су зазвонили за вечерњу, ја сам се са женом упутио у скит. Покуцао сам и отворио нам је сам отац Нектарије. Потом је пустио моју жену и посадио нас заједно у собу за исповедање.

- Дошли сте мени као младенци и ја сам као домаћин дужан да вас примим по вашем обичају. Поседите овде мало.

Рекавши то, Старац се удаљио. Кроз извесно време, носи он на послужавнику два пехара са неком тамном течношћу. Приневши, зауставио се и поклонио нама, па рекао:

- Честитам вам венчање и нудим вам да испијете за здравље! Ми смо у недоумици гледали у Старца. Затим, смо узели пехаре, куцнули се и стали да пијемо. Испивши гутљај, ја сам се истог часа зауставио а и моја жена такође. Показало се да је у пехарима било нешто страшно горко!? Ја велим баћушки - „горко је“, а моја жена се такође упитно окрете Старцу... И одједном, сама реч коју сам изговорио - „горко“ запрепасти ме и ја замислих како на свадбеним ручковима узвикују „горко“, па се замејох. Баћушка је прочитао моје мисли и такође се смеје...

- Но, ако и јесте горко, морате пити! Све што чиним, уочите, има скривен смисао, који треба да схватите, а сада пијте!

И ми са гримасама, подгуркујући једно друго, исписмо течност. А Старац нам већ приноси отворену кутију сардина и налаже да све поједемо. После горкога пића, јели смо сардине! Затим је Старац све однео. Онда дође опет, и вели:

- А ја сам муњу ухватио. Умудрите се, па ћете је ухватити и ви. Ако хоћете, показаћу вам. Тада приђе орману, вади електрични фењерић, завијен у црвени папир, и почиње да га закратко пали, жмигајући светлом.

- Ево, зар то није муња!?, рече и смеће се стави фењерић у орман а онда из њега извади дрвену печурку, стави је на сто, скиде њену капицу и изасу одатле златне петорубље, па вели:

- Овде има двадесет комада, укупно 100 рубаља. Но, па шта? Погледај како злато сија и то ти је довољно. Погледај и готово.

Затим је опет сакупио новац и вратио га на његово место. И још нешто је говорио баћушка... Потом је опет отишао и враћа се. Гледамо, а то нам опет доноси два велика пехара, али са светложутом неком течношћу, и са оном истом церемонијом и поклоном опет нам их приноси. Ми узесмо пехаре, осмотрисмо их али се дуго не решавасмо да их испијемо. Старац се смеши, гледајући нас. Ми окушашмо. На нашу радост напитак је био пријатан, сладак, мирисан, и ми га са задовољством исписмо. То пиће било је чак мало опојно. За закуску донео нам је чоколадни мињон, веома јак и обилан, а онда нам је рекао да седнемо. Нас је спопао ужас. Онда је и Старац сео и почео да једе. Ја сам гледао баћушку и мислио: „Како једе чоколаду а по скитском уставу забрањено је млечно“. А он ме све гледа, једе и мене нуди. Заповедио је да обавезно поједемо до краја чоколадни мињон и сам је отишао да стави самовар... У једанаест часова отац Нектарије нас је испратио до спољног трема и дао нам фењерчић, да се не загубимо у шуми него да идемо стазом. На растанку позвао нас је следећег дана у шест часова.

Унаоколо по шуми владала је тишина и човека је од ње подиразила језа. Потрудили смо се да се што пре домогнемо гостопримнице. Богомољци су се и враћали са свеноћног бдења и ми смо заједно са њима неприметно ушли у гостопримницу.

Следећег дана ми смо опет у шест дошли баћушки. Овога пута келејник је

био ту, али му баћушка није рекао да излази из своје келије. Башушка нас је опет позвао на исповедаоницу заједно и посадио нас на диван и мојој жени почео да даје за успомену многе вештачке цветиће, и говорио јој при том:

- Када будеш ишла по пољу живота, бери и сакупљај цвеће и сабраћеш их цели букет, а плодове ћеш добити касније.

Ми нисмо разумели на шта баћушка овде циља, а он није ништа говорио ни чинио ништа узпразно.

Потом је баћушка објаснио:

- Цветићи - то су печали и туге. Ето, њих треба скупљати и добити тако чудесан букетић, са којим ћеш у дан судњи предстати Господу, и тада ћеш добити и плодове радодти. У брачном животу увек постоје два периода: један срећан, и други печалан, горак. Вазда је боље кад горак период бива раније, на почетку брачног живота... потом ће бити срећа.

Потом се баћушка окрете к мени и настави:

- А сада пођимо, научићу те самовар да ставиш, послугу нећеш имати и бићеш у неприлици када будеш морао сам да приставиш самовар.

Ја сам са чуђењем гледао баћушку и мислио: „Шта он говори? Куда ће нестати наш иметак?“

Старац ме, пак, узео за руку и поведе у оставу. Тамо су стајала сложена дрва и разне ствари. Стајао је и самовар...

Баћушка вели:

- Истреси најпре самовар, затим налиј воде, та често воду забораве да налију, а самовар почну да распаљују, а резултат тога је да се самовар квари и да се остаје без чаја. Вода стоји ево, тамо у углу, у бокалу, од меди узми га и налиј!

Ја придох бокалу, а он је био огроман, препун воде и сам по себи масиван. Покушао сам да га подигнем, али не, силе нема!! Тада сам њему хтео да принесем самовар и да тако налијем воду.

Баћушка ће на то:

- Узми бокал и налиј у самовар!

- Та, баћушка, он је за мене претежак, ја га са места не могу померити!

Он тада приђе бокалу, закрсти га и рече ми:

- Узми!

Ја га подигох и са удивљењем гледах башушку: бокал ми је изгледао сасвим лак... Налио сам воду у самовар и ставио бокал натраг на његово место са изразом чуђења на лицу.

А баћушка ме пита:

- А шта, је ли тежак бокал?

- Не, баћушка, ја се чудим, он је сасвим лак.

- Ето тако, нека ти то буде лекција да свако послушање, које нам се чини тешким, приликом испуњења бива сасвим лако, зато што се врши као послушање.

Но, ја сам био запрепашћен како је Старац уништио силу теже учинивши само једно крсно знамење.

А баћушка, као да се ништа није догодило. Заповеди ми да се нацепам цепке и запалим их, а онда да ставим угљен. Док се самовар грејао, седео сам близу њега. Старац је упалио керозинку и стао да бари у котлићу кожице од јабука. Показујући на то, казао је:

- Ето, то је моје јело, само се тим и храним. Када ми доброљупци донесу воћа, ја их замолим да га сами поједу, а кору да очисте, и онда је кувам за себе...

Чај нам је баћушка скувао сам, при чему је чај био дивотно мирисан, са јаким запахом меда. Сам он налио нам је чај у чаше и отишао. У то време дошла је к њему после вечерње молитве скитска бротија да узме благослов. То се дешавало сваког дана, ујутро и увече: Сви монаси долазили су по благослов, клањали се и притом су неки од њих отворено исповедали своје помисли и сумње. Баћушка је као Старац, руководитељ душа, једне тешио и храбрио, другима одмах после исповести отпуштао њихова сагрешења, разрешивао сумње и све је умирено са љубављу отпуштао. Био је то дирљив приказ а баћушка је у време благосиљања имао израз изузетно озбиљан и усредсређен, и из сваке његове речи избијала је брига и љубав за сваку збуњену душу. После благослова баћушка се повукао у

своју келију и молио се око један сат. Након дугога одсуствовања, вратио се к нама и ћутећи склонио све са стола...

Да се наше небо поново разведри...

...Опомињем се још једног случаја са оцем Нектаријем. Моја жена приликом једног од наших долазака у Оптину насликала је била слику: поглед из манастира на реку и на њој ниску обалу у време заласка сунца, при савршено јасном небу и јаркој игри боја. Она је своју слику оставила на отвореном балкону и пошла са мном да се прошета по шуми. Успут, ми смо се посвадили озбиљно, толико да смо се сасвим растројили и нисмо хтели једно друго ни да погледамо. Када смо се

вратили кући, у очи нам се просто заболела она слика: уместо јасног неба, на њој су били насликани грозни облаци и муње. Били смо запрепашћени. Пришли смо ближе, стали да разгледамо. Боје - сасвим свеже, тек превучене. Позвали смо девојку која је код нас живела и упитали је ко је долазио, док смо ми били одсутни. Рекла је да је то био један онижи монах, који је ту нешто на балкону радио. Ми смо мислили, мислили - ко би могао бити, и потом на основу још подробнијег описа монаха и других ствари, наслутили смо да је то био отац Нектарије. То је он, који је владао кичицом, симболички изобразио моје и женино духовно стање.

Та грозота са муњама на нас је оставила такав утисак, да смо заборавили своју свађу и помирили се, јер смо хтели да се наше небо поново разведри и постане опет потпуно чисто и јасно.

*Пројтојереј Василије
Шустин*

СЛОВЕНСКО ВРЕМЕ

Било је у свету и време грчко, и римско, и германско, и турско, и татарско. Само није било време словенско. Словени су спасли од ига татарског од ига турског и сад га спасавају од ига германског. „Све у свету има своје време“, по речима Светог Писма, те и Словени морају имати своје време. То време долази, оно је већ ту. Ниједна епоха историје није тако громко објављена као епоха словенска, која сад наступа. Увод у то време чини најкрвавији рат, за који свет зна. Сва обојена људском крвљу Европа има да уђе у нову епоху. То је крвава зора лепога, сунчаног дана, који долази свету са Словенима. Словени су вековима трпели, њихово трпљење свет је разумео као слабост. Словени су вековима ћутали, а њихово ћутање свет је схватио као глупост. Словени су вековима били слуге, а свет је то схватио као да они ни за што друго и нису него слуге. Међутим Словени нису трпели из слабости него из стрпљења. Трпљење је за њих било чистилишни огањ, који их је спремио за њихово време, за ово време, које је већ на прагу да дође. И словенско ћутање није долазило из глупости него из смирености. Словени су слушали оне који су се правили паметнији и речитији од њих. А кад су они почели испод стида говорити, кроз уста Достојевског, и Толстоја, и Мицкијевича. И Његоша, брбљиви народи почели су се стишавати и послушавати. И Словени су служили. Служили су Татаре, и Турке, и Швабе. Служили су као што често служи бољи горега. Служили су, да би се научили своју кућу кућити и да би знали господарити. А свет је Словене увек рђаво разумевао, зато, што су они трпели, ћутали и служили. Сад долази време словенско. Долази време кад Словени неће више трпети, ћутати и служити. Долази

време словенско у коме Словени неће трпети и неће дати да други трпе, и у коме Словени неће бити слуге, и неће никога учинити слугом. Права слобода и вера - то су знаци сопственог времена. Учиниће се правда свима нацијама. Праведне али невластичке аспирације свих нација биће задовољне. Фурија национализма

биће протерана са попршта људских идеала и људске борбе. Други, шири идеали доћи ће на дневни ред. Учиниће се правда и свима људима. Проблем економски није могла решити ничеанска Европа - а таква је била сва западна Европа - и њега ће решити само словенско правослање, непретенциозно, ненаучно. Смирено и човекољубиво (као руски мужик) словенско Правослање. Поред правде, слобода ће бити знака словенског времена. Руски народ који је ослободио Бугаре и Грке, и припомогао ослобођењу Срба и Румуна, не носи окове но слободу чак и

оним народима с којима сада ратује и над којима ће ускоро као победилац тријумфовати. Руски цар, који је без потреса и притиска извео Русију пре педесет година из феудалног стања, из кога је Европа изишла после столетних крвавих борби и револуција, и дао права мужицима, не иде на свог непријатеља, као што је ишао Омар, него иде као Александар Македонски, не иде с огњем и деспотизмом, но иде с правом, друштвеном културом и слободом. Поред правде и слободе вера ће карактерисати ново, словенско време. Све што је велико учињено у свету, учињено је у име вере. Власничким амбицијама и верским сектама и свађама западно је до те мере ископромитовано, да су многи, чак и озбиљни људи, почели тражити решење свих питања и проблема на основи атеистичкој. То је ничеанизам, то је илузија гордости и патолошког самољубља, то је почетак слома свих идеала људских на Западу, одакле се очекивало њихово процветање. Словенско време стајаће под звездом једне боље, разумније, хуманије и смиренije вере, једног истинитог Хришћанства у коме неће пасторирати један Виљем II, и у коме Маркс неће више боговати. Бог ће доћи на своје место, а човек на своје. Неће бити више људи, које ће земља обоготворавати, нити ће бити бога осим Бога јединога. И тако долази словенско време, које означава правду, слободу и веру међу људима. У све велике епохе историјске угазило се преко крви, чак и у хришћанску епоху. У епоху словенску улази се најкрвавијим путем, најстрашнијом Голготом целе Европе. Једно време вреди онолико, с колико је крви оно искупљено. Словенско време вредиће више од свих времена, јер ће бити с највише крви искупљено.

САМО НЕКЕ ОД АНЕГДОТА

Какви су Срби?

Одред VII пука био је одређен да преко ноћи пређе реку Саву и да испита непријатељске положаје и бројност. Војници су се у највећој тајности припремали да изврше овај задатак, али се на лицима њиховим осећао страх. Командир одељења примети то па рече: - Да, наш задатак је врло опасан, војници; можда ћемо вечерас изгинути. Али, не заборавите да су и енглески лордови на бојном пољу ноћас и у опасности да изгину за исту ствар као и ми. Чувши ово, војници се насмејаше и развеселише. Један официр рече своје посланом: „Ако би се десило да погинем у борби, немој ме остављати овде. Пренеси моје тело у Крагујевац и дај га мојој супрузи да га тамо сахрани. И догоди се, заиста, да овај официр погине. Посилни затражи дозволу да пренесе тело, али не доби. И поред тога, он увече упрти тело свога погинулог старешине на леђа и понесе у Крагујевац. После три дана и три ноћи пешачења, донесе га и предаде његовој супрузи. Кад се вратио био је врло строго кажњен. На све то он мирно одговори: „Сад ме можете и стрељати. Ја сам извршио наређење и аманет свога старешине. Кад умрем, могу тамо мирно изаћи пред њега“.

***

Децембра 1914. године један српски одред открије пет мађарских војника у рову, који се предају и положе оружје. - Да ли би хтео да их стрељаш, Андрија? - упита официр једног свога војника да би га опробао. Војник зачуђено одговори: - Марко од Прилепа никад није убијао разоружаног војника.

***

Кад се аустријска војска, разбијена повлачила, један сељак копаше нешто иза куће. Неко од српских из-

беглица, које су се враћале, упита га шта то копа. - Наша застава! - одговори он. Пре три недеље ту је закопао из страха да је Аустријанци не поплују. А плунути на заставу, то је исто као и плунути некоме у лице.

***

У борби на Криволаку, један Србин би рањен у груди. Једва је дисао. Упутише га у болницу. Идући према болници, он наиђе на једног бугарског војника који је лежао са поломљеном, рањеном ногом. Србин се заустави и упрти овог рањеника на леђа па понесе у болницу. Оба су би-

рату заробише ме Аустријанци и потераше са собом. Пролазимо кроз једну шуму. Ја већ видим да сам готов. Цела прошлост поче да ми излази пред очи. Сетих се и оне циганке и њеног савета. Погледах око себе и искористих тренутак несмотрености пратилаца, па стругнух у један шибљак. Затим се попех на густо дрво. Сатима и сатима су марширали Аустријанци испод тог мог дрвета, а нико ме непримети. Касније се неки вратише да ме траже. Претражише све живо. Међутим, нико се не сети да погледа на дрво. И тако се ја спасох“.

Над мртвим браћом

ли више него исцрпљени. Кад га неко упита зашто је упрти тога непријатеља, кад је и сам болестан, он одговори: - У борби смо сви пуцали. Можда сам га и ја ранио.

***

Како не бих веровао у судбину, - прича ми један официр. - Ако би ми неко испричао оно што ћу ја Вама рећи, ја не бих поверовао. Међутим то се мени догодило. Као дечак секох гране на једном дрвету. Виде ме једна циганка па рече: „Не вређај дрво. Можда ти оно некада може живот спасти“. И, слушајте даље: „У овом

***

Са много жртава, 1913. године Црногорци заузеше Скадар. Међутим, велике силе, заведене аустријским лажним интригама, наредише да Црногорци морају да напусте тај драги им и лепи град. После тога, један Црногорац, у народној ношњи путоваше од Котора до Ријеке. Виде једног аустријског официра па рече: „Ми Црногорци и ви Аустријанци се разликујемо као лав и лисица. Има много лављих јазбина у које се ушуњавају лисице, а ни једне лисичије, у коју би желео да уђе лав“.

ЦРНА ГОРА

Што се ово с Црном Гором збива
 Јел пред Богом људима крива
 Што се одриче своје историје
 Као да јој врана мозак пије.
 Оно што је некад понос било
 Сада гази и презире Мило
 Са његовом зрујом мафијаша
 Ко у време беџова и паша.
 Уништи јој шочак историје
 Ко да никад постојала није
 Нема више јунаштва и чојства
 Ниј јој ништа од поштивања остало.
 Шверц и дрожа главна су рабоша
 Мафија се Подгорицом моша
 Бело робље и ситране цигаре
 Магаџине пуне и ханџаре.
 Све због бива грађанских слобода
 Уџаси се обичај народа
 Нема више зроте ни севаја
 Све што може то се одмах хаја.
 На власт дође зруја изгредника
 Подрејаша ситраних љаћеника
 Склањају се под скућ Албаније
 Она им је преча од Србије.
 Уведоше зрују расколника
 Основаше секту неверника
 Ошимају Српске богомоље
 Зарад власт и њихове воље.
 То је кажу зајаду по вољи
 Дошк марке зашто биће бољи
 Уништити Православље треба
 То зајаду прече је од хлеба.
 Све то Мило по дикшају ради
 Црногорски народ да ојади
 И ситави га у ранг колоније
 Што раније никад био није.
 И још каже да се много ситиди
 Црне Горе кака прошлост види
 Примитивност, лудо рајтовање
 Неисменост и заостјање.
 Та фантомска љаменска држава
 Што је лудост њој је била слава
 Прошлост треба добро заократи
 Па да нам се бољи животи враћи.
 А знаде ли јади га не знали
 Да се душа историјом храни
 Црну је лудост бранили слободу
 Својој земљи и своме народу.
 Није Црна Гора рај водила
 Тамо где је Турска земља била
 Већ на своме оњништу и праџу
 Бранећ животи и слободу драџу.
 Заушави Турску царевину
 У походу на границу њину
 И показа свети чашавоме
 Како треба бити свој на своме.
 Сјоменимо Чево и До Вучи
 Јер се на њом месцу историја учи
 И остале битке слободарске
 Против зала владавине царске.

Сјетимо се Никца од Роваца
 И осталих наших праошца
 Што су Турску уздрмали клећу
 И пронели славу по свету
 Сјоменимо битку са Мојковца
 Што се пренеси на сина са оца
 Под командом оног сивоџ пишца
 Сердара нам Јанка Вукотића.
 Ко је коме овде у походу
 Одузимо правду и слободу
 И агресор био на слободу
 Истребљењем прешо народу.
 То је била Германска држава
 Чија Мило уважава права
 У чију се сад државност куне
 Зарад власт и државне круне.
 Ко за Црну Гору сада каже
 Тај пред Богом и људима лаже
 Да је била у прошла времена
 Примитивна, дивља, неисмена.
 То је народ што је ума бистроџ
 Ума бистроџ а образа чистроџ
 Форсирао просвету, слободу
 Све за добро властито роду.
 Штамарија где је прва била
 Треба на што посетити Мила
 Па Законик грађанскога права
 Валдезара Божића слава
 Превеле су све земље Европе
 Да би нове начиниле стое
 У развоју грађанских слобода
 За доброту својега народа.
 Зар причаји треба ништа нова
 Кад сјоменеш Марка Миљанова
 Па Владику Рада са Цетиња
 Где је Српска љамет и светиња
 Исјева нам тај вијенац Горски
 И освјетла образ Црногорски
 Он исписа Лучу Микрокозма
 Па нас свети цели ујозна.
 И још многа јозна имена
 Црногорског вајта и времена
 Што су животи за њу положили
 На поштоке вреле крвце лили.
 Ал морамо живети у нади
 Тај неморал што се сада ради
 Црну Гору мора наустити
 У проитивном може ружно бити.
 Враштити се традицији треба
 То правило прече је од хлеба
 Не примати туђинско ордење
 Већ чувати славу и поштивање.
 Православљу треба примати даши
 Под Крст Часни са Србијом ситиши
 То је права Светосавско дело
 Јер смо исти душа и шело.

Грцић Бранко, избежлица
 из Босанског Грахова

ЛЕГЕНДА

Шта је свет мислио о Србима?

На Божић, у прастара времена, сипао је са неба на земљу архангел Михаило, окупио неколико људи, обдарио их великим поклонима и рекао: „Идите овим путем и делите то свакоме кога сретнете или видите“. А на том путу је седео један окован роб, нем и непомичан као кип, окружен многим разноврсним зверима. Он пак тајно оде напред и сrete их на крају пута, прерушен у обичног човека, па поче питати једног по једног: - Да ли си срео кога на путу? - Не, - одговори путник. - Само сам видео један гвоздени кип и око њега пуно звери које су кидисале на моје поклоне, урличући: „Дај то нама!“ И ја сам своје поклоне поделио зверима. Архангел онда упита другог: - Не, - одговори и овај. Ја сам само видео неко чудо од иловаче и многе звери око њега које су рикале: „Дај нама!“ Ја сам дао своје поклоне. Он упита трећег. - Не, - одговори трећи путник. Ја сам видео само један камен људског облика и многе звери које су блејале: „Дај нама!“ Ја сам дао своје поклоне. Архангел се наљути, па рече: „Пођите за мном!“ Доведите их до места где је роб стајао па упита сужња: - Јеси ли ти гвожђе? - Нема одговора. - Да ти ниси иловача? - Опет нема одговора. - Да ниси камен? - Нема одговора. Дали си дух? - Нема одговора. - Да ниси, можда, неки човек? Људски лик задрха па рече ове речи: „Не, ја сам роб. Али како је драго чути то питање! Хиљаду година стојим ја овде и ниједан људски језик не назва ме човеком, чак ни у питању“. Архангел узео све поклоне од зверова и даде их робу, па се окрену људима и с тугом рече: „Бог вас је учио да стварате људе и од гвожђа, иловаче и камена, а ви сте чинили супротно - претварали сте људе у гвожђе, у камен, у иловачу. Жалостан је овај Божић и мени и вама“. Рекавши ово, архангел узлете на небо.

ПОБУНА СКРОМНИХ ПРОТИВ ОХОЛИХ

„Нема рђаве зиме без вејера, ни рђава зосѝа без Турчина“

(Народна њословица)

„Први самоникли народни покрет против Турака био је српски устанак из 1804. Године и следећих година. Није потребно посебно наглашавати да је Србија, за разлику од својих суседа на Балкану, извојевала сама своју слободу и самосталност. Оно што она има, постигла је скоро без ичије помоћи“ (R. W. Seton Watson). Ово се догодило почетком 19. Века. Када је цео свет мислио да на Балкану влада ноћ, тамо је свитала зора новог дана. Српски је народ последњи положио оружје под Турцима, а први га опет подигао против Турака. То није било оружје од челика, већ су то била срца од челика. Мали, народ, храбра срца, са правдом на једној страни, против велике империје и неправде на другој страни! Такав је био велики почетак, чији се крај збио на бојиштима Куманова, Битоља и Једрена и чије ће последње посвећење бити под Цариградом. Погледајте, каква чудновата појава: данас Еглези, Французи и Руси приводе крају део започет од сељака из Шумадије пре сто година - да се Турци истерају из Европе и да се ослободу поробљени хришћани! Генерали ових великих народа, који се сада боре под зидинама Константинова града, довршавају оно дело које су започели јунаци са Мишара и Љубића - Карађорђе Петровић и Милош Обреновић. Зар то није једна велика и задивљујућа појава? Зар није велика и чудновата појава, да један мали поробљени народ први прокрчи пут, и убрзо потом види како га и највећи народи следе на том путу поноса и славе? Наша борба од пре сто година слична је зрну горушчином, које је посејано у своје време, а данас израсло у огромно дрво, чије гране досежу до Сибира и Јужне Африке. Гле, Сибир и Јужна Африка сада су савезници српских сељака! Ми смо се борили против Византије - Византија нестала; потом против Темерлана - и Тамерлан нестала са свом својом крвавом славом; а онда против Авара и Бугара - где су они данас? Па против Турака - они се губе и нестају попут сенке пророкова мача; и најзад смо заузети борбом против Аустрије - и судбина Аустрије данас је безнадежна. Запамтите: кроз целу нашу

историју, ми смо се борили против људи и народа, великих по сили, али и по неправди и зато осуђених на пропаст. Тиме су наши ратови оправдани и наша историја достојанствена и светла. Овим је наше место у светској историји одређено. Ми никада нисмо били толико географска, колико историјска снага. Наша историја је увек била већа него наша географија. За неких четири стотине година, ми смо били нестали из географије, али никада из историје. Историја се често ствара под земљом. Прве странице историје Хришћанства писане су испод земље у катакомбама. Историја милиона

*Отац на гробу умрлог сина
на њују кроз Албанију*

радних људи у рудницама, сакривена је подземном тамом. Кроз четири стотине година, наша српска историја, писана је крвљу, сузама и надама у тами ропства. Живели смо у Султановој држави, неведљиви за друге у свету, као ватра под пелом. Странци су гледали - ако би уопште гледали - и примећивали пепео, али не и огањ запретен у њему. Избио је уста-

нак, устанак робова сложних срца; пепео је разгрнут, огањ се распалио и постао видљив. Ја не говорим само о Карађорђевом устанку. Српски устанак је трајао сто година. Сада је на врхунцу, а истовремено и у свом завршном раздобљу. Циљ овог устанка је био смишљен, и од првог дана проглашен као ослобођење од јарма тиранije. Наш устанак је, попут вулкана, произвео неколико силовитих потреца за већи део човечанства. Први пуцањ се огласио у тополи (1804. год.) и устанак је почео; друга пушка одјекнула је у Невесињу (1875 год.), и устанак се наставио; трећи се пуцањ проломио на Куманову (1912 год.) и устанак се приближио своме крају. Наш устанак је проузроковао овај светски рат, највећи потрес у историји. И тако наш циљ, постаде данас и циљ, највећих народа на земљи. Исусвише је мали циљ, за тако велики рат, могао би неко рећи. Ни у ком случају. Циљ народа Србије, једне мале тачке на земаљској кугли, јесте правда целог света. Зато се може рећи нашим савезницима: Ви се не борите за српске интересе, већ за правду целог света. Начела, која су била у корену нашег српског устанка, која су врло често наилазила на горку иронију и презир света, сада су постала главна начела наших моћних савезника. Ми смо се за време прошлог столећа борили противу Турака за слободу наше поробљене браће; а данас се француски народ бори за слободу своје браће у Алзасу и Лорену. Ми смо се борили против Аустрије, за поштовање независности једног малог народа, онаквог какви смо ми били; Британци су објавили рат Немачкој, само зато што је Немачка тако презриво погазила белгијску независност. Циљ нашег устанка био је не само да себе ослободимо него и сву осталу нашу словенску браћу на југу и шире. Русија је водила овај скупи и сурови рат, због братства и узјамности словенских племена. Јасно је, да су начела, за која се данас боре Русија, Француска и Енглеска, истоветна начелима српског народа од Карађорђа и његових храбрих устаника до дана данашњег. Ми смо се сто година очајнички борили против сурове и нечовечне идеологије коју Немачка данас подржава: да мали народи немају права на живот и на слободу; против једне идеје, која је тако стара као дотрајала Византија, тако стара као Тамерлан и Турски Султан, тако стара као аустријска девиза „завади па владај“, па чак и као најсуровији нагони људски.

УЛОГА ПРИМЕРА У ВАСПИТАЊУ

„Желиш ли да будеш велик? Онда почни тиме, да се научиш да будеш мален. Желиш ли да подигнеш велику, високу зграду? Тада најпре мисли о томе, да у смерности положиш темељ. Што се хоће већа грађевина, треба да је темељ дубље ископан.“ То су питања и такви су савети једног од најбољих познавалаца људске душе, Блаженог Августина. Она су, свакако, изазвана речима његовог, и нашег, и свечовечанског Учитеља, Проповедника јеванђеља, које је упутио својим ученицима, а преко њих и свима нама: „Који хоће да буде већи међу вама, да вам служи. И који хоће... да буде први, да вам буде слуга“ (Мт. 20,26-27). А то није само речено, већ и примером показано и доказано. Пред свој полазак на страдање, Велики Учитель пере ноге својим апостолима и каже: „Ја вам дадох углед да и ви тако чините као што ја вама чиних“ (Мт. 13,15). Учи их, дакле, не само речима, већ и делом, примером. Због тога су ове речи и наведене у самом почетку и зато је и нарочито истакнут овај толико поучни пример. Пример, дела, пре свега, да би се потврдило оно што се говори и имало успеха у оном чему се други уче. Наш народ је то правилно схватио и лепо казао: „Речи уче, примери привлаче“. Истински велики људи увек су и живели сагласно својој науци, а пре и изнад свих - Богочовек, Господ Исус Христос, који је „у овом погледу - како каже наш познати педагог Љубомир Протић - најсавршенији пример... каквога до данас... није било, а свакако нити ће га бити“. Његови први следбеници, исто тако, осветљавали су пут к Њему добрим делима, очигледним и убедљивим примерима. Због тога и јесу велики. И не само зато што су они лично живели онако како су друге учили, не само зато што су покренули многе народне способности, што су оживели, утицали на развој и упутили правим путем „неуобличене могућности многих поколења“. Отуда, као најважније средство у васпитању, најбољи начин да се помогне младом људском бићу да од њега постане човек, да се формира карактер, служи пример. Његова вредност „позната је још од најстаријих времена, па су је подједнако признавали и школа и

кућа, и држава и црква, и обичан разум и наука“.

Одмах по рођењу детета сва стремљења родитеља управљена су на то да дете одрже, а затим да од њега створе човека. Доцније и школа поставља, тежи и предузима одговарајуће мере да постигне исти циљ. Али „није сваки човек човек, нити су сви људи људи. Не постаје се човеком само кад се тело и разум развију до извесне мере и кад достигну извесне године живота. И човек и нечовек познају се по својим делима, а свако је дело производ воље“. Стога се у педагогици при-

меран значај мора дати вољи, њеном образовању. Ако се она не би могла битно променити, уколико показује неке наслеђене или навиком стечене склоности, она се може у извесној мери развити, у правцу и по жељи оних који на њу имају највише утицаја. Њен значај је тако велики, да и само васпитање није ништа друго до утицање на вољу. Разуме се, то не значи да треба развијати само ту, једну душевну функцију - вољу - на рачун осталих, да би од детета постао човек. Напротив. Мора се обратити велика пажња и на развој интелекта и осећања, јер потпун човек јесте само онај који хоће, мисли и осећа. Вољи се даје предност утолико, што је она сила која може да утиче и

на разум и на осећања, да их регулише и упути у извесном правцу.

Поставимо ли питање: Када треба отпочети са васпитањем, одговор би био: почетак живота је и почетак васпитања. Зар мајка не учи на ред већ новорођенче, дајући му храну у одређено време? Значи, колевка васпитања је у колевци. Домаће васпитање, за које се не може рећи да је планско, делује најпре стварањем навика, а ове базирају на нагону за подражавањем. Подражавање се јавља веома рано, већ у првим месецима живота и најбоље се запажа у развоју дечјег говора. Доцније се овај нагон испољава у игри и раду, када дете подражава своју мајку, оца и друге особе из своје најближе околине, а касније свога васпитача, учитеља, наставника. Из овога излази да најпре родитељи, а затим васпитачи морају строго да воде рачуна о својим поступцима, јер лоши примери стварају лоше навике и обратно. „Прва се поука младежи - каже Боналд - састоји у навикама, а не у поукама, више у примерима но у настави. Примери проповедају боље него наређења“, а обиље примера дете пре свега налази у родитељском дому. Родна кућа, захваљујући не само члановима који у њој живе, већ исто тако као дом, заклон, кров, сваким својим кутом, стазом у врту, дрвећем, развија осећање „да има ствари које остају, да су на месту вечите, и за које се вреди везати да би човек постао снажан и чврст“. Кућа и породица пружају прво васпитање и дају основу традицији, „на којој се васпоставља и подиже човечији живот“. Подижући својим духом јединку, оспособљавајући је за живот у заједници, породица се сматра хелијом друштва и народа.

Адолф Феријер вели, да је дете биљка која тражи добру земљу, сунце и кишу. Под добром земљом подразумева породични круг, „сложен и пун љубави, ... редила и лепоте“ и школу „пуну осмеха“. Сунце је љубав родитеља и васпитача, које чини „сва чуда“, а киша је животно искуство, које - као капљице - пере и негује биљку и храни јој корен.

„Кућа је прво земљиште на коме расте врлина“. - „Ми треба да оставимо онима, што иза нас долазе, пример вредан подра-

жавања. Добра дела прошлости, садашњости и будућности сачињавају кроз сва времена неразделиви ланац“. „Дела показују шта смо, речи само шта би могли бити“. А све то јасно и лепо говори о значају примера, дела, односно - довођења у склад речи и дела у васпитању.

Пођемо ли од најранијих дана живота детета, срећемо и првог васпитача - мајку. Њен утицај на дете је снажнији и најтрајнији. Зато је с правом речено да једна мајка вреди више но сто учитеља (Хербарт). Дете најпре подражава мајку, доцније из подражавања настају навике, а стварањем навика постепено се формира карактер. Мајка својом љубављу веже дете доживотно. Па и онда кад је већ давно нема, може да се јави њена светла успомена и утеши душу која грца, или пак да управи правим путем животни брод детета, који је залутао у бури. О подвизима и примерима добрих и племенитих мајки писане су књиге. Требало би доста времена да се наведу и само најпознатији и најизразитији. Ту бисмо, пре свих, морали споменути Богомајку која својим примером светли свима људима кроз све векове. А затим, пођемо ли трагом историје, кроз сва времена и кроз све народе, сретасмо увек мајке - хероје. Да се само за тренутак зауставимо на двема женама из наше народне поезије. Како су дивне и величанствене мајка Југовића, оличење љубави и пожртвовања, и мајка Јевросима, оличење поштења и храбрости. И колико је било, па и данас има таквих мајки? А каква су деца само ове две споменуте? Њихова деца нису само девет Југовића и Краљевић Марко, него цео српски род. Грејани зрацима њене љубави, учени на примерима њеног пожртвовања, правде и херојства, синови српске мајке нису могли бити мањи од ње.

Жена је стуб друштва и државе, јер јединка која ниче у породици и добија од ње основе свога знања и осећања, свога карактера, улази касније у друштво и пружа му оно, што је од ње стекла. Мати примером навикава децу на ред и рад, сталним говорењем истине учи их љубави према истини, срдачним и правилним односом према људима учи их љубави према њима. Зато је и речено: „Да бисмо од своје деце начинили људе, раднике, подижимо их у светом поштовању човека; мало је стало до тога какво одело носи и какав положај заузима“.

Утицај и пример оца исто тако је од великог и врло често пресудног значаја. Да ли би, заиста, наш велики свети Сава био оно што јесте, да ли би створио оно што га је и учинило великим и светим, учитељем и препородитељем наше нације, оличењем стваралачких снага и путоказом поколења, да није пред собом стално имао живи пример свога мудрог и великог оца? А колики је тек његов утицај и шта је његов пример значао за његова духовна чеда, за његове ученике и њихове наследнике, то је историја показала и то се још и данас види и осећа.

Сем примера мајке и оца понаособ, важан је и њихов заједнички усклађени утицај на децу. Њихови односи, пуни разумевања, љубави, поштовања, чине да се исте особине и односи развијају и код деце. Једна, и то веома важна одлика домаћег кута, јесте добра нарав. Зла нарав је недостатак навике у управљању собом. Стога децу треба вежбати у самосавлађивању. Да споменемо само један пример. Има ли у томе боље и ефикасније вежбе од поста, који прописује наша св. Црква? Пост делује на човека да се ослободи претеране привезаности за земљу, да савлада своје телесне прохтеве, учи га самоодрицању, благородности, утишава страсти, угушује гнев, мржњу, завист, а тиме и ствара до-

бру нарав. А како благотворан утицај врше и како пријатан утисак остављају на околину људи добре нарави. Појави ли се само једна таква особа у друштву мрзовољника, одмах се осети препород. Одједном нам се учини да се благо смеши небо и тихо допире песма анђела: „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк. 2,14).

Међутим, у кући не делују својим примером само родитељи. Неоспорно, њихов утицај на децу је од највеће важности, но то не значи да смемо заборавити и запоставити, пре свих, улогу старих - бабе и деде. Има ли лепших успомена од оних које нас вежу за пријатне зимске вечери, када је само при светлости пламена из пећи, причала бака како се једном давно, у пећини, на слами родило дете - Бог и како се јавила звезда и мудраци кренули за њом? Ко ме се детету, слушајући ово, нису напуниле очи сузама усхићења? Но, то нису сузе, већ одсјај једне необичне, небеске Светлости која се давно јавила и свету преко звезде објавила, а сада се буди и блиста у души детета. Зар се тиме, још у најранијем детињству, не распаљује пламен вере и не развија свето и светло религијско осећање, које - ако се сачува - најпозданије штити и води човека кроз живот и кад се спусти најцрњи мрак. То је оно сунце, које нас изнутра греје и о коме је Шантић певао:

*„Имај сунца у свом срцу,
па кад дође мука нага,
у најцрње дане твоје,
гријаће те свейлосиј блага“.*

Или, слушајте dedu који, као да гуди уз гусле, прича о младоме царевину Раствку, који оставља „царске дворе, царску круну и порфиру“, и бежи у манастир да се тамо што боље спреми за служење „Богу и свом роду“, који прича о Милошу и Марку, о „срцу Обилића и снази Краљевића“, о Турцима и тешком робовању, о бунама и устанцима, ратовима и ослобођењу, а дете крши нејаке ручице и као да гледа ватру са ломаче на коју је положено тело светог Саве, како обасјава друмове земље Србинове по којима крстаре хајдуци и бране нејаке од силника... Како ли се ту и на тим примерима развија национални понос и родољубље!

Но, не заносе се овим само деца. И стари који су били склони да помисле да више никоме нису потребни, налазе да-

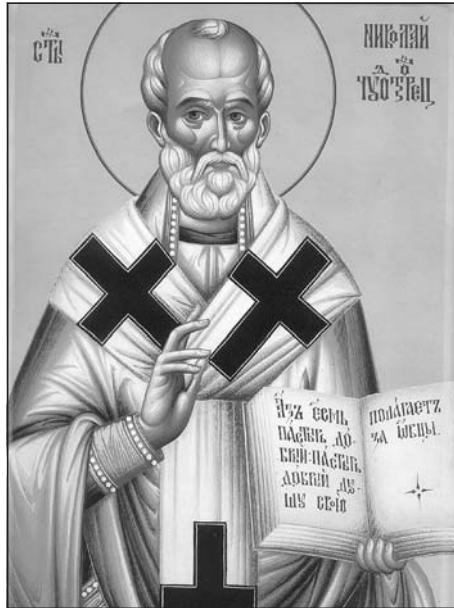
љи смисао своје животу. Неко је написао о деци: „То су гласници Божји за оне који губе снагу. Гледајући децу човек осећа да ништа није изгубљено, и потресен оним што се поново рађа, постаје мање осетљив према ономе што нестаје. Преко детета Бог уноси зору у нашу tamu и чини да се цвеће пуже уз преграде наших тамница“.

Старији чланови породице, својим примером најпре и најнепосредније утичу на млађе, иако „као пример служе сва лица, с којима васпитаници опште било намерно било ненамерно, свесно или несвесно“. Ту је, ван родитељског дома, на првом месту утицај васпитача, наставника, вероучитеља, другова. Дете ће увек пре и боље запамтити и подражавати оно што види, него што чује, па било то добро или рђаво, и то пре и лакше оно што је рђаво него добро. Свако радије прима у себе у великој мери мали порок, него ли у малој мери велику врлину. Због тога би требало посебно навести како делују добри, а како рђави примери, а за то би требало мало више времена. Сем тога, поред живих људи, очигледних примера, много је већи број „идеалних“, из „поетске лектире, ... гатки басни,... пример историјских лица“, од којих су само нека наведена, а која исто тако снажно делују, понекад чак и јаче од живих људи.

Напред је углавном и посебно споменут утицај примера на религиозна и национална осећања, и то у општим потезима, чиме се не оспорава и не запоставља утицај примера и на остала људска осећања. Како велики утицај врше на млађе генерације познате и признате велике личности из књижевности, уметности, науке и уопште свих области многу струке и разноврсне људске духовне, умне и физичке делатности. А значај великих људи и њихових дела јесте и у томе, што нам они „примером“ помажу у налажењу сопствених индивидуалних особина. Њихов живи пример олакшава налажење сопственог животног облика. Пунућа живота тих људи јасно показује како се човек може спасти празнине, бесциљности, онога од чега човек бежи свим „својим духовним напорима“. Зато је још и познати хришћански велики учитељ Ориген нагласио, да се циљ васпитања, који се састоји у оспособљавању људи за усвајање истине и моралног закона, „како би човек био чист од греха и поми-

рио се са Богом преко Христа“ и не може постићи на други начин до „обучавањем и личним примером“.

Основно васпитање које пружа породица, доцније се допуњује утицајем школе и друштва. И овде васпитање базира на примерима који су сада још многобројнији и разноврснији. Разлика је само у томе што је кућа већ ударила темељ на коме треба да се зида и доврши зграда човекове душе, што је створила платформу која може да послужи - да се тако изразим - као одскочна даска за скок у живот. Наиме, постоји већ једна моћ одабирања примера, јер душа детета није виша *tabula rasa*, она постаје пријемчива за примере који су јој блиски. Позната је изрека Сент-Бева: „Кажи ми кога уважа-

ваш, па ћу ти казати ко си“. А млад свет мора имати неког свог јунака; и ако му не истакнеш добре, он ће се угледати на зле примере. Примери великих и племенитих учитеља никада не умиру. Они живе стално, непрекидно се рађају и обнављају у сваком новом поколењу.

Да завршим речима св. апостола Павла које је упутио коринтским хришћанима а преко њих и свима нама и тиме најбоље истакао улогу и значај примера: „Угледајте се на мене, као и ја на Христа“ (1 Кор. 4,16).

*Синђел Милутићин
Стијојадиновић
дипл. студент
Бољослов. факултета*

Попну се, једном приликом, неки од отаца до Панефа ка авви Јосифу, да га упитају како треба да дочекују браћу која им долазе у госте, односно, да ли се према њима треба понашати слободно и присно. И пре него што га то упиташе, старац рече своје ученику:

- Закључи шта ми је данас чинити, и остани код тога.

И старац постави два јастука, један себи са десне стране а други са леве, и рече:

- Седите.

Па уђе у своју келију и обуче просјачку одећу, и изашавши напоље, прође између њих. Затим опет уђе, обуче своју одећу, па изашавши напоље, седне међу њих. Они, пак, беху веома изненађени тиме што је старац учинио. А он им рече:

- Јесте ли схватили шта сам учинио.

Одговорише:

- Да.

- Да ме није можда изменила она недостојна одећа.

Одговорише:

- Не.

А он им вели:

- Ако сам, дакле, исти у обе одеће, као што ме оно прво није променило, тако ми ни оно друго није наштетило; тако смо, наиме, дужни да примамо страну браћу сагласно са светим јеванђељем. Јер вели: „Подајте, дакле, Цару Царево а Богу Божије“. Јер када су браћа присутна, прихватимо их са срдечношћу. А када смо потпуно сами, потребно нам је да туга остане са нама.

А они, чувши то, задивише се јер им је, и пре него што су га упитали, одговорио на све оно што су имали на уму. И прославише Бога.

О ТЕЛЕСНОМ И ДУХОВНОМ СЛЕПИЛУ

*Док сам на светљу,
видело сам светљу (Јн. 9,5)
Очи имају и не виде (Јез. 12,2)*

Велика је несрећа за човека кад изгуби очни вид, јер се лишава свих утеха што их доноси светлост. Лишава се пријатног задовољства да посматра лепоте дивне природе. Жалосна је и тешка судбина телесно слепих људи. Али су много жалоснији и штетнији они који су духовно слепи. Телесно слепи су на терету ближњима својим, и сами се муче и страдају услед свога недостатка. Али они бар имају чиста срца и светла осећања. Духовно слепи су лишени те унутрашње благодатне утехе. Они приређују страдања не само себи већ и својим ближњима, читавим породицама, па и читавим друштвима. Они се понашају грубо и неверљиво према Христовој светлости. А она је једина која може да просвети и очи и људска срца.

Несрећне су породице у којих нема те светлости. Несрећна су друштва и народи који имају духовно слепо вође. Слепило тих вођа може имати последица по омладину и цео народ. Последице те заразе су фаталне. Покољења која се не просвећују Христовом светлошћу и не васпитавају по заповестима јеванђелског закона вере и љубави, правде и братства, морала и поштења, лишавају се способности за мирно и културно стварање. Активност духовно слепих може да буде извор великих жалости и страдања, многоструких породичних и општих несрећа...

Одакле потичу завист, злоба, раздори и крваве расправе? - Од непознавања светлости Божјег закона, од духовног слепила. То слепило подједнако води понору зависти и злобе, и трњу раздора и крвавих расправа како појединце тако и друштва и народе.

Но зашто Бог допушта духовно слепило, извор жалости и страдања, којима се излажу и невини људи? Зар он не може, исто тако чудом, да просвети и духовно слепо, као слепоро-

ђеног? Он, неоспорно, може то да учини. Али може, ако код духовно слепих постоји жеља да прогледају, као што је постојала код слепорође-нога. Али онај који познаје срца, очигледно, зна да њима недостаје таква жеља, зато и допушта муче и страдања као извесну неминовност. Преко тих искушења могу људи да дођу до спасоносне светлости.

Кад се какав суд од метала дуже времена држи на влази, далеко од светлости, он ће зарђати и биће оштећен. Ако желе да га обнове, разбијају га, горе га у огњу, да би омекшао и тако израђују од њега нов и светао суд...

И људи далеко од Христове светлости слични су зарђалим и оштећеним судовима. Пошто су ослабили у вери, погазили правду, заборавили љубав и братство, огрубели у рђи греха и порока, пошто су ослепели духовно, они, иако имају очи, не виде светле лепоте праведног и мирољубивог живота.

При свем том, они су разумна бића, обдарени су од Творца слободном вољом. Бог неће да руши свој властити закон, којим је одредио и гарантовао слободу њихове воље. Ако им недостаје жеља да прогледају духовно, Бог их неће чудом присилити на то. Он их оставља да прођу кроз огањ искушења и страдања, која они себи узајамно стварају. Допушта то да би омекшали, да се прочисте, да прогледају духовно и да схвате вредност Христове миротворне светлости. На тај начин, не крњи се ни слобода човекове воље, а дело Божје извршује се на људима и народима.

Због своје неизмерне љубави према људима, венцу његових творевина, послао је Бог свога јединороднога Сина Исуса Христа, да им покаже пут истине, те да сами зајеле мир и правду, и да не стварају себи патње и страдања. Христос је подигао у свету јеванђелски светионик, прогласио је закон љубави и добротинства. Сам он дао је пример за то. Извршио је велика божанска дела: слепима је дао вид, хrome исцелио, мртве васкр-

сао и оставио људима аманет да иду путем који је он осветио, путем вере и добротинства.

Али по несрећи ово многи не чине. Духовно слепило узело је широке размере. Оно притискује људе и ствара жалости и несреће. Злоба, завист, неправде и раздори не престају. Тежак и мучан постаје људски живот. Сви ми чезнемо за миром и просвећењем; сви смо ми жељни правде и правичности, светлости душе и срца...

Где ћемо наћи та највиша блага? Данас, као и јуче и прекјуче, реч Божја нам каже где. Наћи ћемо их тамо где их је нашао слепорођени, у Христу Спаситељу. Он је пут, истина и живот. Он је видело свету. Само кад сија та светлост, може се повратити духовни вид. На Христовој светлости јасно отскаче грозота егоизма, злобе и неправде. Само на тој светлости ћемо видети и схватити лепоту братољубља и милосрђа и оценити лепоту праведног живота, који је мир и радост у Духу Светоме (Рим. 14,17).

Због тога појачајмо нашу жељу да духовно прогледамо. Христос ће нам неизоставно повратити духовни вид. Лек за ово припремљен је. Приближимо се Божанском Лекару, проучимо добро његов јеванђелски рецепт, пажљиво помажимо око нашег срца, и прогледаће. Не заваравајмо се. Једнострано просвета ума доноси само жалости и страдања. Неопходно је да просвећујемо и срца своја светлошћу коју је Христос донео. Мирни напредак је у подједнакој просвети ума и срца под зрацима те чудотворне светлости. Она ће нас учинити апостолима љубави и правде, да вршимо дело Божје док је дан, јер ће доћи ноћ кад нико не може радити. Будимо близу Спаситеља, који је видело свету; идимо за Њим, јер ко иде за њим, неће ходити по тамни, него ће имати видело живота (Јн. 8,12).

М. Н.

О СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ

Некада су сараценски мудраци запитали св. Ђирила, брата св. Методија: „Како то ви хришћани једнога Бога дели-те на три Бога?“ - „Не хулите на св. Тројицу“ - одговорио им је св. Ђирило филозоф. „Бог Отац, Бог Син и Бог Дух Свети су три лица, али су једно биће. Погледајте сунце. Њега је Бог поставио на небу као слику Свете Тројице. У њему су три ствари: круг, светлост и топлота. Исто тако као што су у Светој Тројици: Отац, Син и Свети Дух. Круг сунчев је слика Бога Оца, јер, као што круг нема ни почетка ни краја, исто тако је и Бог без почетка и бескрајан. И као год што из сунчевог круга произилазе сунчеви зраци и топлота, тако се и од Бога Оца рађа Син и исходи Дух Свети. Светлост која произлази из сунца и осветљава све што је под небом, слика је Бога Сина, који је рођен од Оца и који својим Јеванђељем просвећује цео свет. А сунчева топлота, која заједно са светлошћу излази из истог круга, слика је Бога Духа Светога, који пречечно исходи од Бога Оца.

Дакле, разгледајте сунце и познајте Свету Тројицу. Сунце се састоји од три ствари: круга, светлости и топлоте; али се оно не дели на три сунца, иако свака од тих трију ствари има своје нарочито својство. Једно је кружни облик, друго - светлост, а треће - топлота. Но ко ће рећи да то није једно, већ три сунца? Тако и св. Тројица, иако има три лица (Отац, Син и Свети Дух), поред свега тога, по Божанству се не дели на три Бога, већ остаје један Бог“. Остаје Тројица Једносусна и Недељива.

Ово философско и очигледно објашњење нека задовољи ум који хоће да знају штогод о тројичном јединству Господа Сведржитеља. За нас, међутим, важније је да и свој живот уредимо у сагласности са вером и учењем Речи Божје. Помоћу вере ми знамо да је Бог Отац круг или извор из кога извире све видљиво и невидљиво. Он је свемоћна сила која управља животом и смрћу, здрављем и болестима, срећом и несрећама... Многи имају удела у нашој судби, али ми потпуно зависимо од Бога. Само Он може зло што нас је задесило да окрене на добро. Зато увек треба да смо покорни његовој благовољи. Увек да Га молимо и никада да не ропћемо против своје судбине. Јер је Он моћан да казни, али и преблаг, да помилује и награди.

Из вечног круга Бога Оца излази светлост да освети пут нашег живота. Христос Син Божији је та светлост свету. И сам Бог Отац од томе гласно сведочи с небом говорећи: Ово је Син мој љубљени, Њега послушајте (Јк. 9,35). И наша вера захтева да се поступа тако како нас учи

Христово Јеванђеље: да будемо светлих душа, чистих срдаца и узвишених мисли; да будемо испуњени љубављу и праведношћу према ближњима својим; да не чинимо другима оно што не желимо да се и нама чини; да будемо мирољубиви, искрени, трпељиви и усрдни у добротинама и постојани у молитви Богу.

Топлота сунчева буди целу природу и улива нов живот у њу. Исто тако и Дух Свети, кога шаље Бог Отац, моћно загрева хладна и тврда срца, благодатно оживотворава дух и душу, просвећује разум и покреће света и благородна осећања. Стога наша вера захтева: да свесрдно читамо јеванђелску реч Божју, ревностно да посећујемо опште богослужење и да

се без одлагања освећујемо светим црквеним тајнама. Блажени су они који су просвећени јеванђелском светлошћу Сина Божјег и загрејани животворном топлотом Духа Светога. Њихова је савест мирна, јер им је живот сагласан са вером у Бога.

Дакле, три лица у Бога једно су биће, које на разне начине размишља о своме разумном створењу. Идимо и ми непростано путем живота осветљеним тројичном светлошћу. Да идемо за Христом Спаситељем, јер ко иде за Њим, неће ходити по тами, него ће имати видело живота (Јн. 8,12). Царе Небески, Утешитељу, Душе Истине, ризнице добара и даваоче живота, дођи и усли се у нас, и очисти нас од сваке нечистоће, и спаси, благи, душе наше.

М. Н.

Причали су како је авва Јован Колов једном приликом рекао једном старијем брату:

- Хтео бих да будем безбрижан, као што су безбрижни анђели и непрекидно славе Бога.

Па скинувши свој плашт изађе у пустињу и проведши тамо недељу дана, врати се ка своме брату. И чим је покуцао на врата, брат му одговори и пре него што је отворио:

- Ко си ти?

А он одговори:

- Ја сам Јован, твој брат.

Овај му рече:

- Јован је постао анђео и није више међу људима.

А он га стаде молити и говорити:

- Ја сам.

Али му брат не отвори већ га остави да јадикuje до јутра. А затим му отвори и рече:

- Човек си, опет имаш потребу да радиш да би се хранио.

А он направи метанију и рече:

- Опрости ми.

Неколико старца из Скита нађе прилику да обедују заједно; а са њима беше и авва Јован Колов. А један стари свештенонах устане да дохвати крчаг са водом; и нико не хтеде да узме воде од њега осим Јована. Зачуде се они, дакле, и упитају га:

- Како си се ти, који си толико млађи, усудио да прихватиш услугу од једног свештеномонаха?

А он им одговори:

- Када ја устанем да дохватим крчаг, радујем се ако сви узму воде, да бих имао за плату; и ја сам, дакле, због тога узео, да бих му тиме плату прибавио, те да се не би ожалоштио ако нико не узме од њега.

И када он то рече, они се задиве због његове разборитости.

ДА ЛИ ИДЕМО ЗА ХРИСТОМ

*А они тај час оставише мреже и
за Њим оишдоше (Мтј. 4,20)*

Како у време апостола, тако и од тога времена до данас, Христос не престаје да позива људе да иду за Њим ка спасењу. Као спаситељ, Он жели да сви буду сачувани од греха и смрти; хоће да се сви радују лепом животу и духовним добрима. Због тога Он и сада пружа руке људима уопште и свима нам говори кроз јеванђеље: „Људи и браћо, зашто сте се толико силно привезали за свет, грех и сујету! Зар не видите колико се лажи и неправди крију у њему, каква превара и каква лукавства? Зар не видите колико вам суза и страдања проузрокује?! Дакле, прекините са грехом и безакоњем. Покајте се и пођите за мном, и видећете како ће се од једном смирити ваше страсти, како ће се омекшати ваша срца, како ће се облагородити ваша осећања и колико ће срећан постати ваш живот! Код мене ћете наћи мира узнемираним душама, јер је само у мени мир, слога и љубав: правда, и мир, и радост у Духу Светоме“ (Рим. 14,27).

Али по несрећи, мало њих се одазива овом дирљивом позиву. Многи људи остају и даље силно привезани за сујету и грех. У недељне и празничне дане сви чују свечани звук црквених звона. Она зову људе у храм Христу, да чују његову реч о љубави, братству и спасењу. Но колико их иде? Једни равнодушно одлазе на посао, други пуне нечисте крчме и кафане, трећи хитају на сујетне представе и забаве... А сви су ти људи названи Христовим следбеницима; неки од њих чак и добрим хришћанима! Несумњиво, код њих постоји жеља да иду за Христом, али они не могу да испуне ту своју жељу, јер их стално везују грешне страсти, имање, уопште смета им грех и сујета...

Да би се раскинула или бар ослабила та веза, потребна је решеност. А ње нема кад се тиче спасења душе од греха. Такви хришћани често чују у души својој глас

Божји, који им говори: Доста тимрђавим путем! Смрт је на вратима! Време је да се побринеш за своју душу! И није реткост, да неко од њих загледа у савест своју и задрхти кад види колико је несрећан и невољан, и сиромаш, и слеп, и го (Откр. 3,17), удаљен од Бога. И све ово бива услед његове јаке везе са грехом и сујетом и што није на време пошао за Христом. У таквим тренуцима он сазнаје да треба да се покаје, да хита за Спаситељем и да Га стигне. Но услед недостатка воље и решености, он каже себи: Од сутра ћу почети тај посао, сутра ћу поћи за Спаситељем. А кад дође то „сутра“, одлаже се полазак за други дан, после за

трећи итд, док се сасвим не напусти. А ве- за са злом, грехом и неправдом, преваром и сујетом, јача, а патње и несреће у животу увећавају се...

Да ли се треба оглушити о дирљиви јеванђелски позив да пођемо за Христом? Не! Тиче се нашег мирног и удобног земаљског живота и радости и спасења у вечном животу. Интерес нашег материјалног и духовног добра наређује нам да без одлагања пођемо за Спаситељем. А шта значи: да идемо за Њим?

Ићи за Христом значи: да мислимо и да поступамо тако како је Он чинио. Христос је био испуњен вером и љубављу према Богу и потпуно предан његовој вољи; нежно је волео своју велику Мајку; дирљиво благосиљао децу; убедљиво поучавао одрасле у вери и правди. Исто тако и ми треба да будемо испуњени живом вером и преданошћу вољи Божјој; да поштујемо своје родитеље, да васпитавамо своју децу и да поучавамо ближње у јеванђелским заповестима о правди и моралу.

Христос је беспрекорно испуњавао наредбе законите власти, чинио добро свима сиромашнима и несрећнима; праштао непријатељима својим и молио се за њихово спасење. Исто тако треба и ми да поступамо: да поштујемо власт, да испуњавамо законе ове земље, да према својим моћима помажемо несрећнима; да благосиљамо оне који нас грде и проклињу; нанесену нам увреду да подносимо без роптања, без освете и да јој узвраћамо праштањем; да живимо са уверењем да небеско правосуђе неће закаснити да плати свакоме по заслуги.

Кад су решили да пођу за Христом, апостоли су оставили све: мрежу, лађу, родитеље, породицу. Од хришћана се тражи много мање од тога. Тражи се само да оставе завист, злобу, превару, неправде и уопште порочан живот. Воспитати себе, своју децу, и целу породицу у духу вере Христове и живети у његовој љубави, чистоти и праведности - ето то значи ићи за Христом Спаситељем.

Дакле, не губимо више времена, не одлажимо дело спасења од данас за сутра. Живот је кратак, сутра је можда крај. Пожуримо да се ослободимо убитачних окова греха и сујете; раскинемо са свим оним што је порочно, и пођимо за Христом. Живимо по заповестима његовог Јеванђеља: У вери и љубави, у милосрђу, у доброчинству, у правди, миру и радости у Духу Светом.

М. Н.

О ВЕРИ И ЈАВНОМ ИСПОВЕДАЊУ

Срцем се везуј за њавду, а устима се признаје за спасење
(Рим. 10,10)

Без вере у срцу није могуће истинско исповедање. Бог и његова правда не могу се показати у животу лицемера. Јер срцем се везује за правду и из њега се рађају добри плодови вере. Зашто је хришћанин који верује увек предан и нежан супруг, отац који воли своју децу, благородан и послушан син, и пажљив сродник? Зато што су заповести Јеванђеља утиснуте у његовом срцу, и што он заједно с апостолом убеђено исповеда да се одрекао вере и да је гори од незнабошца онај који не промишља за своје, а особито за домаће (1 Тим. 5,8). Зашто је хришћанин који дубоко верује добар грађанин, љубазан и услужан сусед, веран пријатељ, човек честит и кротак према непријатељима? Зато што живи по закону правде и тежи да буде морално савршен, пун љубави и милостив, као што је милостив и Отац наш небески (Мт. 5,48). На тај начин, само онај може да буде истински исповедник вере чије је срце руковођено вером. Он је увек у храму на општем богослужењу, не издваја се из скупа верних; тачно испуњава јеванђелске заповести и својим животом и својим делима непрекидно исповеда своју веру (Јак. 2,18).

То хоће да нам објасни велики апостол кад каже: Срцем се верује за правду, а устима се признаје за спасење. Нека се свако удуби у себе и провери каква је вера његова и како је на делу исповеда. Сви ми чезнемо за добрим личним, породичним и грађанским животом који би био основан на правди. Сви желимо да имамо добре суседе, верне пријатеље и честиту децу. Јер знамо да је у томе услов нашега општег добра. Но да ли се у тој нашој жељи налази разумна ревност према Богу и његовој правди? Уопште, како се показује наша вера у Христа, и какво је наше исповедање у речима и на делу?

Треба забележити жалосну истину да је наша вера доста ослабила и да се ретко показује у нашем животу. Она стоји у нама као сакривена светиљка. Постоји и нешто горе од овога. Живот и дела понеких људи говоре управо против вере и правде. Међу нама има и таквих који су готови не да исповедају, већ да се јавно одрекну Христа Спаситеља. Они се стиде Њега; стиде се свога хришћанског имена. Стиде се да читају Реч Божју и да усвоје божанску правду. Не посеђују опште богослужење, не чувају постове и добра црквена правила и обичаје. Али се они не стиде да чине безакоња. Неки заблудели безверник говори неразумно против Бога, пориче чистоту вере, исмева врлине, а они га слушају и одобравају, ма да им се душа мучи због њиховог понашања. Многи данас теже да угоде не Божјој правди, већ моди и страстима. И ми виђамо да малодушност једних и безверје других сметају да се иде општем благостању, за којим сви жудимо.

Пред последицама те жалосне истине треба да нас ухвати гроза. Јер се оне почињу јављати. Заповести вере и божанске правде све чешће се нарушавају; слуге греха се умножавају; морална посувраћеност јача; у породичном куту појављују се раздори и несугласице, васпитање деце занемарује се; у државне и јавне послове увлачи се користољубље и злоупотреба; у души свакога јавља се гордост, грамзивост и завист. Даљи развој тих порока биће фаталан за породицу и друштво.

Ето зашто, као добри и родољубиви хришћани, треба да устанемо против тога. Без спасоносних благодатних плодова вере, који се зову праведност, смиреност, благодот, трпљење, поштење, братољубље, чедност, мир и радост - људски живот ће постати неподношљив јарам. Наши земаљски и небески интереси захтевају да имамо животворну веру у свом срцу, веру која ће нас водити свему што

је истинито, што је поштено, што је праведно, што је пречисто, што је прељубазно, што је славно и још ако има која добродетељ, и ако има која похвала (Флп. 4,8). Јер само вера са тим правилима у животу може да нас доведе и благостању и спасењу. Ако устима исповедаш да је Исус Христос Господ; ако срцем верујеш да Га је Бог подигао из мртвих и ако у свом животу и делима примениш његов закон правде - спасеш се. Јер се срцем верује за Божју правду, а устима и делима се признаје за спасење.

Митрополит Неофит

СЈЕЋАЊЕ

† Станојла Ивановић
1928. - 15. 10. 2002.

СЈЕЋАЊЕ

† Никола Симоновић

1940. - 1998. - 2002.

Господе!

*Ти ме учиши, Ти ме мазиши,
Ти ме од свих зала њазиши.
Ти си биће које живој даје
Ти си љубав која вечно њраје.
Хвала Ти за јуче,
За данас и суйра
Ти си најлејша њесма
У моја најдража јуйра.
Љубим Те данас, љубио сам јуче,
Љубић ћу Те и суйра.
Ти си моје најдраже биће
У моја најлејша јуйра.*

Приказ књиџе

ЛИСТ СРБИЈСКИХ БОГОСЛОВА

Србије, година I
Број 3,
Божични бројБОГОСЛОВСКО
БРАТСТВО

Богословија није као остале школе. Она је по својој карактеру специфична. У њој се ђаци обучавају за службу Богу, што је свакако највећа и најузвишенија дужност дана људима. Самим тим што је богословија посебна школа програм и рад у њој мора бити посебан.

Сваки ученик који жели бити примљен у богословију мора отићи код надлежног архијереја ради полагања пријемног испита. Кандидат након одређеног времена бива од архијереја обавијештен о успјеху испита, док Свети архијерејски синод одређује богословију у којој ће боравити (уколико је примљен). Свакако, подразумева се да кандидат мора испуњавати све прописане услове. Мора бити побожан, пристојног карактера, да редовно одлази у цркву, и наравно да је основну школу завршио са минималним врло добрим успјехом итд. За сваког кандидата гарантује надлежни свештеник.

Школовање богослова траје четири године. Након те четири године, сваки ученик може да бира хоће ли наставити даље школовање у виду института, који траје двије године, или пак теолошког факултета у трајању од четири године. На овај начин се стиче више образовање, и већа спремност за свештенички чин.

Сви ученици, по закону богословија, морају живјети у интернату, који је добро снабђен и опремљен средствима за нормалан живот ученика. Сваки ученик је дужан плаћати мјесечну станарину. Живот ученика прилагођен је условима рада у богословији.

... Сваки разред има у просјеку 30 ученика и они се међусобно потпомажу како у учењу тако и у самом школском животу. Буде ту и лијепих и лоших дана, и шала и љутњи, али ипак треба узети у обзир да је најљепши период човјековог живота управо школовање. И како наш духовни отац Новица каже: „Уживајте у овим тренутцима јер онога дана када постанете своји људи, жалићете за овим данима“.

ТРИ ЈАГЊЕТА

Мирослав и Милија
Миловановић

Од 25. јула ове године Гвоздачке стене код Бајине Баште. На четири сата хода од села Овчина, у својим литицама крију једну велику тајну. Тог дана, у подножју тих високих и окомитих стена, нађена су безживотна тела двојице браће из села Овчина код Рогачице, Мирослава и Милије Миловановић, а поред њих и мртво јагње, које се предходног дана изгубило, па су Мирослав и Милија отишли да га траже. Предходног дана, њихова мајка Крстина, чувала је овце код Гвоздачких стена, и као и увек, обрадовала се својим синовима који су дошли да јој помогну око стокке. Успут је приметила да јој нема једног јагњета, а знајући добро ћуди сурове планине, покушала је да одврати синове да га траже. Али Мирослав и Милија су били исувише осетљиви и сажалјиви да би једно тако мало и незаштићено створење оставили да само преноћи у планини. Отишли су према Гвоздачким стенама и нису се вратили. Ујутру су испод Гвоздачких стена нађена три безживотна тела, три мртва јагњета, а изнад та три тела, високо према небу, издизала се окомита стена, страшна и нема, носећи у себи тајну коју, можда, никада нећемо сазнати. Прво је нађен Мирослав, па Милија, па мало даље јагње, али нико не зна како је

СЈЕЋАЊЕ

† Љуба
Ђурић
(рођ. Планинчић)22. 12. 2000. -
22. 12. 2002.

*Посїюїи свиїейї веїе чїсїїоїїе
їїамо їдїе они шїїо нас
наїусїїїїїе улазе у младосїї
шїїо вїечно блисїїа.
Зайїо, украси нам небо
їер їосїїоїе они коїїама
їївої сїаї їїреба.*

Породица

дошло до тога, како су браћа Миловановићи настрадали. Све је непознато осим њихове добротe и безазлености, њихових врлина по којима су се препознавали. Мирослав је прошле године завршио Богословију Светог Петра Дабробосанског у Србињу, као један од најбољих ученика генерације и био ослобођен матурског испита. После је одслужио војску и почео да размишља о женидби и ступању у свештенички чин. Две године млађи Милија, после осмогодишње школе, остао је на селу да помаже оцу Миленку, мајци Крстини и деди Илији. На дан трагедије добио је позив за војску. Честити и побожни родитељи, Миленко и Крстина, учили су своју децу да иду путем поштења и истинске вере. Таквих људи у овом крају има много и ту се, како рече један домаћин из села Овчине, препознаје дух владике Николаја Велимировића, и оно сјеме богословља што је у тим крајевима посејао. Мирослав и Милија су сахрањени у родном селу Овчина. Сахрани је присуствовало више од хиљаду људи. Међу њима су били и многи свештеници, али и цело рачанско намесништво. Од Мирослава и Милије, у име епископа жичког Стафана, опростио се изасланик. Четрдесетодневном помену, 31. августа, присуствовало је и четрнаест Мирослављевих другова из Богословије с разредним старешином протојерејем Ранком Билинцом, а о покојницима је говорио Ненад Драгићевић. Гвоздачке стене и даље ћуте. А само Господ зна тајну и симболику смрти три добра и безазлена јагњета. Нека Благоспод душе Мирослава и Милије усели у рајско насеље, а родитељима Миленку и Крстини и ђеду Илији да снаге да живот наставе а веру одрже.

*Пројојереј
Ранко М. Билинац*

СЈЕЋАЊЕ

† **Мирјана Ђајић**
1972. - 2001. - 2002.

*Празан је животић без њебе,
Њек њнекад сунце сине
Боџ да њи души њросџи
Твоји најмилији*

СЈЕЋАЊЕ

† **Славољуб Цвијетић - Ђате**

27. 02. 1963.
27. 01. 2002.
2003.

*Поносни њиџо смо ње имали,
неуџијеџи њиџо смо ње изџубили.
Боџ нам је једина уџијеџа,
и наџа да си сад њоред Њеџа.*

Твоји најмилији

СЈЕЋАЊЕ

† **Душко Авлијаш - Дуле**
1958. - 1992. - 2002.

*Сине мој, увјек сам с њобом
Тата*

СЈЕЋАЊЕ

† **Стојана Јојовић**
1960. - 09. 09. 1992. - 2002.

*Наврџило се десетџ година од кад
нас је заувјек наџустџила наџа
џраџа и џлемениџа кџи и сесџира.
Сџасавајуџи рањене и
извлачеџи џоџинуле,
и сама је оџиџила с њима.*

мајка Милица и сестра Вида

ПРИЛОЖНИЦИ
ДАБРА

*Драџан и Борка Јањић,
Ужице 30 KM
Милорад Бодироџа
Аусџиралија 100 AUD*

*На насловној сџирани:
Новосаџрађени Храм Свеџоџ Панџтелејмона на Вучјој Луци*

Мат. Асепч 1343.

ДАБРОВ

Мат. Бања 1341.

И Н Ф О Р М А Т О Р

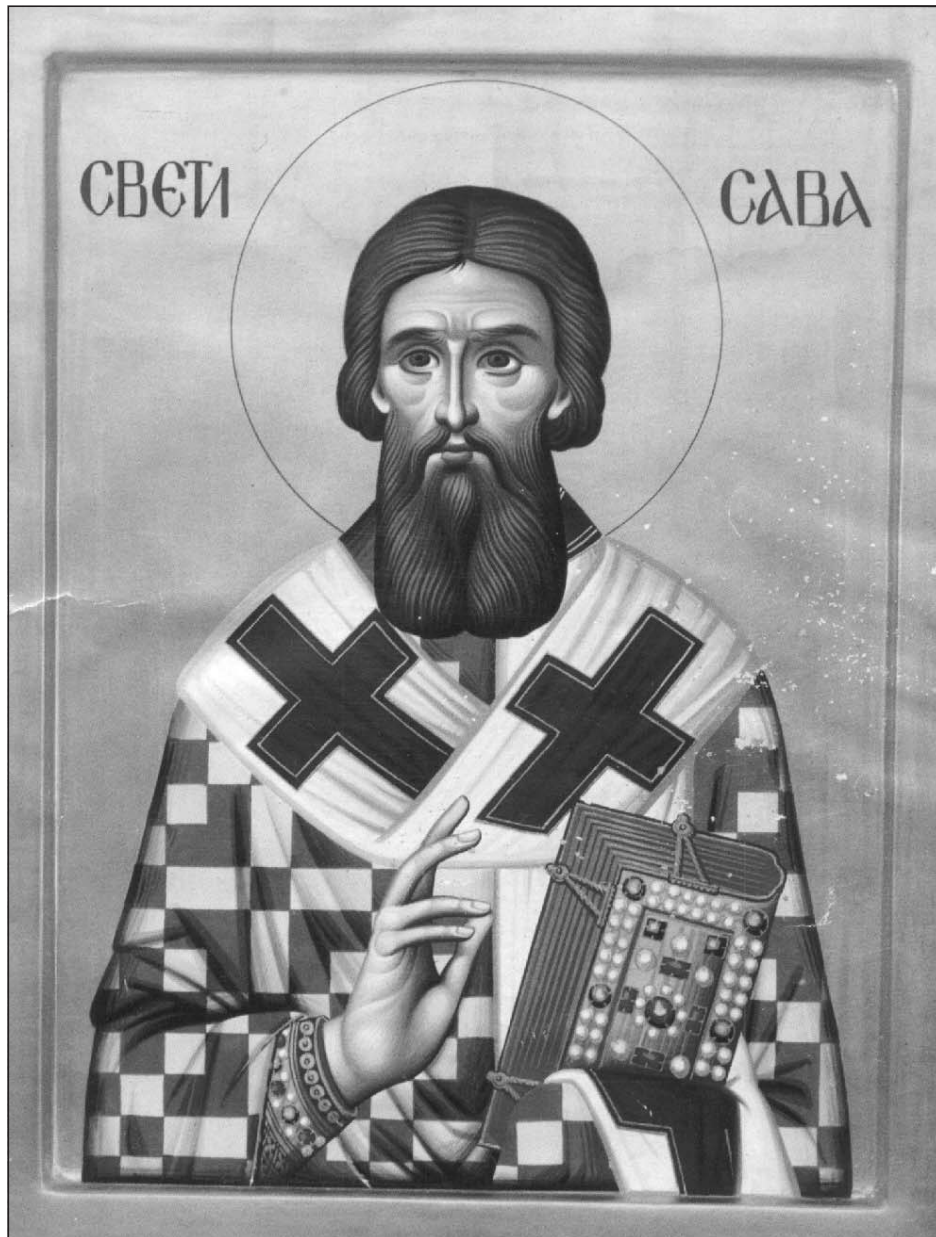
САВИНДАНСКА ПОСЛАНИЦА

НИКОЛАЈ

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ
СРПСКИ ПРАВОСЛАВНИ
МИТРОПОЛИТ ДАБРОБОСАНСКИ,
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНА-
ШТВУ, УЧИТЕЉИМА И УЧЕНИЦИ-
МА СРПСКИХ ШКОЛА, БЛАГОЧЕ-
СТИВОМ И МНОГОСТРАДАЛНОМ
НАРОДУ СРПСКОМ, МИЛОСТ И
МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА,
БОГА ДУХА СВЕТОГ И СВЕТИТЕ-
ЉА САВЕ СРПСКОГ УЗ СВЕРАДО-
СНИ ПОЗДРАВ СВИМА: ОД БОГА
ВАМ БЛАГОСЛОВЕНА
СРПСКА КРСНА СЛАВА
СВЕТИ САВА!

Живимо у 767. години од смрти у Тр-
нову у Бугарској, и у 418. години од спа-
љивања тела Светог Саве на Врачару у
Београду. Тај велики Божји дар Стева-
ну Немањи и његовој благочестивој су-
прузи Ани, Свети Сава имао је да бира
између два добра. Изабрао је у цвету
своје младости монашки живот, подви-
жништво, пост и молитву, о чему његов
биограф пише овако:

„Дању служећи браћу, а ноћу имаше
многа обноћна стајања, тако да се ми-
слило да је бестелесан, или да му је те-
ло некако од бакра па оживело, а лега-
ње и мноштво клањања, којим умртвља-
ваше тело, ко ће испричати. Хлеба и во-
де окушаше и то оскудно, те исцрпљива-
ше младићки цвет; и увек бос ходећи до-
би тако очврслу кожу да се није бојао од
камених убоја”, молећи се често: „Узно-
сим те, Господе, што си ме примио; Ти си
испунио жељу срца мога”.

Још у цвету своје младости, Сава је био испуњен жељом за једном везом љубави коју ни време ни смрт не раскида. Од момента када се обукао у црну монашку ризу, остао је веран положеним монашким заветима до смрти. Његов подвиг односио се да душу своју спасе, да њу као невесту што боље убели и украси добром.

ШТА НАС ПИТА СВЕТИ САВА?

Зар нисте чули да је испуњен грех праизгнанника из раја? Испуњен је и опран Крвљу Христовом на Крсту Љубави! Тај грех је био отпад деце од Оца и небратство међу браћом. Он је био раздор и ненавист из столећа у столеће. Љубав деце према Оцу била је угашена, а љубав браће према браћи избледела. Он (Христос) је упалио нови огањ, који више не гасе сулуди ветрови нити буре. Ако сте за то чули, онда та радосна вест живи у вама, и поново узрастају два крила душе ваше: богољубље и човекољубље. Окрилати је Богочовек биће ваше које се узноси у небеса, у Рај небески, у царство крилатих Херувима и Серафима. У свему томе нама, деци наше Цркве, добар је пример онај ко нас ово пита. Он је својим животом и радом узрастао и постао становник Царства небеског. А да је то био и остао, многи рекоше ово:

Благоупокојени епископ жички Николај пише: „По једном прастаром библијском пророчанству, свети људи биће последњи и врховни идеал човечанства. И када се сви велики људи у свима нијансама изживе и сатру у међусобним борбама и покажу немоћни, неспособни и штетни по народ, онда ће, каже се, свеци Божји преузети власт. Када ће то бити, то ми можемо само у очекивању слушити. Али оно што је за нас највећи факт јесте да је Свети Сава ставио пред свој народ тај крајњи и врховни идеал човечијег рода указан од Бога. Да је он истакао неки нижи идеал своје народу, Свети Сава би давно престао бити жива сила и сталан савременик и сапутник народних свих поколења српских, па и данашњег и сутрашњег. Он је целим бићем својим објавио своје роду тај свечовчански идеал светости оваплоћен у себи“. Тако, Свети Сава стоји у вери, да српски народ увек потражи славу Оца небеског и негдашњу славу данас пониженог српског народа, отуда је по речи о. Јустина: „Вечити пример и руководица за сва времена, за све Србе, свакако је Свети Сава. Славећи Светог Саву ми уствари славили све оно што је највеће и најсветије у нашој историји и нашем народу“.

ШТА НАМ ПОРУЧУЈЕ СВЕТИ САВА ?

Шта ће вам широка имања када ће гроб бити довољан вашем телу? Вашем телу потребно је сасвим мало од онога што свет даје, а души вашој потребно је далеко више него што јој сва васиона може дати. Ако метнете на себе сав бисер и друге драгоцености, ништа вам је то? Зашто узалуд мучите душу своју око прибирања таквих драгоцености? Цар ваш и царство ваше је Господ Бог ваш. Он је господство ваше и љубав Његова, светлост у љубави вашој. Доброта Његова је наслада души вашој.

Ово су неговали Свети Сава и његов отац Свети Симеон. Ово су исто чинили српски светитељи, међу којима је и свети Василије Острошки Чудотворац. Они су сами собом били оваплоћени Царство небеско. Свети Симеон био је испуњен сав својим сином Савом и син Сава својим оцем Симеоном. Они су били једно Духом Светим. Њихова узајамна брига о спасењу душе и њихова међусобна љубав описане су у њиховом животопису, који на српском језику представља најдирљивију књигу после Јеванђеља Христовог. Они су показали и показују којим путем да идемо и Богу своје дођемо, да нас благослови и каже: „Добри и верни слуго, у маломе си ми био веран, над многим ћу те поставити. Уђи у радост Господа свога“.

Свето Царство небеско уселило се у ова два човека, у оца и сина, који се приволеше Царству небеском, напустивши царство земаљско. Сами су га драговољно изабрали, и одмах су им следовали и други, Ана, мајка Савина и супруга Симеонова, затим безбројни људи и жене, удовице и девојке, велможе и просјаци, краљеви и цареви, краљице и царице, занатлије и аргати, деспотике и пастирице. То је пут и нас Срба данас, поручују нам Свети Сава, свети Симеон и остали светитељи и преци наши. Оним што су чинили дали су српском народу највише и највредније што су могли дати. Да, треба знати, у српском народу никада није пропадало царство светог Симеона и Светог Саве, а пропадало је оно царство засновано на неслози, царство синова који нису поштовали родитеље, царство завађене браће, царство необасјано светлошћу Царства небеског. Њихово царство је остало до данас, некада са државом, некада без државе, некада у слободи, а некада без слободе. Зато вас ваша Црква зове да се њој враћате, њом живите и њом будете.

Враћајте се, јер су светитељи, па и наши српски, сав свој век проводили у изучавању себе и своје душе првен-

ствено. Када њихове описе сравнимо са данашњим теоријама заиста се морамо застидети. Оно утанчано и префињено знање Светих Отаца Цркве, до те мере је изгубљено и огрубело у нашем техницинованом времену. Ми не унемо да ценимо многознанствено и многоопитно богатство наше Цркве док год се не сударимо са незнањем света. Гле, проповедајући преко 20 векова Бога Логоса, Црква је постала носилац непогрешиве небеске логике.

ШТА ОЧЕКУЈЕ И ТРАЖИ СВЕТИ САВА ОД НАС ?

Најпре тражи и очекује да држимо и извршавамо Божје заповести. Наш живот је испит наше савести. Тражи од нас слогу и плодан рад за свој народ. Да се освестимо и будемо хришћани; да нам децом буду испуњени домови, те цркве у малом, да домаћин куће буде свештеник дома, а домаћица свештеница. Да телеса наша буду храм Духа Светога и да нам деца обавезно похађају часове веронауке у школи. У цркву да иду и причешћују се, да живе моралним животом и тако буду прави светосавци. Чинећи тако, ми никада нећемо скидати свој поглед са Крста Христовог, мислећи о свом васкрсењу. Он тражи да престанемо вређати Бога, да не грешимо и покажемо целом свету да нисмо светски отпад, како многи мисле. Све ово нарочито очекује Свети Сава, који је увек био и остао учитељ, својим животом показатељ, како и у чему да се угледамо на њега просветитеља и учитеља нашег.

Још тражи да не додајемо старим гресима нове. Да се кајемо и поправљамо, да одбацимо ситне свађе и зађевице и не расипамо снагу у узалудним борбама. Да будемо јединствени, без обзира где живели и хлебом се хранили. Једном речју, да не чинимо нешто што би изазвало подсмех других народа и сузе српских светитеља. Он тражи да се молимо за све и свакога, а нарочито за оне који се још нису вратили на своја завичајна огњишта. Он, светитељ српски и целог православља, не може тражити да имате што вам овај свет даје, него показује Богомладенца спуштеног до човека и човека уздигнутог до Бога.

Српски народ има свог великог просветитеља и учитеља, који непрестано бди над нама, својим духовним ученицима и децом. Помолимо се Светитељу Сави да нам стално буде наш сапутник, да нас води Богу живојме и Богу нашем, коме нека је вечна слава, а нама од њега благослов и мир у Духу Светом.

ХРИСТОС СЕ РОДИ

Христос се роди у каменој пећини и би положен у јасле на сламу. Он, који сужња Јосифа избави из тамнице и учини већим од фараона, који пастирче Давида огрну царским плаштом, Соломона обогати златом као никог до тада, три младића и пророка Данила заштити од огња у ужареној пећи. Он се роди као убоги сиромашак, на месту ничијем, у стану нечовечијем, бесплатном за сваког бескућника. Он се спусти с неба да објави колико Бог поштује човека, цени човека и љуби човека као човека.

ХРИСТОС СЕ РОДИ И ЗАИСТА СЕ ХРИСТОС РОДИ !

Овако се православни хришћани поздрављају и отпоздрављају о празнику Христовог рођења.

Христос није дошао једном човеку или једном народу, него свима људима, целом човечанству. Човечанство је једно братство, ма колико оно грехом разбраћено. Ради те разбраћености Он човекољубац је дошао да би нас поново збратимио, једне другима приближио. Дошао је да бисмо и ми са анђелима Божјим могли да Га поздравимо: „Слава Богу на висини, а на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк. 2,14).

Пушкин и Гете су били уверења да је „наш савремени живот мали“. Ја Вас уверавам данашњим Празником не постоји мало време и мали живот у историји човечанства. Постоји само велико време и припрема за велика времена. Тако и наше време постоји као велико време и припрема за велика времена. Ако оно, по оцени песимиста, није велико време, чињеница је, оно, ипак, постоји као припрема за велико време, за велику будућност. То је разлог наше радости и вере у Божју помоћ, јер нас у то уверава Христов долазак у овај свет.

Често се данас чују оцене о народима у Босни и Херцеговини у смислу да нису дорасли времену у којем живе, па им је потребна помоћ других.

Није истина да наши народи у Босни и Херцеговини немају способности за велике дела. Најређи су они који немају никакве способности. Ја лично чак ни у те најређе изузетке не верујем. Свако осећа макар и ону најмању способност у себи. Нама је потребно „да носимо терете једни других, да тако испунимо закон Божји“ и да изграђујемо своју земљу. Ипак, ми не смемо закопати ни оно мало способности у себи, као што је закопавао добијени таланат онај царев слуга из Јеванђеља.

Познато је шта је Демостен, велики грчки говорник, радио да би увећао своју говорничку способност. И ми морамо уложити труд око себе и своје државе колико и Демостен и колико су на добру радили наши преци. Дакле, не закопати већ умножавати дате нам таланте, дате нам дарове Богом.

Желећи да правим просперитетом и нашим духовним снагама учинимо све најбоље за народе Босне и Херцеговине и шире од тога, у целом свету, да завлада мир и престану насиља сваке врсте, срдечно Вас све поздрављамо поздравом овог великог хришћанског празника:

ХРИСТОС СЕ РОДИ И ЗАИСТА СЕ РОДИ !

*Митрополић
Николај*

У СУСРЕТ САВИНДАНУ

Пре 834 године рођен је највећи син српског рода Свети Сава, први српски просветитељ и учитељ. Срби су мали народ бројем, али су велики искуством. Полагали смо испите пре Светог Саве, за време Светог Саве и после њега. Свети Сава је проповедао богољубље, братољубље и човекољубље. Испуњавале су га три љубави, које су и њега учиниле земним анђелом и човеком неба. Све што је постизао, а постигао је много, чинио је не ма чем већ богољубљем, братољубљем и човекољубљем. Све оно што је добро код њега, полагано је расло и врло високо узрасло. Уносио је мир међу све балканске народе и радио на добро свију, због чега је био поштован и вољен од свију житеља балкана.

Он је стварао и створио, поставши први међу светитељима, први међу генијима, први међу херојима у

ИСПУЊЕНА ПОСЛЕДЊА МИТРОПОЛИТОВА ЖЕЉА

нашој историји. Ми њиме имамо јак темељ Цркве и националне свести, која се увек јача док пишемо нашу историју црквену и народну заједно.

Свети Сава је провео више од двадесет година у једној многонационалној средини, или јасније да кажем: интерправославној. То је светогорска средина, монашка република, састављена од Грка, Руса, Румуна, Бугара, Ђурђијанаца, Арапа и других. У тако разноврсној средини, Сава се научио волети људе разних народности и био је неизмерно вољен од свију. Па иако је Сава живео у таквој средини, није постао интернационалист, него јеванђелски националист.

И касније, када је био у старијим годинама, он није дозвољавао себи да се до његовог срца дотакне шовинизам или искључивост према другим народима, него је пружао своју помоћ свакоме народу Божјем на земљи куд год је пролазио. Тај велики неискључиви дух поште и љубави према свима народима, наследио је од Светог Саве и других српских светитеља српски народ, и одржао га на висини кроз све светосавске векове. У томе је Свети Сава потпуно савремен и још више, он је човек будућности. И у томе је он остао Европејац до овога дана, и то јединствен међу Европејцима, отуда је по речима о. Јустина: „Вечити пример и руководилац за сва времена за све Србе, свакако Св. Сава. Славећи Св. Саву ми у ствари слаavimo све оно што је највеће и најсветилије у нашој историји и нашем народу“.

И на крају, уз захвалност, желећи Вам добродошлицу, дозволите да Вас поздравим речима из химне Светом Сави: „Сунце мира, љубави, да нам свима сине, да живимо сви у слози, Свети Саво ти помози“.

*Митрополић
дабробосански
Николај*

Његова светост патријарх српски Павле испратио ковчег са земним остацима митрополита Владислава од манастира Докмир до Саборне цркве у Сарајеву, где је заједно са епископима и свештеницима служио свету архијерејску Литургију и парастос. У присуству Његове светости патријарха српског Павла, митрополита Дабробосанског Николаја, епископа шабачки-ваљевског Лаврентија, зворничко-тузланског Василија, бихаћко-петровачког Хризостома и милешевског Филарета, у Сабор-

јем. Тим поводом 11. септембра, на дан Усековања главе светог Јована Крститеља, у манастиру Докмир, где је митрополит Владислав био привремено сахрањен, служена је света Архијерејска Литургија и парастос, а служио је епископ шабачко-ваљевски Лаврентије уз саслужење четворице свештеника епархије дабробосанске. Следећег дана, уз пратњу патријарха Павла и епископа Лаврентија, ковчег са земним остацима митрополита Владислава превезен је из манастира Докмир у Са-

ној цркви у Сарајеву, 14. септембра ове године, сахрањени су земни остаци блаженопочившег митрополита Владислава, који су предходног дана доведени из манастира Докмир код Уба у Саборну цркву. Тако је, десет година после упокојења, испуњена последња митрополитова жеља да се „ако икада буде боље време у Босни“ његове кости из манастира Докмир код Уба пренесу у Сарајево и сахране у гробницу коју је направио у припрати Саборне цркве. Одлуку о времену и начину извршења последње жеље митрополита Владислава, донео је митрополит дабробосански Николај у сагласности са епископом шабачко-ваљевским Лавренти-

борну цркву у Сарајево. Прије полагања земних остатака блаженопочившег митрополита Владислава, у препуној Саборној цркви служена је света архијерејска Литургија и парастос. Служили су Његова светост патријарх Павле и поменути епископи уз саслужење 14 свештеника и 4 ђакона а у присуству свог свештенства митрополије дабробосанске. Светој архијерејској Литургији и сахрани земних остатака блаженопочившег митрополита Владислава присуствовали су и председник РС Мирко Шаровић, члан председништва БиХ Живко Радишић, председник Скупштине РС Драган Калинић, председник Владе РС Младен Иванић, Потпредсед-

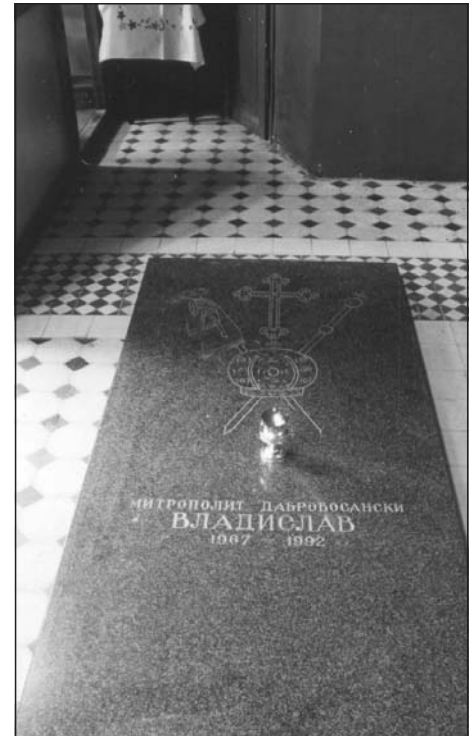
ник РС Драган Чавић, министар вера у Влади РС Душан Антељ, председавајући у већу министара Драган Микеревић, Никола Шпирић, декан Сарајевског Универзитета академик др Бориша Старовић, амбасадори Југославије, Грчке и Русије у БиХ и представник римокатоличке цркве. У својој пригодној беседи патријарх Павле је позвао вернике да се угледају на веру и дела која је чинио митрополит Владислав: „По вери нашој браћо и сестре, да Бог шаље сваког од нас у своје време, место и задатке, и да по речи светог апостола Павла „ми смо сарадници Божији“, да учи-

нимо оно што можемо, ни мање ни више. Оно што превазилази наше снаге учиниће Он - свесилни Бог као што је чинио и прецима нашим. Ту веру блаженопочивши митрополит Владислав научио је у својој породици од побожних родитеља. Ту је веру и проширио и у Богословији овде у Сарајеву, јер смо заједнички, ја млађи, он старији, свршавали Богословију. Ту веру је он утврдио и на факултету и у даљем своме раду. И ту веру је проповедао као епископ захумско - херцеговачки и митрополит дабробосански и са том је вером отишао са овог света на онај да прими од Господа венац неувели, да Га он позна и призна

као свог верног слугу. Богу се помолимо, да душу његову уведе у рајска насеља, и Богу се молимо да и нас подржи у тој вери и у ово време тешко, да учинимо оно што можемо, а да Он чини оно више од тога. Молимо и њега, нашег саслужитеља и брата у Христу, да се помоли пред Господом за све нас, да заиста будемо дорасли своме времену и учинили оно што смо могли. Нека Господ учини душу његову у рајским насељима. Бог да му душу прости и помилује. Амин". О митрополиту Владиславу, у својој беседи, митрополит Николај је између осталог рекао: „Чудесан је овај свет, говорио си често свети Владико. Тајанствен је овај свет, сав је окађен страшним и узвишеним тајнама. А колико је чудеснији Створитељ овога света? Ти си ову тајну непрестано пратио у свом и својим животом, а данас си пред лицем Његовим, где се молиш: „Господе, заволах величанственост лепоте Твога дома и место где Твоја слава станује" (Пс. 25,8). У свакој тачки где се додирује вечност са временом, небо са земљом, велика се Светлост јавља, којој си ти тако ревностно служио од колевке па до гроба. То служење је увек било твоје богослужење, нарочито крунисано служењем свете тајне Евхаристије. Тако си много чинио за своју душу и за душе поверене ти пастве, а ње није било мало у Епархијама дабробосанској и захумско - херцеговачкој, уверивши се много пута „Неправда је много пута слагала саму себе" (Пс. 26, 12). Ти си много читао, много размишљао о Богу Створитељу, питајући себе и друге: „Да ли је и најмања твар Божија потпуно сазнајна? Да ли је разум људски који ево хиљаде година испитује: бројећи, мерећи, сравњујући, описујући дела Божија? Да ли је до краја схваћено бар једно дело Божје", и одговараш „све то вером у Бога је схватљиво верујућем, а неверујућем није". Тако, Твоје животно дело - творство било је богоугодно, крунисано попут многих свештенослужитеља принудним избеглиштвом и изласком из тела ван Твоје дијецезе. Ти си се увек искрено молио: „Немој повући душу моју заједно са грешницима, и немој ме погубити заједно са онима који чине неправду, који говоре о миру са својим ближњима, а у срцу им је зло" (Пс. 27,3). Ти, свети Владико, кад си год поучавао

своју паству говорио си: „Покајте се и верујте у Јеванђеље" (Мк. 1,15). Од кајања зависе добра законска дела, а од Јеванђеља вера. Ово се јасно може видети из свих апостолских посланица у којима Св. Апостол Павле излаже истине вере. Говорио си о поштености, побожном и праведном начину живота, одричући се безбожности и жеља овога света (ср. Тит. 2,12). У име свештеника епархије дабробосанске, о митрополиту Владиславу, као градитељу храма, манастира и духовног живота, говорио је протојереј - ставрофор Лазар Васиљевић и истакао: „Верујемо да је имао наш драги владика Владислав са чим изаћи пред Господа свога коме је верно и достојанствено служио целог свог живота. Остала су дела која све-

доче о његовом пожртвованом раду на Њиви Господњој. Поменимо само: мноштво од њега рукоположених свештеника, обновљене многострадалне цркве и манастире, подигнуте нове храмове и црквене домове његовим заузимањем, многобројне канонске посете које се и данас памте, многобројне беседе у којима је надахнуто говорио о величини, жртвама и настојањима наших славних предака за одржање православне

вере, истичући их вернима као трајни узор за подражавање. И он је са песником могао да каже: „Мене све ране мога рода боле“, кад се кроз сузе на опелу опраштао над извађеним костима из ја-ме невино побијених монаха Житоми-слићких, предосећајући долазак крва-ве драме на овим просторима. Доживео је овај Архиепископ мученик да се пред ње-говим очима руши манастир Житоми-слић у чије је обновљење уложио цело-га себе. Притиснут тешком болешћу, а са неисказаним болом у души, праћен узорним монахом - игуманом Јованом и тужним сестринством манастира Жито-мислића невољно је напустио Херцего-вину“. Митрополит Владислав (Воји-слав Митровић) рођен је 1913. године у Старом Селу код Гламоча, од оца Исаи-је (књижевника) и мајке Стаке. Основ-ну школу завршио је у Гламочу, гимна-зију у Приједору, Богословију у Сараје-ву, а Богословски и Филозофски фа-култет (историја Византије, општаи на-ционална историја) у Београду. Од 1932. До 1935. године радио је у цркве-ном суду у Бања Луци, а доцније од 1940. До 1950. Године, био је вероучи-тељ у разним местима Босне и Херцего-вине и Србије. После тога постављен је за професора Богословије Светога Са-ве у Раковици, а две године касније (1952.) замонашен је у манастиру Рако-вица, од митрополита дабробосанског Нектарија. Те године, на Видовдан, ру-коположен у чин ђакона, а следеће на Светога Саву у чин презвитера. Исте године одликован је достојанством син-ђела, а две године касније произведен је у чин протосинђела, а затим изабран за епископа захумско-херцеговачког и хиротонисан у београдској Саборној цр-кви. После смрти митрополита дабро-босанског Нектарија 1966. године, епи-скоп Владислав је постављен за адми-нистратора, а 1967. године, по жељи САС-а и митрополитом те епархије. Ми-трополит Владислав је скоро 40 година обнављао свете храмове, посвећујући сав свој живот Цркви, а при крају живо-та гледао је како се светиње руше. Умро је 13. септембра 1992. године у Ваљеву и сахрањен у манастиру Док-мир код Уба.

*Пројојереј
Ранко М. Билинац*

„БОГОЉУБ“ ФОНД ЗА СТИПЕНДИРАЊЕ СТУДЕНАТА МАНАСТИР ДОБРУН

На основу одредаба члана 13 и 22 Статута - правилника Фонда за шко-ловање студената, Управни одбор Фонда је на сједници одржаној дана 10. 12. 2002. год. у Манастиру Добруну донио

ОДЛУКУ

о стипендирању студената за школску 2002/03. год.

1. Ивана Шијаковић,
- студент Филозофског факултета у Српском Сарајеву
2. Бојан Мољевић,
- студент Правног факултета у Београду
3. Данијела Шимшић,
- студент Стоматолошког факултета у Србињу
4. Свјетлана Милетић,
- студент Медицинског факултета у Србињу

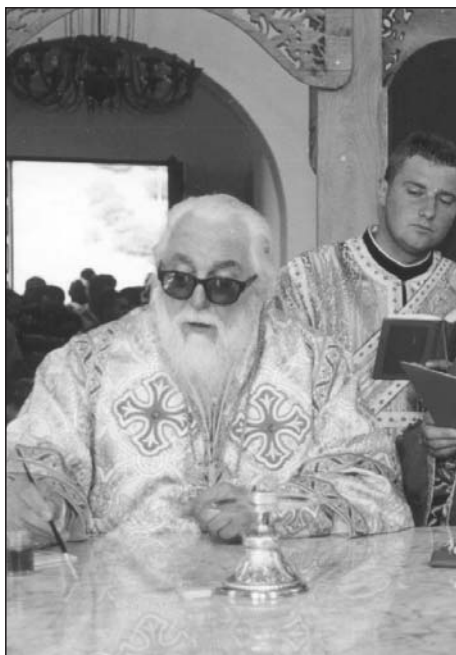
Приликом избора стипендиста у обзир су узети: имовинско стање и успјех у школовању.

Свим студентима који су конкурисали за Сипендију Фонд ће додијелити једнократну помоћ:

1. Милан Јакшић, Економски факултет, Бања Лука
2. Снежана Пејовић, Стоматолошки факултет, Србиње
3. Наташа Ћебић, Фармацеутски факултет, Бања Лука
4. Дајана Какућа, Економски факултет, Бања Лука
5. Славољуб Томић, Стоматолошки факултет, Србиње
6. Тања Неђић, Правни факултет, Крагујевац
7. Маријана Шекарић, Електротехнички факултет, Бања Лука
8. Бојана Васић, Учитељски факултет, Бијељина
9. Бојан Васић, Учитељски факултет, Београд
10. Тимашенко Жарковић, Географски факултет, Београд
11. Александар Савић, Факултет техничких наука, Нови Сад
12. Срђан Савић, Стоматолошки факултет, Ниш
13. Свјетлана Јеремић, Машински факултет, Српско Сарајево

ДЕЛО ДОБРИХ ДОМАЋИНА И ДОБРОТВОРА

У Вучијој Луци код Сарајева, 10. августа ове године, освећена је новоизграђена црква посвећена светом великомученику Пантелејмону. На Пантелијевдан (9. августа), општина Стари Град, којој и припада новоподигнута црква, прославила је своју крсну славу, а црква на дан освећења. На овој молитвеној свечаности, којој је присуствовао председник Републике Српске Мирко Шаровић и велики број верника,

чин освећења обавили су митрополит дабробосански Николај и епископ милешевски Филарет, уз саслужење више свештеника и ђакона. Године 1996 на иницијативу тадашњег председника Скупштине РС Момчила Крајишника, председника општине Стари Град Костади-на Плакаловића, свештеника и верника, и уз благослов митрополита Николаја, добијена је сагласност за градњу овог светог храма. Исте године, на дан Светог великомученика Пантелејмона, митрополит Николај је осветио земљиште за цр-

кву, а убрзо затим ископани су и освећени темељи и започети обимнији радови на градњи. Кум темеља био је Тадија Тадић, домаћин из Вучије Луке, а средства за ископавање и израду темеља обезбедио је Милан Нинковић тадашњи министар одбране Војске РС. Кумови крста били су Тадија Тадић (по други пут) и Звонко Бајагић из Власенице, који је био и кум звона, и важи за једног од великих добротвора цркви. За његово добротворно дело САС-и СПЦ, на Петровдан прошле године, одликовао га је орденом Светог Саве другог степена. Новој цркви на Равној Романији Бајагић је за обношење барјака даровао 3000 Евра. За кума иконостаса проглашен је Мирко Шаровић, председник РС, а за кума цркве Зоран Рајић из Калаузовића (Соколац). Пројекат цркве урадила је Љубица Бошњак из Београда. Највеће заслуге за изградњу овог светог храма, према речима садашњег надлежног свештеника јереја Драгана Матића, припадају: председнику Грађевинског одбора Костадину Плакаловићу, шумском газдинству из Вучије Луке „Бистрица-Црепољско“ са директором Газивода Слободаном и управником Кошарац Ником, те

приватном предузећу „Оберон“, чији је власник Тадија Тадић. Зaslуге припадају и његовој фирми, и њему лично, као и његовој породици. Осим њих за изградњу су заслужни и тадашњи надлежни свештеник јереј Нико Мојсиловић, чланови грађевинског одбора и многобројни верници, а посебно домаћинства Вучије Луке. Поводом освећења овог светог храма, митрополит Николај одликовао је јереја Ника Мојсиловића звањем протонамесника, а садашњег надлежног свештеника јереја Драгана Матића правом ношења црвеног појаса. По завршеној архијерејској Литургији, беседе митрополита Николаја и поздравних речи председника РС Мирка Шаровића, признања-грамате, додијелене су: Момчилу Крајишнику, председнику РС Мирку Шаровићу, Костадину Плакаловићу председнику Грађевинског одбора, Тадији Тадићу, Зорану Рајићу, Милану Нинковићу, Звонку Бајагићу, протонамеснику Нику Мојсиловићу, Нику Кошарцу, Зорану Ребриновићу, Новици Ђорди, Млађену Пантићу, Стјепану Рајићу, Мирку Малетићу и Младену Петронићу.

*Пројојереј
Ранко М. Билинац*

ЉЕПОТИЦА НА КРОВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

На легендарној Романији, постојбини хајдука и јунака, 11. августа ове године, освећена је црква Светог Великомученика Георгија чија је градња започета 1996 године. Свету архијерејску Литургију служили су митрополит дабробосански Николај, епископ милешевски Филарет и епископ будимљанско-никшићки Јоаникије уз саслужење више свештеника и ђакона. Освећењу нове цркве, иако по кишном дану, поред великог броја верника сарајевско-романијске регије и свештенства, присуствовали су и председник РС Мирко Шаровић, потпредседник РС Драган Чавић, председник скупштине РС др Драган Калинић, начелник Ђенералштаба Војске РС ђенерал потпуковник Новица Симић, градоначелник Српског Сарајева Предраг Ласица и многи други угледни гости. Земљиште за изградњу цркве поклонио је Петко Томић, отац погинулог борца војске РС Горана, а освећено је 8 септембра 1996 године. Темелји ове цркве, која је посвећена Светом Великомученику Георгију и у спомен изгинулим српским борцима сарајевско-романијске регије, освећени су 17 новембра 1996 године. Кум темеља био је Саво Тошић из Жљебова. Пројекат цркве урадила је Љубица Бошњак, а поклон је Ненада Веселиновића из Пала. Радови на градњи цркве до пролећа 2001 године текли су доста успорено, али динамика којом се овог љета одвијали радови цркве превазилазила је сва очекивања. Заслуге за то припадају свакако надлежном свештенику протојереју Милојку Дробњаку, приложницима и градитељима овог светог храма, који су уложили много тру-

да, знања и умећа у ову изузетну грађевину, али није изостала ни помоћ овдашњег становништва. Разумљиво је задовољство свих на Равној Романији када се подигла оваква једна грађевина. То је у ствари, комплекс који обухвата цркву, капелу Светог Петра митрополита дабробосанског и ограду порте цркве. Милован Бјелица, председник Скупштине града Српско Сарајево, један је од оних који су уложили

крстова - председнику Скупштине РС др Драгану Калинићу, куму звана - ђенералу потпуковнику Новици Симићу, председнику Грађевинског одбора - Миломиру Грајићу, дародавцу земље - Петку Томићу, начелнику СО Соколац - Љубомиру Ерићу, народном посланику - Милану Тупајићу, надлежном свештенику протојереју Милојку Дробњаку, те Драгану Којићу, Марку Пандуревићу, Драгану Лиздеку, Радивоју Чаје-

много труда да се на Равној Романији изгради оваква црква, човек који је од почетка био укључен у све послове око изградње. Проглашен је за кума цркве. На предлог митрополита дабробосанског господина Николаја, Милована Бјелицу и Предрага Ласицу, градоначелника Српског Сарајева, САС-и СПЦ одликовао је орденом Светог Саве другог степена. За уложени труд и залагање око изградње нове цркве митрополит Николај заслужним појединцима доделио је и признања - грамате: куму иконостаса - председнику РС Мирку Шаровићу, куму

вићу, Горану Станићу, Драгану Лопатићу, Милораду Говедарици, Момчилу Мандићу, Здравку Кнежевићу, Светозару Аћимовићу, Самојку Ђорди, Милану Делићу, Драгану Кулини, Милинку Моћевићу, Ранку Реновици, Саву Тошићу, Луки Караџићу, Миловану Жугићу, Данку Нерићу, Саву Крунићу и Мирку Цвијетићу. Обраћајући се верницима после свете архијерејске Литургије митрополит Николај је између осталог рекао: „Овај храм првенствено подигосмо да се у њему прославља име Божје и Светих Његових, као и за наше и нашег потомства свако

од Бога добро и благослов. Подигосмо га да се у њему чује поука о Божјој љубави, поука о човековој души, поука о Божјој држави и поука о братству међу људима. То је наше јеванђеље просвећења које увек траје и никада међу хришћанским народима не престаје. Ми хришћанским просвећењем знамо за вишњу небеску државу, за царство Анђела и праведника, где нема свађе око граница, ни за удруживање само ради злата, пљачке, рушења и отимачине. Јер вера и братство потиче из вере у отаџбину. Не знајући за Бога као Оца, не може се стећи знање о људима као браћи и ту је увек присутна борба свију против свих. И на овом месту и у овом светом храму људи ће се учити да своју стару душу замене са новом. То је народ Св. Саве, коме је он удахнуо дух Божји, дух кротости и доброте. Зато многи данас ако не промене свој вучји дух у дух јагњета, незнабожачки у хришћански, неће им помоћи никакве лиге, странке, партије и конференције за светски мир. Ми у Босни и Херцеговини, могли бисмо да кажемо једни другима, кад год је у нама слабио дух Јагњетов и светих Његових, свађали смо се, мрзели и убијали, ратовали и гложили око земаљских држава. Радиле смо све оно што раде људи мртвих душа, који не знају за Бога, љубав и небеско царство. Кад такви људи воде државе, они мисле да иду напред, међитим они стоје на једном месту. Хвалећи се прометејском ватром у себи, украденом с неба, мисле и трубе на све стране како они воде народ свог времена кроз мрачну ноћ, напретку и миру. И у овом времену народи заморени чекањем да виде напредак и мир, схватају да у овом свету све стоји на свом месту као и раније, а нешто је и горе. Тако заморени говоре: „Без Бога ни преко прага“ и „Господ да нам да добар дух“, јер је од доброг духа добра политика, а од злог духа

је зла политика. Ко ће дати добар дух нашим народима овде? Нико други и никаква светска институција, него Бог који је заједнички вери нашој. Баш та потреба, по промислу Божјем, довела нас је данас овде да се зацари добри дух у нама. Зато вас молим да упутимо молитву нашим савезницима и невидљивом свету, у овом новоподигнутом и освећеном дому Божјем, првенствено за добро деце наше, а она су нам највећи дар од Бога који имамо, за све остале велике и мале личности пред Богом,

за све људе добре воље који свесрдно раде на миру и доброј вољи међу људима. Присутнима се обратио и председник Републике Српске Мирко Шаровић рекавши: „Долазећи пред овај свети храм, стао сам и остао сам задивљен. Остао сам без речи и осећао сам се као човек који је чудесном руком прогледао и добио вид. Ово јесте заиста на Гори Романији права љепотица, љепотица на крову Републике Српске. И ово невреме данас није могло да поквари ову велику свечаност која је и узвишена и величанствена и овај храм јесте заиста светионик наше слободе“.

И ЗВАНИЧНО ОТВОРЕНА „ВИШЕГРАДСКА СТАЗА“

Вишеград, 12. октобар 2002.

Председник Културног и просветног друштва „Просвјета“ Војислав Топаловић отвори је 23. по реду, а 10. у Републици Српској, културну манифестацију посвећену успомени на Иву Андрића „Вишеградску стазу“.

Подсећајући да РС ове године обиљежава 10 година постојања, деценију „Вишеградске стазе“ и 100 година СКПД „Просвјета“, Топаловић се захвалио свим прегаоцима који су се деценијама залагали да обнављају српски духовни простор.

У бесједи о Андрићу професор Учитељског факултета у Београду Вук Милатовић рекао је за дјело великог писца „да је тријумф љепоте и зато је вјечно и непоновљиво“, додавши „да је љепота претеча свезнања и истине“.

начелник општине Вишеград Александар Савић говорећи о споју умјетности, архитектуре и књижевности рекао је „да би величанствена грађевина моста на Дрини остала вјечно у властитој сјени да је Андрић није описао а Вишеграђани и љубитељи и познаваоци његовог дјела нису престали да је духовно материјализују“.

Председник Удружења књижевника Србије Слободан Ракитић подсетио је да се ове године обиљежава и 110 година од смрти нобеловца (?????) цитирајући његову мисао „да смрт брише само нестварне величине а велике учвршћује и уздиже“.

Отварању „Вишеградске стазе“ присуствовао је и председник РС Мирко Шаровић, председник Народне скупштине РС Драган калинић и митрополит дабробосански Николај.

У умјетничком дијелу програма учествовали су и пјевачко друштво „Златиборска вила“ из Ужица, мајстор свирања на фрули Бора Дугић и првак Београдског народног позоришта Зоран Симоновић.

Након свечаног отварања Стазе одржано је и књижевно вече на коме су стихове говорили Неђо Ђевић, Слободан Ракитић, Милан Михајловић, Милица Јездимировић Лукић, Добрица Ерић, Раде Симоновић, Вук Милатовић, Ненад Раденковић, Јована Николић Стојчиновић, Миленко Јевђевић, Слободан Дамјановић, Момир Војводић и Перо Зубац.

Радоје Тацућ

„ВИШЕГРАДСКА СТАЗА“

БОГОСЛОВСКЕ ШКОЛЕ
НАЈКАСНИЈЕ ОСНОВАНЕ У БиХ

Декан Духовне академије у Србињу и редовни професор Историје српске цркве на Богословском факултету у овом граду др Предраг Пузовић, рекао је на предавању на „Вишеградској стази“ у Вишеграду да су богословске школе најкасније основане у БиХ.

Говорећи о „120 година Сарајевско-рељевске богословије“, он је објаснио да су главни разлози за то „политичке прилике, али и финансијски проблеми“, а да је прва богословија основана 1866. године у Бањалуци и радила је девет година.

Он је рекао да највише заслуге за оснивање ове богословије припадају српском митрополиту Михајлу Јовановићу, тадашњем кнезу Михајлу Обреновићу, те сарајевском митрополиту Гератрију Другом.

„Доласком сарајевског митрополита крајем 1882. године почела је са радом Сарајевска богословија, која је убрзо премјештена у Рељево, јер тадашње власти у Сарајеву нису имале разумијевање за постојање једне овакве установе, а вратила се у овај град 1917. године“, рекао је Пузовић.

Ученици Сарајевске богословије су и Његова светост Патријарх српски господин Павле и епископ жички г. Стефан.

Пузовић је истакао да Српској православној цркви није враћена ни једна зграда у Сарајеву, па је 1994. године основана Духовна академија Светог Василија Острошког у Србињу, која је наследница Сарајевско-рељевске богословије.

Због потребе образовања кадра, у Србињу је основана и средња школа, Богословија Свештеномученика Петра Зимоњића, сарајевског митрополита, коју похађа 120 ђака.

Р. Т.

КОМЕНТАР ДАНА
РАДИО ВИШЕГРАДА

Би и прође „Вишеградска стаза“.

Манифестација о којој се дуго причало, систематски припремало.

Стиче се утисак да је ове године, за разлику од ранијих, отварање Стазе у Дому културе било на академском нивоу.

Квалитетан и занимљив програм, бесједи говорника кратке и са правим порукама о Андрићу, професионалац водитељ и што је вема важно пуна сала публике.

Академски карактер и званичан и озбиљан тон отварању Стазе дало је и присуство високих гостију, предсједника РС и Народне скупштине РС и митрополита дабробосанског.

Чини нам се да је једино књижевно вече покварило свеукупни утисак.

Смушени и нападни водитељ, његове нагетнуте и тотално импровизоване најаве пјесника и нешто што је на оваквим приредбама већ виђено неколико Стаза унапријед.

Ни књижевници нису били на позорници, него су, да би до ње дошли, докламатили из средине или дна сале тако да је то све личило на слабо организовану провинцијску приредбу.

Што се тиче књижевних имена која су рецитовала пјесме, капа се може скинути највише једној половини, а остали би требало много више пјесама да напишу да би прошетали манифестацијом која је посвећена Иви Андрићу. Организатор је начинио добар потез када је организовао изложбе књига од којих су неке биле продајне.

На њиховом отварању није било много присутних, али су зато скоро све књиге купљене што је пријатно изненађење.

Еминентни говорници, пуна сала, прекрасно уређена и опремљена изложба, изложена дјела за памћење и вјечност - главне су одлике овогодишњег отварања изложбе умјетничких радова насталих на вишеградском саборовању умјетника.

Још једном смо, од оних који знају шта говоре, чули да је градска галерија драгуљ Вишеграда кога се не би застидјеле ни многе веће и богатије средине.

Општа је оцјена да су ове године сусрети библиотекара најбоље до сада организовани, да је присуство ових ризничара и чувара његове светиње, зване књига, било најмасовније, да су утисци оних који су походили „Вишеградску стазу“ најснажнији.

Радује и сазнање да су вишеградски библиотекар и најпризнатији у РС и зато су, не без великог разлога, добили и признату награду.

О промоцијама

Укратко речено промоције као промоције.

Више промотора у челу стола, мање публике у малој сали.

Много новинара и фоторепортера и у медијима ће бити онако како новинар напише, а не како је стварно било.

Мишљења сам да су промоције књига за њихове ауторе постале превише провидна

реклама тако да обични учесник промоције кад изађе из сале има осјећај, и то сваки пут, да је, на основу излагања промотора, видио и чуо за дјела још једног и још једног, ни мање ни више него Ива Андрића.

Неоспорно је да су се на Стази промовисала и значајна књижевна дјела и признати писци, али ни један од њих није био добитник, рецимо, Андрићеве награде.

Аналитичар ових културних догађања у малој сали Дома културе зна са сигурношћу малте не на коме ће мјесту који слушаца сједити што довољно говори колико љубитеља књиге присуствује промоцијама.

Радује то што је ове године на промоцијам књижевних остварења примјењена група средњошколаца, литерата са својом професионалном групом.

Оних, којима је књига сваки дан у рукама, који су њени пропагатори и која је основ њихове професије, многи просвјетни радници ријетко се виђају на „Вишеградским стазама“.

Изложба „Земља Павловића“ у Андрићеву спомен-кући привукла је већу пажњу представника седме силе него посјетилаца.

Тако је, уосталом, на том мјесту било и за сваку Стазу.

Што се тиче позоришта, увијек је преовладало мишљење да Вишеградчане мало интересује овај вид умјетности, а судило се по томе да је позоришним представама присуствовало само двадесетак гледалаца.

Ову тезу оповргла је ове године позоришна представа на Стази која је напунила велику салу Дома културе.

Порука је то организаторима оваквих приредби да у Вишеград доводе квалитетне позоришне представе и познате глумце, па ће и одзив публике бити изнад свих очекивања.

На крају још једном да кажемо да је по мишљењу многих учесника и посјетилаца бројних културних приредби овогодишња „Вишеградска стаза“ била сигурно једна од најбољих од како се организују у Републици Српској. Умјетници су из многих градова Републике Српске, Србије и Црне Горе дошли да се поклоним имену и дјелу за сада још увијек јединог нашег нобеловца.

Једна мрља за град домаћин је сигурно срамни графит на софи ћуприје на Дрини, да не помињемо како гласи.

Бар је њега неко морао избрисати.

Р. Т.

ПОСЈЕТА ДЕЛЕГАЦИЈЕ РУСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ МИТРОПОЛИЈИ ДАБРОБОСАНСКОЈ ОД 18. ДО 23. ОКТОБРА 2002. ГОДИНЕ

Састав делегације:

1. Његово високопреосвештенство Архиепископ ростовски и новочеркаски г. Пантелејмон (Долганов);

2. Протојереј Всеволод Чаплин, замјеник предсједника Одјела спољних црквених послова Мо-

сковске патријаршије;

3. г. Роман Силантјев, извршни секретар Међурелигијског савјета Русије;

Програм посјете:

18. октобар

- 15,00-дочек делегације на аеродрому у Сарајеву (делегацију је су дочекали Митрополит Николај и Амбасадор Руске Федерације у БиХ г. Александар Гришченко)

- 15,30-дочек и доксологија у Саборној цркви у Сарајеву;

- 18,30-посјета Амбасади Руске Федерације у Сарајеву и свечана вечера;

19. октобар

- 10,00-посјета Старој цркви у Сарајеву и Музеју Старе цркве;

Поздравни говор Митрополита:

**ВАШЕ
ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВО**

Дозволите ми да се Вама и преко Вас захвалим на благослову Његовој Светости патријарху московском и целе Русије Господину Алексеју другом, који је благословио Ваш долазак у ову древну Епархију Српске Цркве. Ова Епархија основана је Светим Савом 1219. године и сада је у 783. години регуларног живота, у звању је Митрополије у 666. години, а у 300-ој години како је њено седиште у Сарајеву. Близу 60 Епископа и Митрополита ова катедра памти до данас. Историја и ове Епархије је онаква каква је и историја Српске Цркве. Ваша посета овој Епархији и нашој маленкости, веома је значајна у овом времену. Уверен сам да се сви наши предходници, Високодостојни Епископи и Митрополити данас са нама радују, а свети многострадални свештеноченик Петар својом десницом све нас благосиља. И овом приликом, Ваше Високопреосвештенство, преко Вас и Ваше драге нам пратње, желимо да изнесемо и речима изразимо нашу велику љубав према Руској Православној Цркви и Његовој светости патријарху Алексеју. Ово чинимо и посебно Вама и Вашој пратњи што нађосте времена да ових дана будете заједно са нама, да данас одслужимо свету божанствену Литургију и помолимо се за наше Патријархе, престојнике Руске и Српске цркве, за Епископе, свештенство, монаштво и благочестиву паству обеју цркава. Молимо Ваше Високопреосвештенство, да Његовој Светости патријарху Алексеју пренесете изразе наше јеванђелске љубави за његову бригу о нашој Цркви, нарочито кроз школовање наших студената у духовним Академијама у Вашој Цркви. Тиме је обновљена стара традиција, када су наши млади људи стицали богословско знање и више од тога, духовност и побожност код Вас. Ни ова Епархија није била без тамо школованих људи, што је нарочито овде било изражено праћењем ваше богословске мисли, која је код нас превођена и објављивана. Све је то била велика помоћ српском православном народу и свештенству, које се школовало у српској православној Богословији у Сарајеву, сада у 120-ој години од свог оснивања.

- 11,15-посјета храму (у изградњи) Св. свештеноченика Петра Дабробосанског у Војковићима;

- 12,30-посјета војничком гробљу у Миљевићима (Враца), помен погинулим руским добровољцима, и освећење нових крстова за цркву у изградњи (присутан је био и Предсједник РС г. Мирко Шаровић);

- 13,30-свечани ручак код Градоначелника Српског Сарајева;

- 16,30-дочек и доксологија у храму у Зеници;

20. октобар

- 09,00-Св. архијерејска Литургија у Саборној цркви у Сарајеву-началствовао је Архиепископ Пантелејмон, а саслуживали Митрополит Николај, Епископ Филарет, осам свештеника и ђакон;

- 16,30-посјета цркви и војничком гробљу у Вишеграду и помен погинулим руским добровољцима;

- 17,15-посјета манастиру Добруну код Вишеграда

БИОГРАФИЈА АРХИЕПИСКОПА РОСТОВСКОГ И НОВОЧЕРКАСКОГ ПАНТЕЛЕЈМОНА

- 19,00 - долазак у Пријепоље и дочек у Владичанском дому;

- 20,00-свечани пријем у Владичанском дому у Пријепољу, поводом доласка делегације РПЦ, на ком су присуствовали представници власти, културе, привреде и свештеници Епархије милешевске;

21. октобар

- 07,30-Св. архијерејска Литургија у цркви манастира Милешеве-началствовао је Архиепископ Пантелејмон, а саслуживали Епископи Јоаникије и Филарет, шест свештеника и два ђакона;

- 12,00-посјета манастиру Св. Тројице у Пљевљима;

- 14,00-посјета цркви у Чајничу;

- 15,30-посјета цркви у Копачима (Горажде);

- 17,00-дочек и доксологија у цркви на Сокоцу;

22. октобар

- 10,00-пријем у Међурелигијском вијећу БиХ;

- 11,30-посјета цркви у Трнову;

- 13,00-дочек и доксологија у Академији и Богословији у Србињу;

23. октобар

- 08,00-одлазак из Сарајева за Србију (Београд).

*Ђакон Миџар
Танасић*

Архиепископ Пантелејмон (у свету Анатолиј Иванович Долганов) рођен је 12. септембра 1941. године у месту Рудња у Волгоградској области у радничкој породици. 1959. године завршио је средњу школу, затим грађевинско Свеучилиште у Волгограду на специјализацији „Високих изградњи“. 1961. године до 1964. године био је у служби Совјетске армије. 1965. године уписао је Московску Духовну семинарију (Богословију) а затим и Академију коју је завршио 1973. године одбравивши научни степен „Кандидата богословља“ на катедри из патрологије на тему „Духовни лик Светог Апостола Павла по делима светог Јована Златоустог“. 26. децембра 1969. године намесником Тројица - Сергијеве лавре, архимандритом Платоном Лобанковим, касније епископом Вороњешким и Липецким (+1975. година). Пострижен је у монаштво и наречен именом Пантелејмон у част Св. Великомученика Пантелејмона 14. јануара 1970. године. Архиепископом Сергијем Голубцовим (+1982. године), рукоположен је у чин јерођакона, а 02. априла 1972. године Свјатјејшим Патријархом Пименом рукоположен је у чин јеромонаха. Од 1971. године до 1976. године обављао је послушање келејника Свјатјејшег Патријарха Пимена. 1974. године уздигнут је у чин игумана. 1976. године назначен је чланом Руске Духовне Мисије у Јерусалиму. У 1982. години као старшина Мисије уздигнут је у чин Архимандрита. 01. августа 1986. године по благослову Свјатјејшег Патријарха Пимена назначен је Намесником Свето - Данилова манастира. Одлуком Свјатјејшег Патријарха Московског и целе Русије Пимена и свештеног Синода Руске Православне Цркве од 12. маја 1987. године архимандриту Пантелејмону Долганову одређено је да управља Архангелско и Муроманском епархијом. У суботу 16. маја 1987. годи-

не у Белом салону Московске Патријаршије обављено је наречење архимандрита Пантелејмона у епископа Архангелск и Муроманског. Наречење извршили су: Свјатјејши Патријарх Пимен; Митрополити Одески и Херсонски Сергиј (Петров); Мински и Белоруски Филарет; Ростовски и Новочекарски Владимир (садашњи блажењејши митрополит Кијевски и целе Украјине); Сурожски Антоније; Волоколамски и Јуријевски Питимир; Архиепископи: Зарајски Јов (садашњи Архиепископ Чељабенски и Златоустовски); Воронежски и Липецки Методије (садашњи Митрополит); Епископи: Кировски и Слободски Хрисам (садашњи Архиепископ Вјатски и Слободски); Алма - атински и Казахстански Јевсевије (садашњи Архиепископ Псковски и Великолуцки). 17. маја 1987. године у недељу пету по Пасхи на Божанственој Литургији у Богојављенском Патријаршиском Сабору Свјатјејши Патријарх Пимен и архијереји који су учествовали у нареченију извршили су хиротонију архимандрита Пантелејмона у епископа Архангелског и Муроманског. 1995. године одлуком Свештеног Синода Преосвећени Пантелејмон назначен је Епископом Ростовским и Новочекарским, а у 1996. године унапређен је у чин Архиепископа. Архиепископ Пантелејмон био је члан Зимске сесије заседања и рада Свештеног Синода Руске Православне цркве од 1996. - 1997. године.

По благослову свјатјејшег Патријарха Московског и целе Русије Алексија II Архиепископ Ростовски и Новочекарски Пантелејмон у јуну 1997. године узео је учешће у саставу званичне делегације Московског Патријархата у свечаностима у Светој Земљи посвећеним 150. годишњици Руске Духовне Мисије у Јерусалиму. 1999. године владика је био награђен орденом дружбе народа.

СВЕТА ПРВОМУЧЕНИЦА ТЕКЛА СЛАВА КОЛА СРПСКИХ СЕСТАРА СА ПАЛА

У присуству Његовог Високопреосвештенства митрополита Дабробосанског Господина Николаја и свештенства са Пала, Сокоца и Мокрог, те гошћа жена чланица Кола Српских сестара: Градишке, Прњавора, Сокоца, Мокрог, Лакташа, Бачке Паланке, Суботице, Врбаса, Куцура, Сомбора, Коцељеве и Бање Ковиљаче, КСС са Пала је и ове године прославило своју Крсну славу Св. Првомученицу Теклу. КСС са Пала основано је 4 јуна 1993 године, а на оснивачкој скупштини је присуствовао и митрополит г. Николак чијим је благословом коло основано, а митрополит Г. Николај је дао предлог да се КСС зове Св. Првомученица Текла што је и једногласно прихваћено. Обраћајући се присутнима Г. митрополит је између осталог рекао да је Св. Првомученица Текла савременица Св. Ап. Павла, да је међу првима примила хришћанску веру, да је исказала велику љубав према Богу и да је имала тако јаку веру да је никакве невоље и страдања нису могле поколебати, те је због тих својих врлина проглашена светитељком и слави се седмог октобра по новом календару. Вредне чланице КСС су за десет година свога постојања учиниле многа добра. Нахраниле су на хиљаде војника ВРС, обуле и обукле топлим вуненим чарапама, рукавицама, капама и шаловима готово све јединице које су бора-

виле на Сарајевском ратишту, редовно су посећивале и младу војску са даровима у касарнама на Хан Пјеску и Калиновику. Ове вредне жене дочекале су и окрепили на стотине прогнанника, а готово редовно су обилазиле све растне болнице и бање са рањеницима, набављале лекове, санитарски материјал, ортопедска помагала или боље речено биле су готово увек тамо где су могле помоћи. Обилазиле су и школе, куповале књиге ратној сирочади, а и данас су редовни гости у породицама које су остале без свога храниоца. Знајући за њихов несебичан рад и велики труд Његово високопреосвештенство митрополит Дабробосански Г. Никојај је ове године за Крсну славу посетио КСС пререзао Славски коач и одликовао Архијерејском граматом КСС Св. првомученица Текла и председницу Госпођу Љиљану Нешковић. У пригодној беседи Г. митрополит је навео заслуге ових вредних мајки и сестара и пожелео им још плодотворнији рад у миру на добро своје Свете Цркве и свога Православног рода. Господину митрополиту је захвалила председница КСС у име своје и свога сестринства и казала да ово велико признање обавезује и њу и остале чланице да још више и боље раде него до сада.

М. Зекић, свешћеник

Срби са оне сјране Дрине

У ПОХОДЕ ДАБРОБОСАНСКОЈ ЕПАРХИЈИ

Са благословом надлежног Владике, Митрополита Николаја, у походе Дабробосанској епархији, пошла је екипа ентузијаста из Крушевца.

Вишеград 2002. стари и нови мостови - светосавске културе и живота, и Богородичина црква.

Чланови Удружења Срба из Босне ублажавали су ране ратног и поратног страдања последње деценије 20. века на Балкану. Учествују и у духовној и материјалној обнови цркве Светог Георгија Победоносца у Трнову, малој општини 20 километара јужно од Сарајева.

Овом приликом дарују икону Светог Димитрија.

Трескавица и Јахорина, као на Илиндан 1992. године, и данас - грађају саборну молитву за покој душа више хиљада српских жртава у јед-

ном дану. Трново је највише пострадало, сваки четврти житељ места је погинуо.

Покајање за духовно слепило, млакост и ђутање Срба са обе стране Дрине...

Пастирски рад трагично пострадалог свештеника Недељка Поповића, у Трнову наставља јереј Зоран Калајић.

Говори да су пронађене Свете мошти оца Недељка. Потресну причу говори и супруга овог српског јунака попадија Јефија. Уз помоћ Владике Атанасија спасла се са троје деце, Љиљаном, Марином и Николом. Никола је сада ученик прве године Богословске средње школе „Свети Петар Дабробосански“.

Трново се обнавља, уз цркву су - доброопремљени вртић и школа у којој се веронаука изучава од 1993. године.

Неки од ових малишана - посетили су Крушевац и сарадња се наставља. Желим да и деца из Крушевца дођу, биће им супер - каже Данијела, ученица шестог разреда. Преко 11 милиона марака донела је Европска Унија... Треба само да се људи врате, да се запосле. У припреми је отварање предонице фи-

не вуне, која ће запослити 500 радника. Црква је место молитве и заједништва - моја политика је Христос - говори отац Зоран. Људи говоре, труде се да живе и тргују, да промишљају и политички и животну мудро. Али не могу да раде шта хоће. Сведочи то и неиспаљена граната која цркву из деветнаестог века није оштетила.

Посматрамо, тражимо одговоре... Теци Дрино, теци и причај или - Умиј ме и бићу белји од снега - српска прича о покајању и Истини. Ово није Зејтинлик, већ Српско војничко гробље у Соколцу... У Соколцу је и епископат од 1992. године.

Да ли знамо да у Републици Српској постоје и опстају: од 1993. године Романијска Лазарица, која слави Светог Илију и прву недељу по Видовдану. Или - августа освећена црква Светог Ђорђа - Романијска Соколица.

Баш чаршија и улазак у Стару српску цркву Светих архангела Михаила и Гаврила. У Сарајеву свештеници нису омиљени, али и јереј Зоран Перковић и светиња из 14. века - живе са благословима Свете Текле, и изузетним експонатима музеја и црквене Ризнице.

Србиње - од 1994. године - узраста благословима цркве Светог Николе из 19. века, факултетима - стоматолошким, медицинским и Богословским, а све је више младих и у средњој богословској школи „Свети Петар Дабробосански“.

Благословима Чудотворне Богородице Чајничке - живе многи - једна је у Јерусалиму, друга на Хиландару, а у Чајничу је једна од три иконе Светог Апостола Луке.

Црква Светог Ђорђа у Српском Горажду је некада била манастир, а манастир Добрун - из доба Немањића, центар српске духовности. Многи су овде пронашли уточиште за време рата, омладина се окупља око милешевских монаха који чувају типик Светога Саве и штампају часопис Дабар.

Може ли се по лику препознати ко је Србин, муслиман, Хрват? Под једним небом живе различити и сродни људи, комшије, пољопривредници, трговци. Може ли Дрина да опрости, да заборави, да престане да тече истином? Имамо ли право да је не видимо...

Љиљана Ђаковић

ДЈЕЛО ГОСПОДЊЕ

Промислом и вољом Божјом, Свети архијерејски сабор Српске православне цркве, изабрао је 1992. године на редовном мајском засједању и на духовно кормило Митрополије дабробосанске поставио Митрополита НИКОЛАЈА (Мрђу).

усред ратног страдања и разарања дошао Митрополит Николај у дабробосанску митрополију. Архијереју најтеже пада страдање живе цркве Христове. Погибија дјеце и младих, смрт невиних и незаштићених, прогон преко 280.000 епархио-

вославној Цркви. Готово да нема државника, амбасадора, утицајних лидера и представника међународних организација са којим се није састао, често на њихово тражење, и увијек је поруку мира и добре воље стављао у први план. Нажалост многи нису имали уши да чују и приме ове поруке.

Тешко је издвојити шта је најзначајније Високопреосвештени учинио у ових десет година, када је све значајно и подједнако важно и потребно. Обновљено је више храмова који су у рату оштећени и devastирани. Поправљена је Стара православна црква у Сарајеву и отворен музеј, Саборна црква и зграда митрополита дабробосанских, храмови у Трнову, С. Горажду, Високом. Изграђено је десет и освећено осам нових храмова: Луке-Требевић, Вардиште, Блаце, Вишеградска Бања, Подграб, Вељине, Вучја Лука, Равна Романија, Лијеска, Војковићи. Високопреосвешћени Митрополит Г. Николај рукоположио је 22 свештеника и 3 ђакона. Родитељским старањем и бригом поставио је десет свештеника на парохије у дијелу митрополије који се налази у федерацији БиХ, гдје се обнавља духовни живот, храмови, парохијски домови, и враћају вјерници и прогнаници на своја огњишта.

Митрополит је одмах по доласку покренуо излазак листа Дабар, који је стао у сами врх издаваштва СПЦ. Издавачка кућа Дабар издала је и објавила 17 књига од којих је десет Митрополита Г. Николаја. Ипак највећи успјех и највредније дјело јесте оснивање Српске православне Духовне академије „Свети Василије Острошки“ у Србињу/Фочи 1993. године. 1996. године Богословија

Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Г. Николај је 54 митрополит, богомдане и Св. Савом српским основане митрополије дабробосанске, која је у 783. години постојања.

Мученичку и многострадалну митрополију дабробосанску и народ српски у Босни и Херцеговини Господ је даровао мудрим, духовно јаким и светим људима и црквеним старјешинама. Такви су били Митрополит Сава Косановић, Георгије Николајевић, Петар Зимоњић - Св. Свештеномученик Петар. У тешким временима Бог походи народ свој преко изабраних својих. Тако је,

та. У Епархији је порушено 23 цркава и манастира, а 11 оштећено, разорено 11 парохијских домава и сједиште Митрополита у сарајеву са двије значајне и вриједне библиотеке: Митрополита дабробосанских и Сарајевске богословије.

Као истински и добри пастир Митрополит се моли и богослужи, често посјећује паству, свештенике и храмове. Храбри и савјетује, планира, обнавља, гради и из пепела и згаришта опет изничу храмове и црквена здања. Мудрошћу, благошћу и смиреносћу, које преноси и на друге, упорно износи и говори истину о Српском народу и Српској пра-

Света Три Јерарха избјегла из манастира Крке, премјештена је са Дивчибара у Србиње, да би 2001. године када се поново обнавља рад ове богословије у ман. Крки, добила име Св. свештеночученика Петра Дабробосанског и тако је напокон послје дуго времена успјешно обновљен рад сарајевске богосло-

сјек за црквену музику и појање, за сада јединствен а тако неопходан Цркви и просвјети и ту Господин Митрополит држи катедру Светог Писма Старог и Новог Завјета и Црквеног појања. За свој предани и истрајни рад у црквеној просвјети проглашен је за почасног доктора богословских наука. Предсједник Р.

лије дабробосанске, 480 г. горажданске штампарије, као и многи научни скупови симпозиуми и предавања. Посебан допринос дао је увођењу вјеронауке у школе као редовног предмета.

Преко цијеле године Митрополит чини канонске посјете и служи Св. литургију, тако да нема ни једног храма ни црквишта да по неколико пута не богослужи. Очинском бригом и старањем, поучава, проповједа и брине за повјерени му народ. Није нимало једноставно ни лако бити Православни Митрополит на овој раскрсници Истока и Запада, на граници која увијек ври и гдје никада не зна ноћ шта носи дан. Свако вријеме има своје бремене, каже наш српски народ. Протеклих десет година које је провео као резидент Митрополије дабробосанске, његовом високопреосвештенству Митрополиту Господину Николају нису биле ни мало лаке, напротив биле су обремене страшним и многим искушењима. Слава и хвала свемогућем Господу да је у овом тешком и страдалном времену у личности овог смиреног и честитог домаћина обрадовао и даривао Српску цркву и Митрополију дабробосанску.

Тачно о својој десетогодишњици доласка испунио је тестамент и жељу свог претходника у трону Митрополита Владислава и његове земне остатке пренио у саборну цркву у Сарајеву. Сада је све своје снаге сконцентрисао на изградњи конака и музеја Митрополита у манастиру Добруно који је одлуком Св. Синода проглашен за ставропигијални манастир Митрополита дабробосанског, а већ је формиран одбор за прославу 200. година Првог српског устанка, јер ће централна прослава за РС бити у манастиру Добруно. Долгоденствуј Свјатјешјиј Владико. Испола ети Деспота!

*Прошјојереј Момир
Васиљевић*

вије. Митрополит Г. Николај је одлуком Светог Синода СПЦ вршилац дужности ректора у Богословији и продекан Духовне Академије. Од скоро у школама излазе листови Годишњак и Нови источник као лист Академије и студената и Богословско братство лист богослова. Његовим настојањем на Српском сарајевском универзитету отворена је Академија за иконографију и конзервацију која је сада смјештена у Београду. На Музичкој академији у Српском Сарајеву основан је Од-

Српске одликовао је Митрополита и школе Орденом Његоша. Преко четрдесет година несебично поклонио себе, са родитељском пажњом, љубављу и жртвом учећи и васпитавајући као професор и ректор ђаке и студенте. Предсједник је Савјета епископа у Републици Српској. Неколико значајних јубилеја обиљежено је достојанствено и остаће упамћено и у љетопису Митрополије уписано, а то су: 800 година манастира Хиландара и 2000.г. хришћанства, 780 година Митропо-

Пренети посмртни остац Митрополита Владислава у Саборну цркву

У Саборној цркви у Сарајеву, 14. септембра ове године, сахрањени су земни остац блаженопочившег митрополита Владислава, који су претходног дана довезени из манастира Докмир код Уба.

Имао сам лијепо дјетињство. Често сам одлазио на село код ђеда. Увијек сам волио његове приче, а најљепши утисак остављало је сеоско вече, када је ђедо уз гусле окупљеним унуцима пјевао прво шаљиве, а потом и српске јуначке пјесме. Призор је био прави сеоски. Упаљена лампа на веранди ђедо у горњем крају на клупи, а ми дјечица око њега упрли своје дјечије очи и упијемо сваку ријеч стварајући слику гуслане пјесме. Пошто би нас ђедо отпустио и дао знак да се мора поћи на спавање одгуслана пјесма је остављала у нама толико јак траг да смо препричавајући догађаје из пјесме и сами се почели јуначити и дичити јунацима и светитељима.

Једном приликом ђедо нам је одгуслао народну пјесму „Славу слави Свети Николаје“ одгуславши нам како је Свети Никола славио своју славу. Скупио се сабор великих светитеља, а Свети Никола подиже здравицу с десне стране свом сусједу у календару Архијакону Стефану. Држећи чашу са вином и наздрављајући наједном је заспао и сви светитељи се згледаше како је то могуће да Свети Никола на своју Крсну славу Свете Тројице заспи. Потраја тај тајац неколико минута, и када хтједоше да га позову он отвори очи. Видјевши да су гости светитељи збуњени он проговори дижући здравицу у име Свете Тројице и мајке Богородице:

*Госџи моји браћо ми вољена
и у Сјасу Хрису ми љубљена
и десни ми Долибашо Сџево
џросџиџиџе ми за сан иџио сам снево.
Ја наздравих, на десницу сџрану
џобраџиџиџу џакону Сџевану,
ал' ме ваџај у џомоџ џризива,
да саџледам иџиа се сад џо збива.
Сџари Воџин мој свечар и служа,
Такоџ нема од сјевер' до јуџа
зайао ми у оџасне вале,
са још џроје дјеце своје мале.
Па валови рјеке џа џокрили,*

*и душу му у сџираху ломили.
А он џризва, Боџа џа и мене,
да му сџасу дарове љубљене,
милу дјецу, а ја џинуџи моџу,
ак' је воља милосноме Боџу.
Ја оџидоџ мили џосџи моји
да џомоџнем јер су они моји,
мене славе као ја Тројице,
весело је збоџ њих моје лице.
Зайо засџах и одоџ на ријеку,
одазвах се Воџиновом јеку.
Па их сџасоџ од смрџиноџа сџираха,
већ беџаху осџали без даха.
Сада са мноџ скуџа Боџа славе,
џреџуни су молиџиџе и хвале:
„Слава Боџу и свейом Николи,
слава Тројсџиву иџио нас иџиџиџи воли“
А Ви џросџиџе браћо свейџиџељи
Воџиновој молиџиви и жељи
Још свейџије сад џу да наздравим
И Тројице величам и славим.*

Тако је дивно било слушати глас гуслара а још љепше глас надахнутог гуслара који је кроз сузе и росне бркове преливао ријечи ове народне пјесме.

*Блаџо оноџ који слави Славу,
И свечару домаџину здраву.
Блаџо маџци која Саву роди
и Србима док их Сава води.*

С. Ј. Г.

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОВОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синџел Калисџираџи (Бобуџиџи)

Технички уредник:
синџел Јован (Гардовиџи)

Секретар:
џроџојереј Моџир Васиљевџи

Редакџија:
џроџојереј Боџдан Сџананиџиџи,
џроџојереј Рајко Цвевеџковиџи,
џроџојереј Милосав Видакковиџи,
џроџојереј Ранко М. Билинаџ,
јеромонаџ Михаило (Боровиџи),
Злаџко Боџдановиџи

Фотографије:
Саџа Савовиџи, Младен Томџи

Сарадници:
џроџојереј Обрад Тасиџи,
Теодора Пајџиџи, Ненад Сџејевџиџи,
Мариџа Бузанџиџи, Радоје Тасиџи,
Милош М. Мочевџи
Небоџиа Ђосовџи

Уредниџтво
и администраџија:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ**
Добрун, Реџублика Срџска

Адреса редакџије:
Манаџџир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манаџџир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ

Телефони:
(+ 387) (0)58 612-603, 612-747

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираџ:
2000 џримерака

Штампа:
иџтамџарија „Роџаџиџиџа“, Роџаџиџиџа

Припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манаџтира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.